

Beslutet om servicenivån för räddningsväsendet i Mellersta Österbottens välfärdsområde 2026 – 2029

Har godkänts: Mellersta Österbottens välfärdsområdesfullmäktige 3.11.2025 § 50

Gäller: 1.1.2026 – 31.12.2029

Innehållsförteckning

INLEDNING	5
1. CENTRALA RIKTLINJER	10
1.1 Tyngdpunkterna och strategiska målen	10
1.2 Fastställandet av behov, mängd och kvalitet	16
1.3 Val av produktionssätt	19
1.4 Styrning av och tillsyn över produktionen	20
1.5 Metoder för kontinuerlig riskhantering	21
1.6 Arrangemang i fråga om produktionen vid störningssituationer	23
1.7 Arrangemang i fråga om produktionen under undantagsförhållanden	24
2. UTVÄRDERING AV DEN SERVICENIVÅPERIOD SOM NU AVSLUTAS	26
2.1 Förebyggande av olyckor samt tillsyn	29
2.2 Räddningsverksamhet	29
2.2.1 Målen i fråga om aktionsberedskapstider	29
2.2.2 Personalresurser	30
2.2.3 Materiel	31
2.2.4 Fastigheter	31
2.2.5 Prestationsförmågan	32
2.2.6 Internationell verksamhet	33
2.3 Räddningsväsendets planer	33
2.4 Räddningsväsendets frivilligverksamhet	33
2.5 Beredskap för befolkningsskydd	34
3. RESULTATEN FRÅN RISKANALYS OCH SLUTSATSER	36
4. BESLUT OM SERVICENIVÅN ENLIGT SERVICE	42
4.1 Förebyggande av olyckor och tillsyn	42
4.1.1 Styrning, rådgivning och säkerhetskommunikation som hör till räddningsväsendet	43
4.1.2. Brandutredning	45

4.1.3 Samarbete för att förebygga olyckor	47
4.1.4 Uppföljning av utvecklingen i fråga om olyckor	49
4.1.5 Säkerställande av att de uppgifter i anslutning till förebyggande och övervakning av olyckor som välfärdsområdena sköter i samverkan ordnas på korrekt sätt.....	50
4.1.6 Tillsynsuppgifter	50
4.1.7 Inspektion av beredskapen	53
4.2 Räddningsverksamhet och beredskapen för den	54
4.2.1 Varning av befolkningen vid tillbud och olyckor samt det larmsystem som behövs för detta	56
4.2.2 Räddningsverksamhet.....	57
4.2.3 Ledning av räddningsverksamheten	91
4.2.4 Tillsyn över ändamålsenligt ordnande av de uppgifter inom räddningsverksamheten som välfärdsområdena sköter i samarbete.....	99
4.2.5 Räddningsmyndighetens handräckning till andra myndigheter	99
4.2.6 Deltagande i att upprätthålla den beredskap som krävs för att vid räddningsinsatser lämna bistånd till utlandet och vid räddningsinsatser ta emot internationellt bistånd	100
4.3 Räddningsverksamhetens planer.....	102
4.3.1 Larmanvisning	102
4.3.2 Planering av bistånd mellan räddningsverken.....	104
4.3.3 Samarbetsplaner	105
4.3.4 Planer för räddningsverksamheten och ledning av den som krävs på grund av olycksriskerna i välfärdsområdet	106
4.3.5 Externa räddningsplaner för objekt som medför särskild risk.....	107
4.3.6 Övriga planer inom räddningsväsendet (som inte förutsätts genom förordning)	109
4.4 Frivilligverksamhet inom räddningsväsendet	109
4.4.1 Användning av frivilliga vid produktion av räddningsväsendets tjänster	110
4.4.2 Främjande av frivilligverksamheten inom räddningsväsendet.....	111

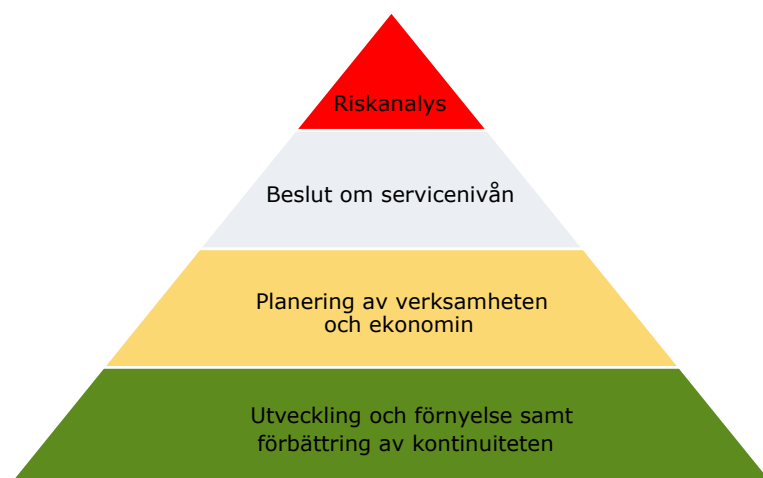
4.4.3 Hälsoundersökningar för dem som hör till avtalsbrandkårer och andra motsvarande sammanslutningar	113
4.4.4 Utbildning av personal i bisyssla och avtalspersonal	113
4.5 Beredskap för befolkningsskyddet som räddningsväsendets myndigheter ansvarar för	114
4.5.1 Den planering som befolkningsskyddsberedskapen förutsätter	115
4.5.2 Samordningen av den verksamhet och de planer som krävs för befolkningsskyddsuppgifter	118
4.5.3 Valfärdsområdets befolkningsskyddsorganisation	120
4.5.4 Reservering av den personal som behövs för befolkningsskyddsuppgifter	122
4.5.5 Utbildningsbehov för lednings- och specialpersonal inom befolkningsskyddet	124
4.5.6 Säkerställande av ledningsförutsättningarna under undantagsförhållanden	126
4.5.7 Samarbete med kommunerna	127

INLEDNING

Mellersta Österbottens välfärdsområde beslutar om räddningsväsendets servicenivå. I detta lagstadgade beslut om servicenivån (613/2021 6 §) fastställs ordnande, utveckling och styrning av samt tillsynen över servicen och uppgifterna inom Mellersta Österbottens räddningsväsende. Bestämmelser om ordnande av räddningsväsendet i ett välfärdsområde finns förutom i lagen om välfärdsområden (611/2021) också i lagen om ordnande av räddningsväsendet (613/2021). I räddningslagen (379/2011) finns dessutom bestämmelser om de uppgifter välfärdsområdets räddningsväsende och räddningsverket har. För att de uppgifter som omfattas av organiseringsansvaret ska kunna utföras krävs det tjänster (611/2021 9 §). Behovet av räddningsväsendets tjänster inom välfärdsområdet grundar sig på utförandet av lagstadgade uppgifter (379/2011 2 och 2a §).

Beredningen av och innehållet i beslutet om räddningsväsendets servicenivå har utarbetats i enlighet med Inrikesministeriets förordning 1225/2022. Beslutet om servicenivån för 2026–2029 baserar sig på en riskanalys som uppdaterats under år 2025 som möjliggör dimensionering enligt behovet utifrån identifierade risker och hot. För att identifiera behovet av räddningsväsendets tjänster har även beredning av involverande beslutsfattande samt förståelse för kundernas behov utnyttjats genom en Pol.is-enkät när beslutet om servicenivån för 2024–2025 utarbetades samt i samband med att detta uppdaterade beslut om servicenivån för 2026–2029 har utarbetats (611/2021 29 §). Dessutom har synpunkter från påverkansorganet utnyttjats. Beslutet om servicenivån har fattats utifrån nuvarande ekonomiska ramar. Till det har fogats den behovsbaserade modell som beskriver vilka resurser som behövs för att producera servicen. Dessa beskrivs i kapitlet om utveckling. Motiveringsdelen det vill säga riskanalysen i beslutet om servicenivån för räddningsväsendet i Mellersta Österbottens välfärdsområde har utarbetats i enlighet med 6 § i Inrikesministeriets förordning (1225/2022).

Figur 1. Hur beslutet om servicenivån bildas

Beaktande av Regionförvaltningsverkets utlåtande i beslutet om servicenivån

Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland gav 10.10.2025 ett utlåtande om utkastet till beslutet om servicenivån. Det har gjorts innehållsmässiga ändringar och preciseringar i de delar i beslutet om servicenivån där det påpekades brister i utlåtandet.

Kapitlet om brandutredning har skrivits om och beslutspunkterna har preciserats. I kapitel 4.2.2.3 har beskrivningen av nuläget i fråga om räddningsväsendets personalresurser kompletterats. Behovet av att utveckla prestationsförmågan i fråga om krävande uppgifter har förtydligats i kapitlen 4.2.2.8, 4.2.2.9 och 4.2.2.10. Dessutom har nuläget i fråga om dem som är behöriga för krävande uppgifter preciserats utifrån en separat utredning.

Utifrån utlåtandet har det gjorts ett tillägg i beslutspunkten om krävande uppgifter, där målet har höjts jämfört med den versionen som utlåtandet gavs om. Ett mål är till exempel att man på basis av risker strävar vid stationerna i Ventus och Kelviä efter att minst två kemikaliedykare på nivå II deltar i uppdrag.

Kapitlet om utveckling har preciserats utifrån Regionförvaltningsverkets utlåtande för att uppnå tillräcklig prestationsförmåga för krävande uppgifter.

Beaktande av redogörelsen för hur räddningsväsendets tjänster har genomförts och för det ekonomiska läget som välfärdsområdet ska utarbeta årligen (lagen om ordnande 13 § 2 mom.)

Redogörelsen har utarbetats på basis av en begäran om uppgifter från Inrikesministeriet och den beskriver tillgången till, kvaliteten på, verkningsfullheten av, kostnaderna för och produktiviteten inom räddningsväsendet i Mellersta Österbottens välfärdsområde. I redogörelsen har inkluderats ett förslag till den del av investeringsplanen som gäller räddningsväsendet och som avses i 11 § för åren 2026 - 2030. Redogörelsen har lämnats till Inrikesministeriet och vederbörande regionförvaltningsverk.

Beaktande av Regionförvaltningsverkets årliga expertbedömning i beslutet om servicenivån

(Lagen om ordnande 14 § 1 mom.)

Den expertbedömning som Regionförvaltningsverket gjort gällande år 2024 har det lyfts fram observationer, utvecklingsobjekt och brister i de tjänster Mellersta Österbottens räddningsväsende producerar. Det som listas nedan har beaktats när beslutet om servicenivån har utarbetats och särskilt i kapitel 5 Utvecklingsplan.

- Förebyggande av olyckor och tillsyn
 - Det konstaterades att säkerhetskommunikation genomfördes lite under genomsnittsnivån i nationell jämförelse.

- Regionförvaltningsverket fäste vikt vid antalet anmälningar som räddningsväsendet gjort till polisen i förhållande till totala antalet bränder som orsakats avsiktligt eller genom oaktsamhet. Målet är att öka antalet anmälningar.
- När det gäller brandsyner i bostadshus och i byggnader som används som fritidsbostäder konstaterades Mellersta Österbotten ligga avsevärt under det nationella genomsnittet.
- Räddningsverksamhet
 - Enligt förutsättningarna för serviceproduktionens prestationsförmåga kan det begränsade antalet rök-, kem- och vattendykare i området för sin del försämla tillgången till räddningsverksamhetens tjänster.
 - Räddningsverket har inte tillräckliga resurser för att ge och ta emot internationell hjälp. Räddningsverket har som utvecklingsbehov identifierat ett behov av att utarbeta anvisningar och bilda en organisation för mottagande av hjälp.
 - Det konstaterades att räddningsverksamhetens planer behöver uppdateras. Det konstaterades att externa räddningsplaner är uppdaterade.
- Beredskap för befolkningsskydd
 - Det konstaterades att brister som har tidigare observerats i planerna för beredskap för befolkningsskydd fortfarande åtgärdas.
- Investeringar
 - De planerade investeringarna gällande räddningsväsendet bedömdes vara nödvändiga. Effekterna bedömdes vara positiva med tanke på jämlik tillgång till, kvaliteten på och kostnadseffektiviteten gällande räddningsväsendets tjänster. Investeringar i materiel och brandstationsfastigheter syftar till att uppfylla de nationella målen för verksamheten samt till att upprätthålla den nuvarande servicenivån.

Beaktande av Regionförvaltningsverkets förelägganden om avhjälpande av brister och missförhållanden i beslutet om servicenivån (lagen om ordnande 18 § 2 mom.)

Dessutom har observationerna i utredningen om beredskapen för bekämpning av miljöskador 2023 beaktats i kapitlet om utveckling. Regionförvaltningsverket har gett anvisningar om räddningsväsendets beredskap och beredskap för befolkningsskydd. Behovet av att samordna planerna för de befolkningsskyddsuppgifter som räddningsväsendet har ansvar för samt behovet av att beskriva dessa prestationsförmågor har lyfts fram som observation. Dessa har varit bristfälliga. Regionförvaltningsverkets bedömningar och slutsatser från dessa utredningar har beaktats i kapitlet om utveckling i beslutet om servicenivån och i besluten gällande servicenivån.

Beaktande av lika tillgång till tjänster och åtgärder i beslutet om servicenivån (lagen om välfärdsområden 7 § 1 momentet 1 punkten)

Mellersta Österbottens verksamhetsmiljö består av fyra delområden, som var och en skapar sitt eget slags behov av räddningsväsendets tjänster. I området finns storindustri och relaterad användning, lagring och transport av kemikalier, en maritim miljö till den del den hör till ansvarsområdet för välfärdsområdets räddningsväsende, ett tätbebyggt stads- och tätortsområde samt en betydande andel glesbygd, ända till mycket glest befolkade områden. Varje verksamhetsmiljö skapar sina egna slags behovsbaserade tjänster inom räddningsväsendet och deras särdrag. En anmärkningsvärd aspekt är gränssnitten mot fyra olika välfärdsområden och samarbetet till sjöss med Gränsbevakningsväsendet.

Beslutet om servicenivån är ett servicelöfte om likvärdig tillgång till räddningsväsendets tjänster i välfärdsområdet, där de mål som ställts för verksamheten baserar sig på en riskanalys av verksamhetsmiljön, identifierade utvecklingsbehov i funktionerna samt uppföljning och utvärdering av det föregående beslutet om servicenivån. Räddningsväsendets behovsbaserade tjänster baserar sig på det servicebehov som riskerna i verksamhetsmiljöns riskanalyser ger upphov till. Välfärdsområdet följer upp genomförandet av beslutet om servicenivån genom egenkontroll (611/2021) och bedömer utifrån detta behovet av ändringar i beslutet om servicenivån under den period beslutet om servicenivå gäller.

De prestationsförmågor som krävs för att producera de behovsbaserade tjänsterna är mångsidiga vad gäller personal, kompetens, verksamhetsmodeller och materiella resurser, allt från den dagliga efterfrågan till onödig efterfrågan och särskilda krav under undantagsförhållanden. När det gäller tillgången till tjänster fastställs det ett mål i beslutet om servicenivån.

Räddningsväsendet i Mellersta Österbottens välfärdsområde utvecklar sin verksamhet behovsbaserat under den period beslutet om servicenivån gäller. Man identifierar kraven i den föränderliga verksamhetsmiljön samt tillräckligheten av resurserna som krävs för att producera tjänsterna och styrbarheten i fråga om resurser, med hjälp av helhetsmässigt planerade krav på prestationsförmågan. Planeringen av kraven på prestationsförmågan baserar sig på kunskapsledning som utvecklas för att motsvara tillgången till information enligt servicebehoven och möjligheterna att utnyttja informationen i beslutsfattandet.

För att hantera risker och mildra deras effekter behövs tjänster, vars genomförande kräver ett servicenät. Servicenätet baserar sig på att uppnå de tidskrav som ställs på räddningsväsendets tjänster (Inrikesministeriet 2025).

Stödet för behovsgrunden utgörs av kunskapsledning, som består av ledning av information från serviceproduktionen, där aktuell information som har analyserats möjliggör utvärdering av prestationsförmågan hos tjänster som utvecklas och framgångsrik framsynhet i fråga om tillgången, kvaliteten och verksamheten. Målet med processen för kunskapsledning är att stödja beslutsfattandet i fråga om utveckling av och rapportering om egenkontroll, intern kontroll inom välfärdsområdet och räddningsväsendets kvalitetsarbete.

Beredningen av beslutet om servicenivån har genomförts som ett tjänsteuppdrag, där den processinriktade beredningen har lagts fram vid säkerhets- och räddningsnämndens varje möte under år 2025. Beredningen av beslutet om servicenivån har skett i samarbete med Mellersta Österbottens räddningsverks intressentgrupper, säkerhets- och räddningsnämnden, välfärdsområdets sakkunniga samt regiondelegationen. I arbetet med att fastställa servicenivån har involverats både personal i huvud- och personal i bisyssla vid räddningsverket, bland annat genom möjlighet att kommentera och i samband med mötet för arbetsgruppen för avtalsbrandkårer. En transparent och delaktighetsfrämjande beredning har möjliggjort ett mångsidigt beslut om servicenivån. Resultaten från att intressentgrupper hörts och andra remissvar har beaktats i beredningen av det slutliga beslutet om servicenivån. Beslutet om servicenivån är ett offentligt dokument.

1. CENTRALA RIKTLINJER

Välfärdsområdesfullmäktige beslutar om och fastställer nivån på räddningsväsendets tjänster åren 2026–2029 i beslutet om servicenivån. I beslutet fastställs hur serviceproducenten, det vill säga räddningsverket, säkerställer genomförandet av de uppgifter som anges i 27 § i räddningslagen (379/2011). Dessa uppgifter omfattar bland annat styrning, rådgivning och säkerhetskommunikation inom räddningsväsendet, räddningsväsendets tillsynsuppgifter, uppgifter som hör till räddningsverksamheten, varning av befolkningen vid tillbud och olyckor samt beredskap för dessa uppgifter. Utöver detta genomför räddningsverket första insatsens tjänster i välfärdsområdet enligt förstavårdens beslut om servicenivån 2023–2026 och deltar, i den mån dess förmåga tillåter, i internationell räddningsverksamhet i enlighet med 38 § i räddningslagen. De personal-, materiella och lokalresurser samt verksamhetsmodeller som behövs för att sköta uppgifterna planeras så att de är möjliga även under undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen (1552/2011).

Beslutet om servicenivå är ett verktyg för utveckling av välfärdsområdets räddningsväsende och för bedömning av tillgången till tjänster, men det har också ett informativt syfte. Invånarna, företagen, sammanslutningarna och kommunerna i området kan med hjälp av beslutet om servicenivån granska tillgången till de tjänster som välfärdsområdet erbjuder och samtidigt till exempel bedöma behovet av kompletterande, frivilliga säkerhets- och beredskapsarrangemang i sin egen verksamhetsmiljö.

Välfärdsområdets räddningsväsende ska organiseras med beaktande av självstyrelsens behov så att en jämlik och högklassig servicenivå tryggas enligt välfärdsområdets beslut om servicenivån. Räddningsväsendets system säkerställer räddningsväsendets tjänster jämlikt och kostnadseffektivt och så att de svarar mot riskerna och hoten. Med jämlikhet avses att områden med likadana risker inom välfärdsområdet har samma nivå på tjänster och att tjänsterna är enhetliga även i nationell jämförelse.

Enligt motiveringspromemorian för lagen (RP 241/2020 rd) är det meningen att giltighetstiden för servicenivåbeslutet följer fullmäktiges mandatperioder så att beslutet om servicenivån utarbetas alltid när en ny välfärdsområdesfullmäktige inleder sin verksamhet.

1.1 Tyngdpunkterna och strategiska målen

Uppställandet av de strategiska målen i fråga om servicenivån för välfärdsområdets räddningsväsende styrs av dokument på en högre nivå. De strategiska målen som styr målbilden i fråga om innehållet i tjänsterna som utvecklas har beskrivits i följande handlingar:

- **punkt 10.1 i statsminister Orpos regeringsprogram** (Statsrådet 2023) Den nationella säkerheten och samhällets kriställighet stärks enligt det följande

- Inom alla förvaltningsområden genomförs en helhetsöversyn av den lagstiftning som gäller störningar och krissituationer
- Regeringen identifierar terrorism som brottslighet som allvarligt äventyrar samhällets grundläggande funktioner, rättsordningen och människors säkerhet. Terrorhotet är fortfarande på en förhöjd nivå
- Förändringarna i Finlands säkerhetspolitiska miljö, förändringarna i samhällsstrukturen, den tekniska utvecklingen samt anpassningen till klimatförändringar och extrema väderhändelser förutsätter att systemet för räddnings- och nödcentralsverksamheten utvecklas och förstärks.
- Regeringen säkerställer att man i Finland får hjälp i nödsituationer. Regeringen betraktar räddningsväsendet och nödcentralen som centrala tjänster när det gäller den inre säkerheten. Dessa har en viktig roll även vid allvarliga störningar under normala förhållanden och vid undantagsförhållanden.
- Det säkerställs att räddningsväsendets tjänster håller hög kvalitet i hela landet.
- Kapaciteten hos räddningsväsendets internationella funktioner säkerställs
- Samarbetet och synergierna mellan räddningsväsendet och den prehospitla akutsjukvården säkerställs.
- Avtalsbrandkårernas ställning och funktionsförmåga tryggas.
- Befolkningsskyddet stärks bland annat genom att regleringen om beredskap i fråga om befolkningsskyddet ses över och organiseringen av befolkningsskyddsarbetet utvecklas.
- Kunnandet när det gäller den egna beredskapen stärks i alla befolkningsgrupper, bland annat genom handledning, råd och tillsynsverksamhet.
- Olyckor förebyggs effektivt. Regeringen har som mål att antalet eldsvådor ska halveras före utgången av 2030.
- Enhetliga lednings- och lägescentraler inrättas inom räddningsmyndigheterna.
- Den riksomfattande styrningen och tillsynen över räddningsväsendet utvecklas.
- Regeringen genomför den andra fasen av reformen av räddningslagen. Anvisningen om aktionsberedskap uppdateras. Frågorna kring arbetstidssystemet inom räddningsväsendet och tolkningen av arbetstidslagen utreds
- Särskild uppmärksamhet fästs vid välbefinnandet i arbetet inom räddningsbranschen
- Anvisningen för planering av aktionsberedskapen förnyas.
- **Mellersta Österbottens välfärdsområde Soites strategi** (Soite 2022)
 - Strategiska målen + åtgärdsförslagen jämte de ekonomiska randvillkoren
- **Riksomfattande målen för räddningsväsendet 2023 - 2026** (Statsrådet 2023 + 613/2021 8 § 1 punkten)
 - Mål 1: Räddningsväsendets servicenivå genomförs jämlikt och högkvalitativt både på riksomfattande nivå och regionalt.

- Mål 2: Räddningsväsendets personalresurser är tillräckliga och personalen är kompetent och välmående.
- Mål 3: Förebyggandet av olyckor har ordnats riskbaserat, enhetligt och verkningsfullt.
- Mål 4: Räddningsväsendet har en omedelbar förmåga att handla planenligt i alla säkerhetssituationer, och den förblir en närservice i fråga om säkerhet.
- Mål 5: Räddningsväsendets regionala och riksomfattande beredskap och förberedelse möjliggör skyddandet av befolkningen under alla omständigheter.
- Mål 6: Räddningsväsendet internationella verksamhet är aktiv, planmässig och är kopplad till räddningsväsendets nationella strukturer.
- Mål 7: Den nationella planeringen, genomförandet och utvecklingen av räddningsväsendets tjänster och uppgifter baserar sig på kunskapsledning och enhetlig informationshantering.
- Mål 8: Räddningsväsendets investeringar stöder serviceproduktionens verkningsfullhet.
- Mål 9: Räddningsväsendets förvaltnings- och styrsystem är tydligt.
- **Risikanalys som ligger till grund för beslutet om servicenivån** (Inrikesministeriets förordning om servicenivåbeslut för räddningsväsendet 1225/2022 6 §)
 - Planering av beredskapsbehoven och utvecklingsobjekten som framkommit i analysen.
- Velfärdsområdets förändrings- och förnyelseprogram
 - Tjänsteutbudet och tjänsternas tillgänglighet
 - Personalens tillräcklighet och kvalitet - servicenätet, integration, digitalisering
 - Åtgärder för att balansera ekonomin
 - Investeringar 2026 – 2030

De strategiska målen i beslutet om servicenivån för räddningsväsendet i Mellersta Österbottens välfärdsområde 2026 – 2029 utifrån de styrande dokumenten

1. Invånarnas, företagens och andra sammanslutningars kompetens gällande egen beredskap och förebyggande verksamhetsmodeller utvecklas riskbaserat i välfärdsområdet.
2. Minskning av efterfrågan på räddningsväsendets tjänster när det gäller bränder samt minskning av deras konsekvenser.
3. Räddningsväsendets tjänster organiseras i välfärdsområdet utifrån en analys av verksamhetsmiljön och risker.
4. Räddningsväsendet har förmåga att handla planenligt i alla säkerhetssituationer.
5. Räddningsväsendets funktioner och kostnadskontrollen utvecklas vidare och produktiviteten förbättras.
6. Till välfärdsområdets räddningsväsende anvisas hållbara ekonomiska resurser (personal, material och tunga fordon, fartyg, båtar, bekämpning av miljöskador, lokaler) som motsvarar analysen av verksamhetsmiljön och

riskerna, för att säkerställa tillgången till och verkningsfullheten av tjänster som krävs i olika säkerhetssituationer.

7. Räddningsväsendet stöder välfärdsområdets beredskap vid sidan om sin egen serviceproduktion med hjälp av sitt ansvar och sin expertis.

De strategiska målen för välfärdsområdets räddningsväsende har specificerats separat med förtydligande punkter när det gäller organisering och produktion. När det gäller organisering preciseras jämlik tillgång till tjänster. Ur serviceproduktionens perspektiv beskrivs de tyngdpunkter som stöder uppnåendet av de strategiska målen i servicenivån. För välfärdsområdet har utarbetats ett separat personalprogram som stöder helheten i fråga om personalledning.

Tyngdpunkterna och de centrala åtgärderna i fråga om dem kommer att synas i verksamhetsplanen för välfärdsområdets räddningsväsende. Med hjälp av åtgärderna stöder man förverkligandet av räddningsväsendets strategiska mål i välfärdsområdet. I verksamhetsplanerna beskrivs hur de strategiska målen omvandlas till praktiska åtgärder och åtgärdsprogram, genom vilka de beslut som har fattats verkställs.

Tyngdpunkterna för att uppnå de strategiska målen delas in i uppgifter gällande ordnande och produktion enligt det följande:

TYNGDPUNKTERNA I FRÅGA OM ORDNANDE

- Räddningsväsendets tjänster produceras i enlighet med lagstadgade krav.
- Räddningsväsendets behovsbaserade tjänster tryggas jämnt i hela välfärdsområdet. Tjänsterna bestäms utifrån en riskanalys gällande verksamhetsmiljön, från vilken härleds kraven på prestationsförmågan i fråga om serviceproduktionen.
- För att säkerställa tjänsteutbudet, tillgången, verkningsfullheten och kvaliteten i fråga om tjänster i enlighet med organiseringsansvaret kompletterar man programmet för egenkontroll så att det motsvarar nationell styrning samt den kvalitetsledningspraxis som används i välfärdsområdet.
- Uppdateringen och samordningen av räddningsväsendets planer i fråga om förberedelser samt dess beredskaps- och befolkningsskyddsplaner fortsätter i välfärdsområdet. Räddningsväsendet är en aktiv aktör i välfärdsområdets beredskapsarbete.
- Välfärdsområdets investeringsplan stöder kvaliteten och kostnadseffektiviteten i räddningsväsendets serviceproduktion.
- Funktionerna inom räddningsväsendets samarbetsområde samordnas behovsbaserat och utvecklas med beaktande av effekterna av centraliserade uppgifter (613/2021 5 §).
- Personalens kompetens utvecklas ytterligare för att motsvara kraven i verksamhetsmiljön.

- En utredning om införandet av kvalitetssystemet SHQS genomförs under den period beslutet om servicenivån gäller.

TYNGDPUNKTERNA I FRÅGA OM PRODUKTION

Förebyggande av olyckor och tillsyn

- Man satsar på sektorsövergripande samarbete för att minska antalet olyckor och för att begränsa följdverningarna vid olyckor. Målet är att minska efterfrågan på räddningsväsendets tjänster.
- Tillgängligheten i fråga om rådgivning, handledning och säkerhetskommunikation samt utbildning i medborgarfärdigheter förbättras.
 - Med hjälp av riskanalys identifieras de mest betydande riskerna och riskerna som har störst effekt, på vilka det förebyggande arbetet fokuseras.
 - Invånarnas säkerhetskompetens i välfärdsområdet stärks genom rådgivning, handledning och utbildning.
 - Det förebyggande arbetet utvecklas i samarbete med andra aktörer inom välfärdsområdet.
- Kompetensen hos personalen inom social- och hälsovården stärks så att de kan identifiera olycksrisker i tjänster som tillhandahålls hemma.
- Ett nytt riksomfattande informationssystem för att förebygga olyckor tas i bruk.
- Observationer från brandutredningar utnyttjas för att utveckla funktioner och innehållet i säkerhetskommunikationen.
 - Som en del av brandutredningar utnyttjas utredning av räddningsverksamhetens förlopp för att utveckla resurseffektiviteten.
- Minskning av efterfrågan på räddningsväsendets tjänster när det gäller bränder och minskning av konsekvenserna av bränder
 - Utbudet av utbildning i säkerhetskommunikation i fråga om egen beredskap utökas.
 - Användarnas synpunkter i fråga om utvidgning av serviceutbudet utnyttjas.
 - Utvecklingen av olyckor i verksamhetsmiljön och orsakerna till dem följs aktivt upp.

Räddningsverksamhet och beredskapen för den

- Utvecklingen av prestationsförmågan fortsätter enligt anvisningen för planering av aktionsberedskap, så att den motsvarar verksamhetsmiljön och servicebehovet, bland annat när det gäller servicenätverk, personal, material, system, verksamhetsformer och ledning av räddningsverksamheten.
 - En plan för aktionsberedskap utarbetas så att den motsvarar det nya dokumentet Anvisning för planering av räddningsväsendets aktionsberedskap (Inrikesministeriet 2025).

- Antalet personal i huvudsyssla och i bisyssla som deltar i räddningsverksamheten hålls på den nivå som verksamhetsmiljön förutsätter.
- Personalens tillgänglighet och flexibilitet stärks inom ramen för normstyrningen.
- De tjänster som räddningsväsendet producerar planeras, dimensioneras och genomförs enligt de regionala riskerna och kraven i fråga om insatstider, där kraven på prestationsförmågan utnyttjas.
- Utvecklingen av räddningsväsendets beredskap fortsätter och etableras som en del av räddningsväsendets normala verksamhetsmodell.
- Arbetet med att uppdatera de planer som anges i Inrikesministeriets förordning om planer för räddningsväsendet (1363/2018) fortsätter och dessa samordnas i samarbete till nödvändiga delar med räddningsväsendets samarbetsområde.
- Förnyelsen av materiel- och materialstrategin fortsätter för att svara mot de krav i fråga om prestationsförmågan som verksamhetsmiljön ställer. Räddningsväsendets investeringsprogram uppdateras årligen utifrån materialstrategin.
- Förutsättningarna för verksamheten gällande personal i bisyssla tryggas genom samarbete.
- Utvecklingen av samarbetsområdets samt den nationella beredskapen och funktionerna fortsätter i samarbete.
- Man strävar efter att öka mängden driftsekonomiska resurser under den period beslutet om servicenivån gäller för att uppnå personalresurser som svarar mot servicebehovet (se kapitel 5 utvecklingsplan).

Beredskap och befolkningsskydd

- Kapaciteten för befolkningsskyddet utvecklas för att svara mot de lokala behoven och olycksriskerna.
- Ledningsfunktionerna säkerställs vid störningssituationer och under undantagsförhållanden.
- Hanteringen av försörjningsberedskapen och kontinuiteten inom räddningsväsendets verksamhetsområde utvecklas vidare.
- Utvecklingen av prestationsförmågan inom befolkningsskydd och civil beredskap fortsätter.
- Räddningsväsendet samordnar beredskapen för befolkningsskydd som det har ansvar för tillsammans med välfärdsområdet och kommunerna via den arbetsgrupp för befolkningsskyddsberedskap som inrättades år 2025.
- Räddningsväsendet utvecklar den materiella beredskapen inom befolkningsskyddsorganisationen för att motsvara kraven på prestationsförmågan.

Räddningsväsendets gemensamma helheter

- Kostnadskontrollen i fråga om räddningsväsendets verksamheter utvecklas ytterligare och produktiviteten förbättras.

- Uppföljningen av hur väl servicenivån uppnås utvecklas.
- Tjänsterna ordnas högklassigt och ekonomiskt.
- Räddningsväsendet utvidgar samarbetet mellan välfärdsområdets olika verksamhetsfält.
- Samarbetsavtal om produktion av tjänster upprättas med räddningsväsendets samarbetsområde och andra välfärdsområden.
- Ledningsberedskapen och ledarskapskompetensen hos räddningsväsendets ledning och personer i chefsställning utvecklas när det gäller personal- och förändringsledning.

1.2 Fastställandet av behov, mängd och kvalitet

Mellersta Österbottens välfärdsområde – behovet av räddningsväsendets tjänster

Enligt 7 § 1 momentet 2 punkten i lagen om välfärdsområden svarar välfärdsområdet i fråga om de tjänster och andra åtgärder som organiseras om fastställande av behov, mängd och kvalitet. Utöver tyngdpunkterna och de strategiska målen har räddningsväsendets centrala lagstadgade tjänster och uppgifter samt behovet och omfattningen av dem och deras kvalitet har delats upp enligt service i kapitel 4 i detta dokument i enlighet med förordningen om beslut om servicenivån (1225/2022).

Tjänsterna inom räddningsväsendet i välfärdsområdet och dess uppgifter består av räddningsväsendets lagstadgade tjänster och andra tjänster. I tabell 1 listas de lagstadgade uppgifter inom räddningsväsendet för vilka servicenivån ska fastställas enligt förordningen. Förutom räddningslagstiftningen regleras det om lagstadgade uppgifter inom räddningsväsendet även i annan lagstiftning, till exempel tillsynsverksamhet enligt kemikalielagstiftningen och beredskap enligt beredskapslagen. Därtill har räddningsväsendet skyldigheter enligt informationshanteringslagen, offentlighetslagen samt lagen om den offentliga förvaltningens säkerhetsnät.

Service eller uppgift	Innehållet i servicen
Förebyggande av olyckor och tillsyn	I kapitel 4.1 finns en närmare beskrivning av innehållet i servicen
Räddningsverksamhet och beredskapen för den	I kapitel 4.2 finns en närmare beskrivning av innehållet i servicen
Räddningsväsendets planer	I kapitel 4.3 finns en närmare beskrivning av innehållet i servicen
Räddningsväsendets frivilligverksamhet	I kapitel 4.4 finns en närmare beskrivning av innehållet i servicen
Befolkningsskyddsberedskap som räddningsväsendets myndigheter ansvarar för	I kapitel 4.5 finns en närmare beskrivning av innehållet i servicen

Tabell 1. Uppdelningen av räddningsväsendets lagstadgade tjänster i enlighet med förordningen om beslutet om servicenivån

Utöver de lagstadgade tjänsterna tillhandahåller räddningsverket förstainsatstjänsterna i välfärdsområdet i enlighet med beslutet om förstavårdens servicenivå 2023–2026. När det gäller andra tjänster har räddningsverket enligt räddningslagstiftningen skyldigheter som gäller olycks- och säkerhetskommunikation. Alla tjänster omfattar även intern och extern kommunikation inom verksamhetsområdet, som stöder uppnåendet av de strategiska målen. Tjänsternas innehåll omfattar också verksamhetsområdesspecifika stödtjänster som möjliggör förutsättningarna för serviceproduktionen. Mängden tjänster ska motsvara servicebehovet. Vid fastställandet av räddningsväsendets tjänster i Mellersta Österbottens välfärdsområde har man strävat efter att de ska svara mot de hot och risker som har identifierats i området och baserar sig på en analys av verksamhetsmiljön och riskerna. För alla tjänster är det inte möjligt att göra dimensionering enligt risker eller hot, utan de baserar sig på en expertbedömning samt på informationskällor som är tillgängliga och i bruk. Vid fastställandet av servicebehovet har man även beaktat möjligheterna för finsk- och svenskspråkiga invånare att få tjänster på sitt eget språk på lika grunder såsom det bestäms i språklagen och i annan lagstiftning.

Grunden för beslutet om servicenivån är en riskanalys som uppdaterades under 2025 och i vilken det har gjorts en bedömning av de befintliga riskerna samt en bedömning av användningen av räddningsväsendets tjänster under de föregående fem åren 2020–2024, det vill säga behovsgrunden för tjänster. Behovet av tjänster har utretts bland annat genom att fråga användarna av räddningsväsendets tjänster och invånarna i välfärdsområdet om deras behov via Polis-enkäter åren 2023 och 2025 samt genom åtgärder enligt räddningsverkets tillsynsplan. Behovsbaserad finansiering har inte erhållits i sin helhet, och de ekonomiska anpassningsåtgärderna begränsar tillgången till tjänster.

Mellersta Österbottens räddningsverk producerar i enlighet med sitt organiseringsansvar de tjänster för Mellersta Österbottens välfärdsområde (SOITE) som avses i 27 § i räddningslagen 379/2011. Dessutom utför räddningsverket räddningsmyndighetens tillsynsuppgifter gällande hantering av farliga kemikalier och explosiva varor i enlighet med kemikaliesäkerhetslagen 390/2005 samt tillhandahåller förstainsatsverksamheten inom välfärdsområdet i enlighet med beslutet om förstavårdens servicenivå 2023–2026. Välfärdsområdets räddningsväsende ansvarar också för planer i fråga om förberedelser och beredskapsplaneringen för störningssituationer och undantagsförhållanden inom sitt verksamhetsområde samt för utveckling och planering av befolkningsskyddsberedskapen och för samordning av befolkningsskyddet i fråga om samarbetspartners. Vid beredningen av servicenivån har man beaktat undantagsförhållanden enligt beredskapslagen (1552/2011 3 §) och den beredskap som är förknippad med dem, vilka finns i ett separat sekretessbelagt material. Räddningsverket ansvarar också för produktionen av lednings-, kommunikations-, underhålls- och andra stödfunktioner som hör till räddningsverksamheten enligt 32 § i räddningslagen.

Mellersta Österbottens välfärdsområde – mängden av och tillräckligheten i fråga om räddningsväsendets tjänster

Behovsgrunderna, mängden och kvaliteten i fråga om de tjänster som krävs av räddningsväsendet i Mellersta Österbottens välfärdsområde baserar sig på en riskanalys som har utarbetats med hjälp av en verksamhetsmiljöanalys av området. På basis av riskanalysen har de riskfaktorer identifierats och lyfts fram för scenariobaserad granskning som styr tjänsternas dagliga tillgänglighet och grunderna för dimensioneringen av räddningsväsendets prestationsförmåga samt upprätthållandet av nödvändiga förmågor. I riskanalysen har man granskat de faktorer som påverkar efterfrågan på räddningsväsendets tjänster enligt det följande: typ och mängd av olyckor, tidpunkter för servicebehovet och dess fördelning enligt riskklasser samt arbetstimmar som används för räddningsverksamhetens uppgifter.

Mellersta Österbottens räddningsverk producerar sådana tjänster för välfärdsområdets kunder som förebygger olyckor och ger människor beredskap att agera vid hot om olycka, eller när en olycka har inträffat, räddar den människorna, trygga samhällets vitala funktioner inom ramen för sin behörighet och begränsar konsekvenserna av olyckor under alla förhållanden. Tillgången till tjänster styrs av dimensioneringen av tjänsterna i omedelbar närhet av servicepunkten (när tjänst) samt av att tillgången till räddningsväsendets tjänster säkerställs i hela välfärdsområdet under den tid som olycksscenarierna kräver. Vid produktionen av tjänster beaktas tillgången till tjänster på det egna modersmålet när det gäller svenskspråkiga invånare.

Räddningsverket upprätthåller räddningsverksamhetens tjänster i enlighet med kraven i Anvisningen för planering av räddningsväsendets aktionsberedskap. Tillgången till tjänster vid överlappande uppdrag samt vid störnings-

och undantagsförhållanden regleras enligt verksamhetsmodellen för reglering av beredskapen. Vid behov prioriteras uppdragen enligt hur brådskande de är. Det har utarbetats separata planer för storolyckor, störningssituationer och undantagsförhållanden för att upprätthålla serviceproduktionskapaciteten.

Kvaliteten på servicen inom välfärdsområdets räddningsväsende

Räddningsväsendet i Mellersta Österbottens välfärdsområde utvecklar sin verksamhet i enlighet med kapitel 5 i beslutet om servicenivån. Bedömningen av verksamhetens kvalitet och tillsynen över lagligheten inom verksamhetsområdet genomförs kvartalsvis genom egenkontroll inom välfärdsområdet. Med tjänsternas kvalitet avses tjänstens förmåga att effektivt, i enlighet med författningar och kostnadseffektivt svara mot kundernas servicebehov. Bedömningen av kundens serviceupplevelse kommer att vidareutvecklas.

Det har utarbetats ett eget program för egenkontroll (612/2021 16 §) för välfärdsområdets räddningsväsende för att stödja tillgången till tjänster och säkerställa kvaliteten. I programmet för egenkontroll bedöms tillgången till och genomförandet av tjänsterna för organiseringsuppgiftens del samt innehållet i de producerade tjänsterna för produktionsuppgiftens del. Nödvändiga korrigerande åtgärder genomförs på basis av uppgifter om de tjänster som uppstår till följd av produktionsuppgiften och på basis av uppföljningsinformationen från tillsynen över dessa tjänster. Samtidigt beaktas utnyttjandet av avvikelse- och responsinformation i verksamheten, vilket är en del av egenkontrollens instruktion. Uppgifterna om produktionen utgör grunden för bedömningen av tillgången till tjänster när det gäller organiseringsuppgiften.

1.3 Val av produktionssätt

Mellersta Österbottens välfärdsområde ansvarar för att organisera räddningsväsendet och producerar räddningsväsendets lagstadgade tjänster med hjälp av Mellersta Österbottens räddningsverk. Räddningsverket kan producera tjänsterna enligt en modell med flera producenter, där man beaktar det mest kostnadseffektiva och ändamålsenliga alternativet ur synvinkeln för tillgången till tjänster. De uppgifter som kräver utövning av offentlig makt utförs alltid som tjänsteuppdrag. Målet för räddningsväsendets tjänster och uppgifter inom välfärdsområdet är att allt samarbete grundar sig på avtal om utförande av myndighetsuppgift.

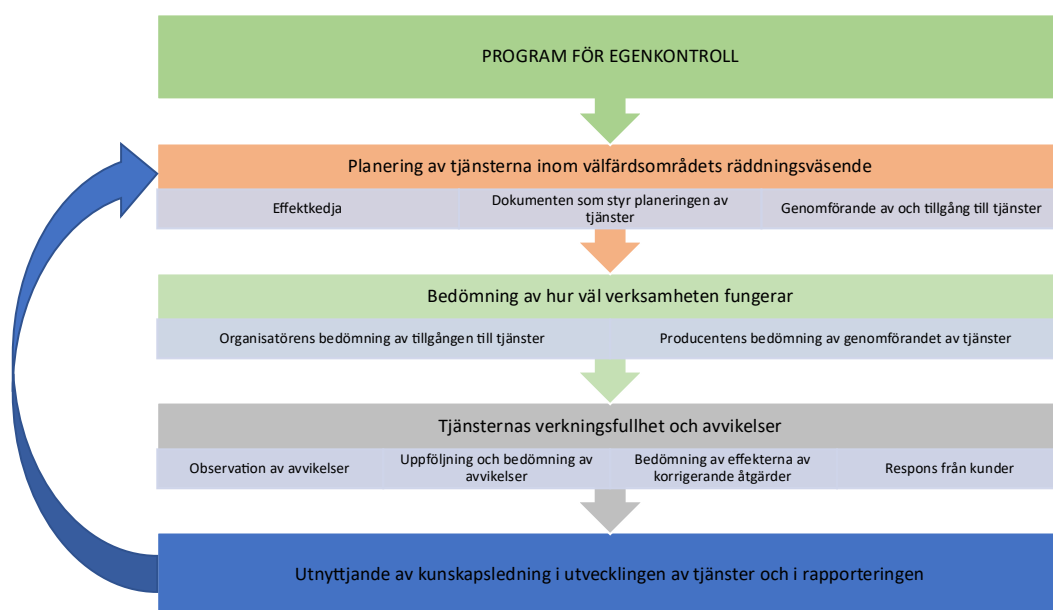
Mellersta Österbottens räddningsverk producerar de tjänster som avses i 27 § i räddningslagen 379/2011 med tjänste- eller arbetsavtalsbaserad personal, som vid behov kan kompletteras med personal från avtalsbrandkårernas föreningar eller sammanslutningar samt med avtalsbaserad serviceproduktion. Räddningsväsendets enheter utför uppgifter flexibelt i välfärdsområdets gränsområden såsom har överenskommits med räddningsväsendena i de angränsande välfärdsområdena och såsom förutsätts i 33 § i räddningslagen 379/2011. I Lagen om ordnande av räddningsväsendet (613/2021 5 §) finns även bestämmelser om sammanslagningen av uppgifter till större helheter.

1.4 Styrning av och tillsyn över produktionen

Enligt 7 § 1 momentet 4:e punkten i lagen om välfärdsområden (611/2021) svarar välfärdsområdet för styrningen och tillsynen av tjänsternas och åtgärdernas produktion. Produktionen av räddningsväsendets tjänster i Mellersta Österbottens välfärdsområde styrs av det beslut om servicenivån som godkänts av välfärdsområdesfullmäktige. Det utövas tillsyn över tillgången till räddningstjänster i välfärdsområdet enligt Mellersta Österbottens välfärdsområde Soites princip om intern kontroll. Välfärdsområdets program för egenkontroll har tagits i bruk 1.1.2023 och rapporteringen sker kvartalsvis till välfärdsområdesstyrelsen i delårsrapporter som en del av anvisningen för verkställande av budgeten. I den interna kontrollen och revisionen har det fastställts principer för tillsynen på verksamhetsområdes- och enhetsnivå. Med hjälp av principerna styrs kontrollen över produktionen med hjälp av den information som uppstår i verksamheten.

Tillgången till och genomförandet av räddningsväsendets tjänster inom välfärdsområdet följs genom egenkontroll. Räddningsväsendets plan för egenkontroll är uppdelad mellan anordnarens och producentens egenkontrolluppgift. Ur anordnarens perspektiv utövas det tillsyn över servicenivån och genomförandet av den med hjälp av separata mätare. De centrala punkterna i övervakningen är tillgången till räddningsväsendets tjänster, tillgången till tjänster för förebyggande av olyckor och tillgången till beredskapstjänster. Egenkontrollen i fråga om räddningsverkets produktionsuppgift genomförs som kvartalsrapportering som baserar sig på delområdena i verksamhetsenheternas kvartalsrapportering. Uppgifterna sammanställs till en koncentrerad beskrivning av tillgången till tjänster och genomförandet av servicenivån till verksamhetsområdets verksamhetsberättelse. Målet är att med hjälp av egenkontroll kunna förebygga och identifiera avvikelser i tillgången till tjänster samt att identifiera effekterna av korrigerande åtgärder.

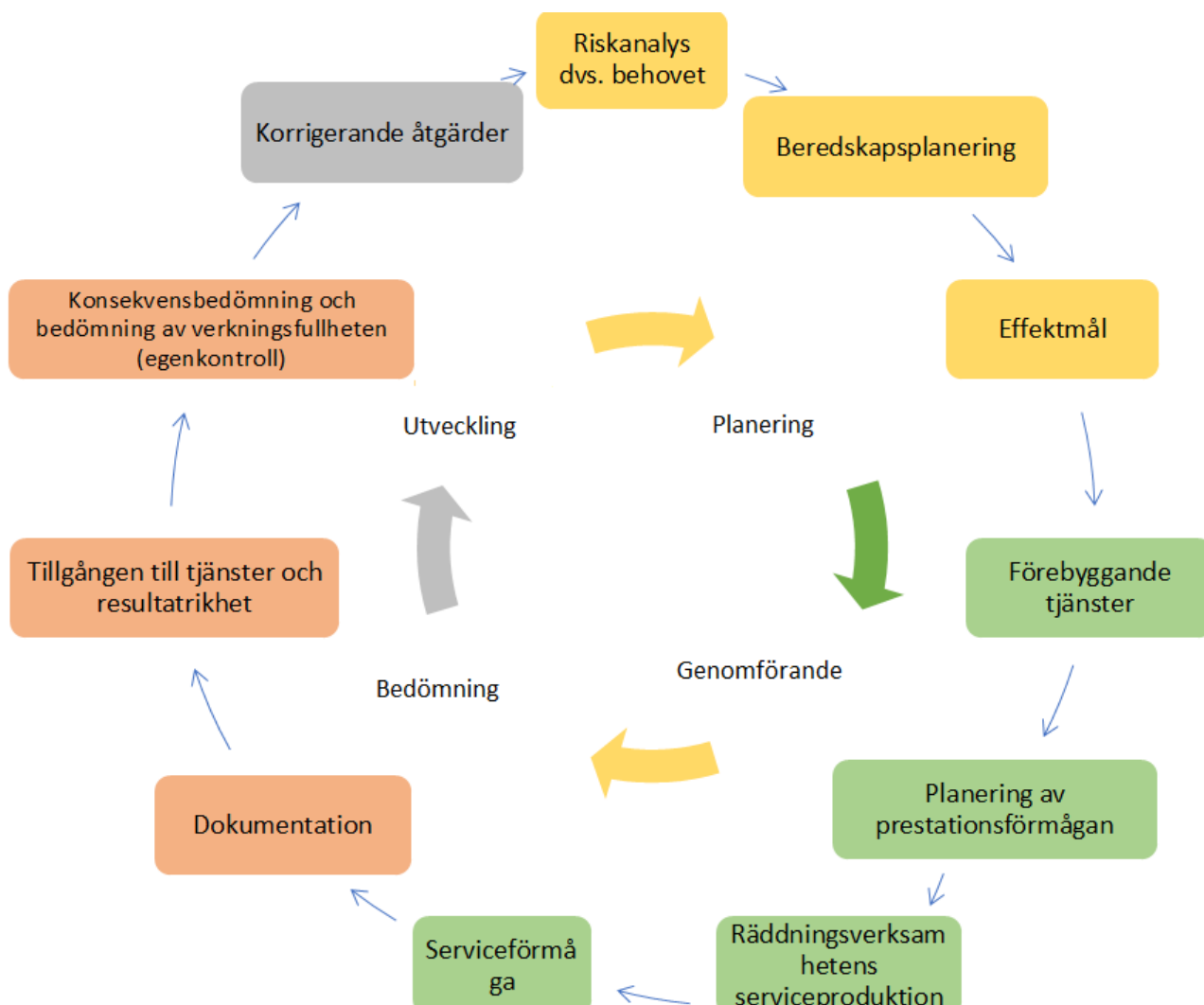

Figur 2. Styrning och tillsyn över produktionen

1.5 Metoder för kontinuerlig riskhantering

I Mellersta Österbottens välfärdsområde bygger riskhanteringen på ett dokument som godkänts av välfärdsområdesfullmäktige och som fastställer grunderna för ordnande av intern kontroll och riskhantering. Den interna kontrollen baserar sig på dokumentation och ett kvalitetssystem. Riskhanteringen genomförs via intern kontroll, där det i anvisningen för verkställande av budgeten har fastställts uppgifter för olika roller. Centralt i riskhanteringen är att säkerställa stabiliteten i fråga verksamheten och ekonomin samt säkerställa säkerheten och tillgången till verksamheten dvs. tjänsterna i välfärdsområdet.

Riskhanteringen består av egenkontroll, av identifiering av servicebehovet och av analys av information om genomförda tjänster. Kontinuerlig riskhantering sker dagligen, men systematiskt varje månad och kvartal, då det görs en bedömning av det förflutna och identifieras servicebehov som förändringar medför samt tillräckligheten av tillgängliga resurser. Systematisk egenkontroll är en del av verksamhetsområdets riskhantering, där man med hjälp av planen för egenkontroll följer upp styrningen och uppföljningen i verksamhetsområdet i praktiken och följer upp genomförandet av överenskomna förfaranden samt effekterna av korrigerande åtgärder. I egenkontrollen blir genomförandet av tjänster och enhetligheten i och användbarheten av insamlade utvärderingsdata centralt, vilket gör egenkontrollen till ett viktigt verktyg för kunskapsledning. Riskhanteringsens uppgift är att följa tillgången till och effekterna av tjänster med hjälp av egenkontroll, vilket illustreras i figur 3.

Figur 3. Riskhanteringsprocessen vid Mellersta Österbottens räddningsverk

Syftet med riskhanteringsprocessen är att systematiskt stödja uppföljningen av olycksrisker och utvecklingen i fråga om olyckor i enlighet med 43 § i räddningslagen (379/2011). Dessutom utvärderas, utifrån de slutsatser som dras om dessa, åtgärder för att förebygga olyckor och för att förbereda sig på dem. Enheterna för räddningsverksamhet och förebyggande av olyckor följer årligen med antalet och typerna av olyckor, vilket ligger till grund för tillsynsplaner och teman för brandutredningar. Analysen av verksamhetsmiljön och riskerna omfattar sådana centrala hot och risker samt förändringar i fråga om dem som räddningsväsendet måste förbereda sig på och som har identifierats genom en bedömning av verksamhetsmiljön och genom räddningsväsendets uppföljning av utvecklingen i fråga om olyckor. Analysarbetet fokuserar huvudsakligen på den gångna perioden främst utifrån räddningsverksamhetens uppgifter, men man har också strävat efter att identifiera framtida servicebehov. Under den period det nya beslutet om servicenivån gäller består metoderna för kontinuerlig riskhantering främst av egenkontrollen inom räddningsväsendet för Mellersta Österbottens välfärdsområde, räddningsväsendets riskanalys

samt uppföljning av utvecklingen i fråga om olyckor. Inom egenkontrollen strävar man efter att följa upp tjänsternas verkningsfullhet, och man utvecklar uppföljningen av verksamheten.

1.6 Arrangemang i fråga om produktionen vid störningssituationer

En störningssituation är ett hot eller en händelse som äventyrar samhällets vitala funktioner eller strategiska uppgifter, men som inte direkt orsakar en omfattande olyckssituation för räddningsväsendet. Hanteringen av situationen kräver sannolikt samarbete och kommunikation mellan räddningsmyndigheter och andra myndigheter och aktörer. Situationen kan också kräva åtgärder av räddningsväsendet för att upprätthålla aktionsberedskapen. I det här skedet av planeringen bedöms servicebehovet och planeras aktionsberedskapen alltså för störningssituationers del för en sådan störningssituation som beskrivs ovan. Planeringen av aktionsberedskapen för en störningssituation som orsakar en omfattande olycka genomförs i planeringen av aktionsberedskapen vid omfattande olyckor. (Inrikesministeriets Anvisning för planering av räddningsväsendets aktionsberedskap 2025) En störningssituation kan uppkomma när efterfrågan på tjänster överskrider tillgången till tjänster.

Räddningsväsendet för Mellersta Österbottens välfärdsområde ansvarar, på basis av beredskapsskyldigheten i räddnings- och beredskapslagstiftningen, med hjälp av beredskaps- och beredskapsplanering samt förberedelser som görs i förväg för att räddningsväsendet kan sköta de uppgifter som anges i 27 § i räddningslagen (379/2011) inom sitt verksamhetsområde. Beredskapen hos räddningsväsendet för Mellersta Österbottens välfärdsområde grundar sig på beredskapen att under normala förhållanden agera vid vanliga olyckssituationer, vid storolyckor samt enligt principen för reglering av beredskapen vid anhopning av efterfrågan på tjänster och i störningssituationer i efterfrågan på tjänster. Till regleringen av beredskapen hör förmågan att ge handräckning till andra myndigheter enligt 50 § i räddningslagen (379/2011). Räddningsverket har utvecklat förmågan hos sitt nätverk av brandstationer att tåla störningssituationer. Som en del av planeringen av prestationsförmågan bör den materiella beredskapen fortsättningsvis utvecklas.

Räddningsväsendet har en kontinuerlig lägesbildsverksamhet (379/2011 31 a §) som upprätthålls och produceras enligt verksamhetsmodellerna för ledningssystemet och regleringen av beredskap. Ledningssystemet för räddningsverksamheten och beredskapen vid störningssituationer bygger på daglig beredskap, som förstärks och utvidgas vid behov.

Beredskapsplanen för Mellersta Österbottens välfärdsområde Soites räddningsväsende innehåller informationen om hur produktionen av räddningsväsendets tjänster genomförs och tryggas under normala förhållanden, vid störningssituationer och under undantagsförhållanden. Beredskapsplanen för Mellersta Österbotten räddnings-

väsande och övriga planer (1368/2018) bildar en helhet som räddningsväsendet utnyttjar genom reglering av beredskapen. Vid störningssituationer kan räddningsväsendets verksamhet prioriteras och servicebehoven ställas i ordning efter brådska och angelägenhet så att resurserna riktas till uppgifter som är viktiga för säkerheten.

Arrangemangen i fråga om produktionen av tjänster under störningssituationer sker genom reglering av beredskapen så att prioritering av servicebehovet och hantering av kontinuiteten betonas. Vid störningssituationer ändras tyngdpunkten för tjänsterna och den koncentreras till de mest centrala delområdena, såsom räddningsverksamhet, befolkningsskydd samt samarbete och bistånd mellan samarbetspartner samt informationsförmedling. Ytterligare resurser för nödvändiga tjänster skapas genom att prioritera icke-brådskande tillsyns- eller andra uppgifter inom räddningsväsendet, genom att ändra arbetstiden för personal i huvudsyssla och öka tillgängligheten av personal i bisyssla. Verksamhetsområdets ledning har enligt förvaltningsstadgan fastställt befogenheter för att trygga tjänsterna, vilket möjliggör användning av både personal i huvudsyssla och personal i bisyssla för allokering av resurser enligt servicebehovet. Dessutom finns tillgång till resurser baserat på bistånd enligt räddningslagen 379/2011 45 §.

Uppföljningen och utfallet av tjänster under störningssituationer sker från räddningsverksamhetens ledningscentral (JOKE). JOKE koordinerar och följer den övergripande situationen med hjälp av både externa och interna informationskällor, och skapar situationsmedvetenhet genom lägesbildsverksamhet. Helheten dokumenteras och utvärderas i efterhand enligt principerna för processen för egenkontroll. När det gäller allvarliga störningssituationer eller undantagsförhållanden har det i 48 § i välfärdsområdets förvaltningsstadga fastställts avvikande beslutanderätt av ett tvingande skäl för de ledande tjänsteinnehavarna för att trygga välfärdsområdets service och för att normalisera situationen.

1.7 Arrangemang i fråga om produktionen under undantagsförhållanden

Enligt 2 § i räddningslagen ska räddningsverksamheten planeras och ordnas så att den är möjlig även under undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen. Statsrådet konstaterar, i samverkan med republikens president, att en störningssituation har utvecklats till undantagsförhållanden, och riksdagen fattar det slutliga beslutet om ibruktagningsförordningen. Undantagsförhållanden är en situation som avses i 3 § i beredskapslagen (1552/2011), där nationens eller samhällsordningens existens är hotad.

Mellersta Österbottens räddningsverk ansvarar för produktionen av räddningsväsendets uppgifter i Mellersta Österbottens välfärdsområde även under undantagsförhållanden. Räddningsverket reserverar (VAP) den av sin personal som den behöver i samarbete med Försvarmakten. Reservationslistorna uppdateras och granskas regelbundet, och även tillgången på personal i bisyssla beaktas. Dessutom samordnar räddningsverket personal-, lokal-

, fordons- och materialreserveringar i samarbete med välfärdsområdet och planerar decentraliseringen av funktionerna.

Räddningsverket planerar separat reservering av annan materiel som behövs på avtalsbasis. Verksamheten under undantagsförhållanden samordnas planerligt med andra aktörer i samarbetsgruppen för beredskap för befolkningsskydd. När det gäller arrangemang av produktion av tjänster under undantagsförhållanden tillämpas räddningsverkets modell för beredskapsreglering enligt beredskapsplanen, där principen är att prioritera uppgifter enligt tillgängliga resurser. Dessutom riktas det sådana förändringar till verksamhetsenheternas verksamhet som är nödvändiga för att säkerställa kontinuiteten. Vid behov ändras tillsyns- eller säkerhetskommunikationsplanen så att den motsvarar den verksamhet som situationen kräver. När man fastställer hur brådskande och angelägna servicebehoven är säkerställer man i första hand människoliv.

Ytterligare resurser för nödvändiga tjänster skapas genom att prioritera räddningsväsendets uppgifter och genom att ändra personalens arbetstid. Med hjälp av lägesbildsverksamhet utvärderas åtgärdernas effekter regelbundet och samarbetet med andra aktörer fördjupas (379/2011 65 §), samtidigt som man följer Inrikesministeriets anvisningar. Dessutom styrs och beslutas det om handräckning som ges av räddningsmyndigheten genom reglering av beredskapen och genom ledningssystemet (379/2011 31 § och 50 §). Åtgärderna i fråga om reglering av beredskapen omfattar även en utvärdering av effekterna av genomförda funktioner och åtgärder, vilket görs med hjälp av uppgifter och reglering av beredskapen.

Genom beredskapslagen kan myndigheter under undantagsförhållanden ges utökade befogenheter för att trygga säkerheten och samhällets funktion. Om tilläggsbefogenheter som centralt gäller räddningsmyndigheten finns bestämmelser i kapitel 17 i beredskapslagen (1552/2011), Befolkningsskydd och evakuering. Dessa tilläggsbefogenheter är mycket betydande och möjliggör användning av räddningsverkets resurser enligt lägesbildsverksamheten i fråga om säkerhetssituationen, beroende på situationen för räddningsverksamhet, säkerhetskommunikationen, befolkningsskyddet och samarbetet med samarbetspartners. Beroende på situationen är det nödvändigt att prioritera och mobilisera extra resurser genom att förordna personer till befolkningsskyddsuppgifter.

Räddningsverket skaffar och lagrar i enlighet med sina planer det material som behövs för serviceproduktionen under undantagsförhållanden. Vid anskaffningar som gäller undantagsförhållanden beaktar räddningsverket materialens användbarhet, kompatibilitet, interoperabilitet och underhållsmöjligheter, vid behov även tillsammans med andra aktörer. Materialanskaffningarna delas in i två delar: 1. material som anskaffas på förhand och 2. material som anskaffas under verkställighetsfasen. Material som anskaffas på förhand är en del av serviceproduktionen under normala förhållanden och lämpar sig till mängd och kvalitet även för uppgifter under undantagsförhållanden. Materialet som anskaffas under verkställighetsfasen är sådant som det på grund av kort livslängd inte är

motiverat att anskaffa i förväg eller som man annars har planerat att anskaffas under verkställighetsfasen. Under verkställighetsfasen behövs separata finansiella instrument.

2. UTVÄRDERING AV DEN SERVICENIVÅPERIOD SOM NU AVSLUTAS

I och med de strukturella förändringarna och förändringarna i verksamheten som inleddes i början av 2023 har räddningsväsendet blivit en del av välfärdsområdets verksamhet. Finansieringen av välfärdsområdets verksamhet består huvudsakligen av statlig finansiering med allmän täckning, som bestäms utifrån servicebehovet i välfärdsområdet och omgivningsfaktorerna. Syftet med statens styrnings- och utvärderingsprocesser är att bedöma välfärdsområdenas verksamhet och finansieringens tillräcklighet samt hur bra finansieringskriterierna fungerar. I dessa processer identifieras även förändringar i verksamhetsmiljön ur ett perspektiv för att förutse servicebehovet. I förändringen stöder kriterierna för finansieringen (invånarantal, befolkningstäthet och riskfaktorer) för Mellersta Österbottens välfärdsområdes del inte säkerställandet av tillgången till räddningsväsendets tjänster enligt behovet. Välfärdsområdet har från finansieringen med allmän täckning riktat ytterligare medel för att säkerställa tillgången till tjänster enligt servicebehovet. I och med finansieringsarrangemangen erhålls inte längre externa resurser för investeringar i olika material eller för att upprätthålla den kompetens som krävs för prestationsförmågan (oljebekämpnings- och brandskyddsfonden).

Under de beslut om servicenivån som fattades före välfärdsområdet var räddningsverkets ekonomiska situation beroende av de enskilda kommunernas ekonomiska situation. I de årliga ekonomi- och verksamhetsplanerna styrdes användningen av medel kommunvis, och varje kommuns servicebehov beaktades så optimalt som möjligt. Planen godkändes av räddningsnämnden för Mellersta Österbotten och Jakobstadsregionen och den införlivades i Karleby stads budget. Underskottet i fråga om finansiering och resurser som pågått i många år har överförts från kommunerna som ett arv, både i fråga om investeringar (ökning av materialresurser för störnings- och undantagsförhållanden samt förnyelse av tunga fordon på över 3,5 ton, F-klassens oljebekämpningsfartyg) och i fråga om personalinsats, och resurserna har inte nått en tillräcklig nivå under välfärdsområdets första år. Underskottet i fråga om finansieringen berodde före välfärdsområdet på att en del kommuner i området inte var villiga att satsa tillräckligt på räddningsväsendets investeringar eller på anställning av mer personal. De tillräckliga personalresurserna som räddningsväsendet föreslagit i tidigare beslut om servicenivån har inte uppnåtts. Nödvändiga tjänster har inte kunnat inrättas och den ekonomiska situationen fortsätter att vara svag trots anpassningsåtgärder.

Under välfärdsområdets första år, 2023 och 2024, var det möjligt att investera i två släckbilar per år. När det gäller år 2025 har de nödvändiga investeringarna i tunga fordon för räddningsväsendet tagits bort från välfärdsområdets investeringsplan. På grund av långa leveranstider innebär detta att räddningsverket inte får några nya tunga fordon under 2026. Den betydande reparationsskulden gällande tunga fordon som uppstod före välfärdsområdet skulle kräva investeringar i 3–4 tunga fordon årligen fram till 2030. Då skulle räddningsverket nå målnivån i fråga

om materielen, där alla tankbilar skulle vara högst 30 år gamla och alla släckbilar högst 25 år gamla i hela välfärdsområdet. Under den period det nya beslutet om servicenivån gäller krävs även uppdatering av slangbil, båtar, fartyg, personbilar och annan materiel.

Under perioden 2024–2025 då det tidigare beslutet om servicenivån gällt har räddningsverkets verksamhet effektiviserats och bland annat har betydande minskningar gjorts i fråga om antalet kvadratmeter på de stationer som används. Anpassnings- och effektiviseringsåtgärder gällande räddningsväsendets materiel, lagring och användning av lokaler har gjort det möjligt för förstavårdsverksamhet att flytta till brandstationer när lokaler blivit lediga, dvs. i Kannus våren 2024 och till Karleby brandstation våren 2025. Effektiviseringen har genomförts under den period för beslutet om servicenivån som nu avslutas, och åtgärderna fortsätter under den nya perioden som nu inleds i enlighet med välfärdsområdets strategiska mål. Under den period för beslutet om servicenivån som nu avslutas har räddningsväsendet minskat de lokaler det använder med över 800 kvadratmeter, men har ändå bibehållit nätverket av brandstationer oförändrat. Byggnaden av Toholampi brandstation inleddes våren 2025 och fortsätter under den period det nya beslutet om servicenivån gäller. I fortsättningen kommer räddningsväsendet och förstavården att verka i samma lokaler på den nya brandstationen.

Som en del av välfärdsområdesreformen överfördes det årsverken från räddningsverket till ett annat välfärdsområde, vilket har betydelse när det gäller att göra planering i fråga om verksamheten. De största bristerna finns i upprättandet och uppdateringen av räddningsväsendets planer så att de motsvarar nuläget, i givande och mottagande av internationellt bistånd, i arbetet med att definiera kraven i fråga om prestationsförmågan, i samordningen av föränderlig planering av förberedelser och beredskapsplanering med välfärdsområdet (evakueringar + befolkningsskydd + annan beredskap), i planeringen av branschens digitala interna tjänster samt i den interna kvalitetskontrollen. Den växande kemiska industrin och det tillhörande styrnings-, rådgivnings- och tillsynsarbete samt områdets åldrande befolkning ökar behovet av tjänster för förebyggande av olyckor. Dessutom tar de nya krävande uppgifterna i styrsystemet, som uppkommit genom förändringen av välfärdsområdet, och branschens krav allt mer tid i form av rapportering och upprättande av planer i fråga om funktioner. Mellersta Österbottens räddningsverk har inte tilldelats nödvändiga tilläggsårsverken under den period för beslutet om servicenivån som nu avslutas.

Under åren 2024–2025 under den period för beslutet om servicenivån som nu avslutas, identifierades personalomsättning och utmaningar med tillgången på personal samt förändringar i helheter kring personalens fysiska och psykiska prestationsförmåga, tillgången på personal i bisyssla under tjänstetid, utmaningar med beredskapen på stationer med personal i bisyssla samt ett ökat behov av avhjälpande underhåll på grund av att det material och

materiel som är i bruk åldras. Det att investeringsplaner från tidigare år inte har förverkligats har haft en återspeglade effekt på tillgången till tjänster och på ökningen av de ekonomiska resurser som behövs för att producera dessa.

Räddningsväsendets uppgift är att förbereda sig på förändringar i säkerhetsmiljön, att anpassa sin verksamhet till den aktuella tidpunkten och att ha framförhållning i fråga om framtiden. Under de närmaste åren (riskanalys) sker det betydande förändringar i verksamhetsmiljön i och med att funktionerna inom industrin utvecklas både geografiskt och i fråga om verksamheten samt i och med förändringen i befolkningsstrukturen. Alla dessa fenomen och deras samverkan har betydelse för tillgången till tjänster, planeringsarbetet och kostnadseffekterna.

När det gäller tillgången till tjänster bör man beakta den växande stadskärnan, förändringar i verksamheten inom industrin och en åldrande befolkning och en ökande andel äldre särskilt i glesbefolkade områden, samt förändringar i den maritima verksamhetsmiljön. I det täta och växande området måste man ta hänsyn till det ökade servicebehovet, medan man i områden som blir glesare bebyggda måste säkerställa tjänsterna som förutsätts för en tillräcklig säkerhetsnivå, med beaktande av hur årstidsväxlingar påverkar servicebehovet. Förändringar i beredskap och förberedelse, handledning och rådgivning i fråga om förebyggande av olyckor som krävs av räddningsväsendets tjänster i välfärdsområdet syns som ett ökat servicebehov. Under den period för beslutet om servicenivån som nu avslutas har förändringar i verksamhetsmiljön följts upp som en del av räddningsväsendets kontinuerliga analys av verksamhetsmiljön och risker.

Under perioden för beslutet om servicenivån har det som oroande drag identifierats en mycket betydande höjning av hyror för och kostnader för underhållet av de lokaler (brandstationer) som behövs för att säkerställa tillgången till tjänster, samtidigt som deras funktionsduglighet är på en låg nivå. Kostnaderna för olika ICT-, kommunikations- och ledningssystem som behövs för serviceproduktionen samt interna vältrade poster inom välfärdsområdet har också höjt utgifterna. Uppbyggandet och upprätthållandet av den kompetens som krävs för de krav i fråga om prestationsförmågan som ställs på serviceproduktionen, de behov av kompetens som krävs, samt personalens löneuppgörelser har konkretiserats och kommer att synas som ett ökande ekonomiskt underskott. Indexjusteringarna gällande den behovsbaserade finansieringen motsvarar inte de ökade fasta kostnadsstrukturerna, vilket innebär att upprätthållandet av verksamheten tar de resurser som skulle behövas för att minska underhållsskulden, och de effektiviseringsåtgärder som har vidtagits räcker inte till. Under den period för beslutet om servicenivån som avslutas har räddningsverkets personal varit aktivt engagerad i nationella partnerskapsnätverksprojekt och har på det sättet fört nätverksarbetets fördelar till den lokala nivån. Utvecklingen av verksamheten inom beredskaps- och säkerhetsforumet Keski-Pohjanmaan alueturva som räddningsverket upprätthåller har fortsatt och nätverket har etablerat sin ställning som en plattform för beredskapssamarbete i området.

2.1 Förebyggande av olyckor samt tillsyn

Räddningsverket har aktivt deltagit i utvecklingen och planeringen av bland annat markanvändning, byggande, miljö- och kemikaliesäkerhet när det gäller brand- och personsäkerhet. Räddningsverket har arbetat särskilt aktivt med handledning och rådgivning i frågor som rör byggande. Räddningsverket stöder städernas och kommunernas byggnadstillsyn i brandsäkerhetsfrågor som gäller byggande. Vid behov ges även rådgivning och handledning i frågor som rör markanvändningsplanering och miljötillstånd. De utvecklingsåtgärder som presenterades i det föregående beslutet om servicenivån har inte kunnat genomföras på grund av det ekonomiska läget.

Räddningsverket har varit med och utvecklat samt effektiviserat läroinrättningarnas eget säkerhetstänkande genom att stödja räddningsplanering och räddningsövningar. Tillsammans med andra myndigheter har man ordnat säkerhetskommunikationsmöten med andra stadiets läroanstalter och bland annat genomfört trafiksäkerhetskampanjer i samarbete med polisen och Trafikskyddet. Utöver detta har arbetet med att förebygga olyckor under den servicenivåbeslutsperiod som nu avslutas effektiviserats genom förnyelse av organisationen, precisering av befattningsbeskrivningar och genom att rikta verksamhet allt noggrannare utifrån bedömda risker.

Målen för tillsynsverksamheten har inte uppnåtts helt när det gäller specialobjekt under den servicenivåbeslutsperiod som nu avslutas. Orsaken till att målen inte har uppnåtts har varit resursbrist. Det har varit svårt att få behöriga sökande till lediga tjänster inom olycksförebyggande arbete. Ett särdrag för Mellersta Österbotten är det stora antalet anläggningar som hanterar och lagrar farliga kemikalier i stor skala. Nya anläggningar inom kemiska industrin och gruvindustrin håller på att byggas och planeras. För detta har det krävts också räddningsmyndighetens expertis.

Kvaliteten på och verkningsfullheten av säkerhetskommunikationen har utvecklats genom att förenhetliga arbetsmetoder, öka samarbetet med medierna och genom att utvidga samarbetsnätverken för att sprida säkerhetsmedvetenhet. Sociala mediekkanaler har utnyttjats effektivt i säkerhetskommunikationen. De kvantitativa målen som har ställts för säkerhetskommunikationen i beslutet om servicenivån har uppnåtts under den pågående perioden för beslutet om servicenivån. Under den servicenivåbeslutsperiod som avslutas har tillsynsprocessen förnyats och förenhetligats nationellt genom samarbete mellan räddningsverken. I centrum för reformen stod enhetlig service för kunderna och god förvaltning.

2.2 Räddningsverksamhet

2.2.1 Målen i fråga om aktionsberedskapstider

Under den pågående servicenivåbeslutsperioden har målen i fråga om aktionsberedskapstider uppnåtts bra i huvudsak. I några enskilda rutor i riskklass II har tidsmålen i fråga om aktionsberedskap och utfallsprocenten överskridits. I Toholampi har tillgänglighetsproblemen berott på att brandstationens tillfälliga lokaler har varit dåligt

belägna. I Kelviå och Kannus har överskridandena berott på att avgångstiderna varit längre än vanligt. Överskridningarna överskrider dock inte tröskeln för problemruta på grund av det låga antalet uppdrag (minst 4 uppdrag per år). Byggandet av den nya brandstationen i Toholampi inleddes i maj 2025 och när den står klar kommer avgångstiderna att förbättras i området. I övrigt är utmaningarna med insatstiderna i fråga om riskrutor kopplade till enskilda överlappande uppdrag eller tillgängligheten av personal, särskilt under tjänstetid. Tidsmålen i fråga om aktionsberedskap har uppfyllts i enlighet med beslutet om servicenivån och de genomsnittliga aktionsberedskapstiderna har i nationell jämförelse varit bland de bästa.

2.2.2 Personalresurser

Det har funnits utmaningar med tillgången på personal i huvudsyssla, särskilt när det gäller personal som har avlagt befälexamen. Det har endast varit enstaka sökande till tjänster. Den ovanligt höga personalomsättningen har delvis lett till att arbetsinsatsen har riktats mer mot introduktion än mot lagstadgade uppgifter. Under somrarna har obehöriga personer fungerat som vikarier för brandmän. Under somrarna uppstår det utmaningar särskilt med att använda specialmateriel, såsom fartyg, hävare och multifunktionsfordon. När det gäller personal i bisyssla har det skett en betydande positiv utveckling i antal, aktivitet, funktionsförmåga och behörighet.

Genomförande av utvecklingsbehov

Målet har varit att öka personalresurserna med fem vakanser utanför Karleby brandstations verksamhetsmiljö under denna servicenivåbeslutsperiod för att uppnå målen i fråga om aktionsberedskapstider och för att öka kapaciteten i fråga om krävande uppgifter under tjänstetid. Detta mål har inte uppnåtts på grund av det ekonomiska läget. För att säkerställa serviceproduktionen har man försökt rikta personer med behörighet inom räddningsväsendet till motsvarande uppgifter, och till andra uppgifter rekryteras personer med andra lämpliga examina. Det har skett framsteg i utvecklingen av rekrytering och konkurrenskraft. Det är fortfarande viktigt att stödja funktionsförmågan hos personalen i huvudsyssla och beakta de utmaningar som åldrandet medför. Förankringen av välfärdsområdets personalprogram har framskridit. Livskraftprojektet gällande personalen i bisyssla har gått bra framåt och har haft en positiv inverkan på det arbete personalen i bisyssla gör. Förutom mer omfattande utvecklingsåtgärder är målet att snabbt lösa mindre, praktiska utmaningar som uppstår under projektets gång. Andra framgångsrika helheter som ökat dragningskraften har varit utvecklingen av grundutbildningen och veckovisa övningar samt förnyelsen av skyddsutrustning och materiel.

Investeringarna i tung materiel har inte genomförts plan enligt. Personalen i bisyssla har enligt en helhetsbedömning en funktionsförmåga som ligger nära målet, men på vissa brandstationer behövs fortfarande lite utveckling. Fler personer behövs för skolningsuppgifter för att skapa sådana skolningar särskilt för personal i bisyssla som ökar kompetensen, är intressanta och ökar motivationen. Det har inte skett någon utveckling när det gäller att

öka dragningskraften för skolningsuppgiften. Processerna för att söka till grundkurser för personal i bisyssla har utvecklats, men kräver fortfarande åtgärder. I anvisningen om räddningsväsendets räddningsdyknings- och yt-bärgningsverksamhet ersätts de behörighetsgivande övningarna som var i enlighet med tidigare anvisningar med att visa sitt kunnande. De nödvändiga definitionerna har utarbetats och fungerar väl för rökdykningens del. Resurserna i fråga om personal och material har utökats när det gäller att testa funktionsförmågan.

2.2.3 Materiel

Medelåldern på släckbilarna har minskat under perioden för beslutet om servicenivån tack vare anskaffningen av fyra nya och två begagnade släckbilar. Situationen gällande tankbilar är mer utmanande än tidigare, eftersom de investeringar i tankbilar som planerats för år 2025 inte har genomförts. De äldsta släckbilarna som i bruk är över 25 år gamla. En del av tankbilarna har redan överskridit den kritiska åldern på 30 år, vilket innebär att reparations- och underhållskostnaderna fortsätter att öka avsevärt. Det finns en betydande investeringsskuld när det gäller materiell beredskap. Dessutom finns det andra specialfordon som är över 25 år gamla.

Genomförande av utvecklingsbehov

Investeringsnivån har inte kunnat bibehållas på planenlig nivå. Nivån på materiel och material samt dess optimala placering på stationerna utifrån kapacitet har genomförts i den mån det varit möjligt. Ett bredare gemensamt utnyttjande av specialmateriel tillsammans med samarbetsområdet har inte utvecklats. Arbetet med att utarbeta en separat strategi för materiel och material har inletts.

2.2.4 Fastigheter

Byggandet av brandstationen i Toholampi har inletts och när den står klar kommer den att skapa goda förutsättningar för att producera räddningsväsendets tjänster i Toholampi. Brandstationen kommer även att ha lokaler för förstavården. För att ha kontroll över kostnaderna kommer utrymmen som tidigare endast använts av räddningsverket även att användas av förstavården och andra aktörer inom social- och hälsovården. Effektiviseringar har genomförts vid brandstationerna i Karleby, Kannus och Lochteå. Förberedelserna för gemensam användning av utrymmen vid Kaustby brandstation har inletts.

Genomförande av utvecklingsbehov

Det har inte genomförts planerad omfattande utredning av behovet av de fastigheter som räddningsväsendet använder och fastigheternas skick.

Utvidgningen av storindustriområdet söder om Karleby längs riksväg 8 kan skapa nya rutor i riskklass II som inte kan nås från den nuvarande brandstationen. Effekterna av denna utvidgning på servicenätet följs med.

2.2.5 Prestationsförmågan

Planeringen av räddningsväsendets prestationsförmåga har framskridit och sker i enlighet med Anvisningen för planering av räddningsväsendets aktionsberedskap (Inrikesministeriets publikationer 2025:7).

Genomförande av utvecklingsbehov

Rökdykning

Alternativa släckningsmetoder för bränder i avgränsade utrymmen används som primär släckningsmetod och vid behov som stöd vid uppdrag som kräver rökdykning. Grundutbildningen för personal i bisyssla riktas riskbaserat. Bedömningen av rökdykningsberedskapen har gjorts utifrån en analys av verksamhetsmiljön och risker.

CBRNE

Utvecklingen av den materiella prestationsförmågan som krävs vid CBRNE-olyckor till Tokeva-materielnivå 4 pågår. Utvecklingen av prestationsförmågan hos personalen vid brandstationer som har personal i bisyssla har fortskridit i fråga om att möjliggöra kemikaliedykning. Utvecklingen av CBRNE-expertis för att svara mot verksamhetsmiljön där det sker förändringar kräver fortfarande åtgärder.

Sjöräddning

Utvecklingsåtgärderna gällande ytbärgning är på hälft. Målet är att utveckla beredskapen för sjöräddning, som i första hand sker från båt. Det har inte gjorts någon utredning om anskaffning av fjärrstyrd materiel (en robot lämplig för sjöräddning) som skulle lämpa sig som stöd för utvecklingen av ytbärgningsverksamheten. Som en utvecklingsåtgärd genomfördes det en ytbärgningskurs för personal i bisyssla våren 2024, med sju deltagare. Beredskapen för sjöräddning har bedömts utifrån en analys av verksamhetsmiljön och risker.

Miljöskador

Målet att höja prestationsförmågan i fråga om miljöskador till målnivå B har inte uppnåtts på grund av otillräckliga resurser. Av samma anledning har samordningen av funktionerna inom räddningsväsendets samarbetsområde inte förverkligats.

Arbete i fallriskområden (AFRO)

När det gäller att utveckla personalens prestationsförmåga vid brandstationer som har personal i bisyssla så att den är på AFRO-nivå 1 har fortskridit. Behovet av att öka prestationsförmågan till AFRO-nivå 2 har bedömts utifrån en analys av verksamhetsmiljön.

Släckvatten

Samarbetet med städer och kommuner i planeringen av byggandet av släckvattennätet har utvecklats. Förnyelsen av ålderstigna slang- och tankbilar har inte genomförts. Uppdateringen av släckvattenplanen har inte genomförts planenligt under år 2024. Arbetet pågår och torde bli klart före utgången av år 2025.

Storindustri

Utredningen och samordningen av behovet av räddningsväsendets prestationsförmåga i KIP-området har inte genomförts. Någon utredning om dygnet runt-styrkan hos den första enheten som deltar i räddningsverksamheten har inte gjorts.

Ledning av räddningsverksamheten

Det uppsatta målet att kartlägga kompetensen inom ledningen av räddningsverksamheten har uppnåtts i fråga om jourhavande brandmästare. Genomförandet av lägesbildsverksamheten i samarbete inom räddningsväsendets samarbetsområde kräver fortfarande utveckling.

2.2.6 Internationell verksamhet

Det har inte funnits tillräckliga resurser för internationell verksamhet och utvecklingen av den.

2.3 Räddningsväsendets planer

Upprättandet av externa räddningsplaner har genomförts enligt kraven. Uppdateringen av övriga planer inom räddningsväsendet i enlighet med Inrikesministeriets förordning om planer för räddningsväsendet (1363/2018) har påbörjats i början av 2025. Det har inte funnits tillräckliga personalresurser för planering och upprättande av planer för räddningsväsendet för att uppnå målen inom utsatt tid. Upprättandet av den nya planen för aktionsberedskap har också tagit en del av det övriga planeringsarbetet.

Det har inte funnits resurser för att utveckla insatsplaneringen och larmanvisningen tillsammans med närliggande räddningsverk. De tilltänkta extraresurserna för att upprätta och uppdatera externa räddningsplaner samt för att ordna storolycksövningar har inte varit tillgängliga.

2.4 Räddningsväsendets frivilligverksamhet

Med avtalsbrandkår avses enligt 2 a § i räddningslagen frivillig brandkår, anstaltsbrandkår, industribrandkår och militärbrandkår som hör till räddningsväsendets system och som har slutit ett avtal med välfärdsområdet om att utföra uppgifter som hör till räddningsverksamheten. Mellersta Österbottens välfärdsområde har slutit avtal med områdets frivilliga brandkårsföreningar samt med industrins anstaltsbrandkårer. De frivilliga brandkårssammanslutningarna i området producerar som avtalsbrandkårer tjänster inom räddningsverksamhet, olycksförebyggande arbete och uppgifter relaterade till frivilligverksamhet samt utvecklar brandkårsverksamheten i området.

Avtalsbrandkårerna ansvarar även för andra separat avtalade uppgifter i fråga om personalen vid brandstationer med personal i bisyssla. Deltagande i räddningsverksamhet sker ändå i fråga om avtalsbrandkårerna huvudsakligen som personal i bisyssla, vilket gör arbetsgivarens ansvar tydligt vid uppdrag. När det gäller andra uppgifter avtalar man separat om ifall arbetet utförs som personal i bisyssla eller som avtalsbrandkårsverksamhet. Med fabriksbrandkårerna har man avtalat separat om skötseln av räddningsväsendets uppgifter.

Räddningsverket stöder de lokala avtalsbrandkårernas frivilligarbete genom att möjliggöra användning av materiel och lokaler på separat överenskommet sätt i föreningsverksamheten samt stöder verksamheten och verksamhetsförutsättningarna för avtalsbrandkårernas olika avdelningar. Brandkårs sammanslutningar (avtalsbrandkårer) verkar i bakgrunden till personalen i bisyssla via sina registrerade föreningar som kan på basis av avtal ordna bland annat verksamhet för brandkårsungdomar och stödavdelningsverksamhet. Avtalsbrandkårer är brandkårsföreningar som har ingått avtal med välfärdsområdet om produktion av räddningstjänster som är i enlighet med räddningslagen. De tjänster som produceras enligt avtal har genomförts väl. Med andra frivilligorganisationer som är verksamma inom räddningsväsendets uppgiftsområde förs diskussioner, och samarbetsmöjligheter utreds under giltighetstiden för det nya beslutet om servicenivån. Om samarbetet ingås nödvändiga avtal mellan välfärdsområdets räddningsverk och sammanslutningar. Regionala avtal och föreningsavtal har inte uppdaterats och serviceproduktionsmodellerna har inte granskats. Målet att i större utsträckning utnyttja personal i bisyssla i säkerhetskommunikation har inte uppnåtts. Utvecklingen av samarbetet har dock fortskridit.

2.5 Beredskap för befolkningsskydd

Räddningsverket har i det föregående beslutet om servicenivån slagit fast att det kan ansvara för skyddet av människor och egendom samt för de uppgifter som hör till räddningsverksamheten inom sitt verksamhetsområde och för det samarbete som dessa uppgifter förutsätter, även under undantagsförhållanden, så att inga människoliv eller egendom går förlorade på grund av bristfälliga beredskapsarrangemang. Kommunerna har självständigt förberett sig så att de kan trygga tillhandahållandet av sin viktiga basservice inte bara under normala förhållanden utan även vid störningar och undantagsförhållanden. Räddningsverksamheten under undantagsförhållanden har säkerställts genom samarbetsavtal, och myndigheternas beredskapsplaner är kompatibla sinsemellan och uppdaterade. Den verksamhet som anges i beredskapsplanerna har övats årligen. Skapandet av nätverk bör vidareutvecklas särskilt inom landskapet och de förvaltningsövergripande behoven bör samordnas med välfärdsområdets referensram.

Räddningsverket har en modern läges- och ledningscentral vars aktionsberedskap regleras enligt på förhand planerade kriterier och enligt en på förhand planerad verksamhetsmodell. Våren 2025 inledde en läges- och ledningscentral inom räddningsverksamhetens samarbetsområde sin verksamhet i Uleåborg. Mellersta Österbotten har därmed möjlighet att utnyttja tjänsterna vid en ständigt fungerande lägescentral.

Systemet för befolkningsskyddslarm som används för varning av befolkningen har utvecklats, underhållits och testats regelbundet. Personalreserveringar har gjorts och upprätthållits för räddningsverksamhet under undantagsförhållanden. Det fastställda antalet som ska reserveras har kontrollerats regelbundet.

Inledningen av beredskapsverksamheten under det föregående beslutet om servicenivån styrdes starkt av COVID19-pandemin och från och med 2022 av Rysslands anfall mot Ukraina samt den förändrade säkerhetssituationen i Finland och övriga Europa. Räddningsverket har även för sin egen del utvecklat räddningsväsendets beredskap för exceptionella förhållanden. Beredskaps- och säkerhetsforumet Keski-Pohjanmaan Alueturva som räddningsverket har faciliterat har sammanträtt aktivt sedan år 2019 och har möjliggjort gemensamma diskussioner mellan regionens kritiska aktörer samt skapandet av en lägesbild över beredskap och säkerhet.

Räddningsverket har i samband med tillsyn genomfört planerlig tillsyn över och handledning i fråga om nivån på företagens och husbolagens egen beredskap samt de räddningsplaner som upprättats om den. Den nivå av egen beredskap som krävs har granskats även under bygglovsfasen. Uppfyllandet av skyldigheten att bygga befolkningsskyddsrum har skötts i samarbete med bygglovsmyndigheterna i enlighet med gällande lagstiftning.

Under det föregående beslutet om servicenivån har räddningsverket deltagit i flera övningar som utvecklar beredskapen. Räddningsverket ordnade även introduktion och skolning i beredskap och beredskapsplanering för centrala samarbetspartners, välfärdsområdets ledning och personal i bisyssla. Räddningsverket har aktivt främjat välfärdsområdets beredskap och beredskapsplanering. För att utveckla välfärdsområdets beredskap har det våren 2025 tillsatts en koordineringsgrupp för beredskap där räddningsväsendet deltar aktivt. Räddningsverket har tillsatt en samarbetsgrupp i enlighet med 2 § i Statsrådets förordning om samarbete vid befolkningsskyddsberedskap.

3. RESULTATEN FRÅN RISKANALYS OCH SLUTSATSER

Servicenivåbeslutet baserar sig på de kartläggningar av risker och den riskanalys som räddningsväsendet inom Mellersta Österbottens välfärdsområde har gjort (Mellersta Österbottens räddningsverk 2025). Dessa omfattar en analys av verksamhetsmiljön samt de centrala hoten och riskerna samt förändringar i dem som identifierats utifrån en uppföljning av utvecklingen i fråga om olyckor som räddningsväsendet gjort och som räddningsväsendet måste förbereda sig på. I riskanalysen har de nationella och regionala riskbedömningarna år 2023 gällande olika säkerhetssituationer beaktats. I kapitel 6 i riskanalysen lyfts fram resultaten och slutsatserna som presenteras genom de mest centrala observationerna och förslagen till åtgärder.

Riskanalysen fastställer dimensioneringen av servicebehovet och beredskapen utifrån de risker och hot som har identifierats på behovsbaserad grund. Med hjälp av detta kommer det att under servicenivåbeslutets giltighetstid fastställas krav i fråga om prestationsförmågan för välfärdsområdets räddningsväsende samt en tillräcklig säkerhetsnivå för den byggda miljön. Med krav i fråga om prestationsförmågan avses de krav som fastställs utifrån hot, risker och kundförståelse och som räddningsväsendets tjänster ska kunna uppfylla vad gäller personal, materiel, material och lokaler.

I sin riskanalys utnyttjar Mellersta Österbottens räddningsverk centrala samtida fenomen och risker i säkerhetsmiljön samt strävar efter att identifiera trender genom olika sätt att samla information. Vid analysen av förändrande krafter i verksamhetsmiljön har man, utöver räddningsväsendets statistik, även använt externa statistiska uppgifter där man sökt stödjande och fördjupande utredningar om effekterna av allmänna samhällsliga förändringsfenomen samt synpunkter av experter för att förutse verksamhetsmiljön. Ur riskanalysens resultat och slutsatser har de delar som innehåller sekretessbelagd information (621/1999 24 § 8 momentet) tagits bort.

Nuläget i verksamhetsmiljön och förändringsfaktorer

I riskanalysen som Mellersta Österbottens räddningsväsende har gjort har nuläget och förändringsfaktorerna i verksamhetsmiljön i Mellersta Österbotten granskats utifrån separata skriftliga källor, aktuella statistiska uppgifter om räddningsväsendet, information om riskrutor från Inrikesministeriet, intervjuer, utredningar som upprättats av verksamhetsidkare och analys av geografiska data. Landskapets centrala förändringskrafter i verksamhetsmiljön samt den regionala utvecklingen har beaktats utifrån tillgänglig offentlig information. (Mellersta Österbottens räddningsverk 2025).

Grunden för verksamhetsmiljöanalysen består av principerna för räddningsväsendets partnernätverk, där man har beaktat till exempel lagstiftningens utveckling, miljön och naturen i området, de effekter som klimatförändringen har på räddningsverksamheten, befolkningsutvecklingen, den byggda miljön, trafiknätet och trafikmängderna samt teknologiska och industriella utvecklingen. I analysen har man särskilt granskat omfattande helheter

som påverkar – nu och eventuellt i framtiden – hur tillgången till behovsbaserade räddningstjänster som krävs av välfärdsområdet ska ordnas och hur de produceras. Målet har varit att förutse de resursbehov samt åtgärder för att utveckla tillgången till tjänsterna som förändringar i serviceproduktionen eventuellt kan kräva.

Vid identifieringen av hot och risker i verksamhetsmiljön har man i fråga om dagliga olyckor utnyttjat uppgifter från Räddningsväsendets resurs- och olycksstatistik (PRONTO). När det gäller mer krävande situationer, storo-lyckor och störningssituationer har riskanalysen vid Mellersta Österbottens räddningsverk baserats på samarbete med intressentgrupper och deras egna scenariobaserade granskningar enligt riskerna (Gränsbevakningsväsendet 2023; KIP 2023). Resursbehoven för olyckor som definierar riskklassen har granskats i riskanalysens scenarier.

Fastställande av riskhanteringsmetoder

Inom räddningsväsendet påverkas riskerna genom en mångsidig uppsättning metoder, som består av säkerhetskommunikation, självbedömning av säkerheten, tillsynsarbete och räddningsverksamhet samt egen beredskap. Utifrån riskanalysen dimensionerar man räddningsväsendets tjänster enligt riskerna och hoten, vilket stödjas av riskhanteringsmetoder. Baserat på riskerna och hoten fastställer man under servicenivåbeslutets giltighetstid behovet av prestationsförmågan och kraven i fråga om prestationsförmågan, från vilka verksamhetens mål, tillgängliga resurser, de tjänster som produceras och deras nivå, det vill säga prestationsförmågan, härleds.

I fråga om de identifierade centrala observationerna har det gjorts korstabuleringar på ett matrisliknande sätt mellan riskhanteringsmetoder och verksamhetsrelaterade iakttagelser. De identifierade helheterna har bedömts med hjälp av metoder som räddningsverket kan tillämpa (Mellersta Österbottens räddningsverk 2025).

Grunderna för dimensionering av tjänster

Räddningsväsendet inom Mellersta Österbottens välfärdsområde har utifrån riskanalysen granskat behovet av dimensionering av serviceproduktionen med hjälp av en uppsättning riskhanteringsmetoder. Utifrån planeringsgrunderna samt det behov av prestationsförmåga som lyfts fram i riskanalysen fastställs kraven i fråga om prestationsförmågan under den period beslutet om servicenivån gäller. Grunderna för dimensionering av tjänster har delats in i tre underpunkter.

- Servicebehov i fråga om förebyggande av olyckor
- Dimensioneringsgrunder för räddningsverksamheten per servicepunkt samt för hela välfärdsområdets del
- Dimensioneringsgrunder för befolkningsskydd och beredskap, där kraven i fråga om räddningsväsendets ansvar för befolkningsskyddsuppgifter samt samordningen av välfärdsområdets beredskap har fastställts.

Servicebehov i fråga om förebyggande av olyckor

Tillsynsplanen utarbetas årligen baserat på en riskbedömning. I tillsynsplanen anges de tyngdpunkter som tillsynen riktas mot. Tillsynsåtgärderna och tyngdpunkterna kan variera från år till år eller ändras till exempel om undantagsförhållanden eller andra yttre faktorer så kräver.

Förebyggandet av olyckor ska kunna möta de nya utmaningar som den befintliga byggda miljön och verksamhetsmiljön i området medför. Helheten omfattar cirka 1 100 specialobjekt i klasserna A1–A6, där ett enskilt objekt kan omfatta flera byggnader och cirka 21 700 bostadshus. Dessutom ingår utlåtanden som ges under genomförandet av projekt, allmän handledning, förankring av observationer och information från brandutredningar samt säkerhetskommunikation i tjänster för förebyggande av olyckor.

I Mellersta Österbotten planeras och byggs flera objekt som medför fara för storolyckor eller faror (379/2011 48 §). Dessa objekt kommer att öka räddningsmyndighetens expertarbete avsevärt – både före byggandet, under byggtiden och under den industriella verksamheten. Expertis krävs under verksamheten vid tillsyn av både produktion och lagring genom att man ingriper i farliga verksamhetsmodeller i industrimiljö efter att projekten har slutförts. Det ökade samarbetet mellan verksamhetsidkaren och TUKES ökar servicebehovet.

I verksamhetsmiljön åldras befolkningen, och samarbetet med välfärdsområdets social- och hälsovårdssektor effektiviseras, både genom HYTE-arbete (främjande av hälsa och välfärd) och som stöd för bedömningen av behovet av hälso- och sjukvårdstjänster. Detta arbete kommer att öka behovet av personal inom förebyggande tjänster för att genomföra utbildning för social- och hälsovårdspersonal. Befolkningsunderlaget i området ska beaktas heltäckande, så att säkerhetskommunikationen med olika metoder når invånarna på olika sätt. Denna åtgärd har en betydande roll i att minska behovet av räddningsväsendets tjänster, eftersom de största resursbehoven inom räddningsverksamheten riktas mot att svara på servicebehov som orsakas av människor. Det är motiverat att betona egen beredskap särskilt riskbaserat inom det område som är i riskzonen enligt riskscenarier gällande industriella objekt som medför fara för storolyckor samt i fråga om separat beredskap för störningssituationer i vardagens verksamhetsmiljö.

Dimensioneringsgrunder för räddningsverksamheten

Räddningsverksamhetens prestationsförmåga är dimensionerad för att motsvara olycksriskerna och andra risker i området. Enligt det servicebehov som identifierats i riskanalysen upprätthålls det ett servicenätverk som motsvarar behovet av prestationsförmåga, så att det är möjligt att uppnå räddningsväsendets mål i fråga om aktionsberedskapstid vid brådskande räddningsuppdrag enligt det tidsmål som fastställts för riskrutan. Servicebehovet för-

delas på brandstationens omedelbara närområde och så att servicebehovet i hela Mellersta Österbottens välfärdsområde stödjas. Vid dimensioneringen av behovet av räddningsväsendets tjänster i Mellersta Österbottens välfärdsområde beaktas inte servicebehoven i angränsande välfärdsområden, men med befintliga resurser ges stöd för användningen av räddningsformationer i enlighet med samarbetsavtal och i enlighet med räddningslagen 379/2011 46 §. I fråga om tillgången till tjänster beaktas även uppnåendet av målen i fråga om aktionsberedskapstider för räddningspluton.

Med hjälp av servicenätverket bildas och samlas de resurser som behövs för att motsvara hela välfärdsområdets servicebehov. Beroende på servicebehovet består prestationsförmågan av de behov av prestationsförmåga som uppstår vid medelstora och stora räddningsinsatser som dagliga händelser kräver, samt av förmågan att mångdubbla dessa resurser så att beredskapen kan upprätthållas i 72 timmar med hjälp av parametrarna för beredskapsreglering. Vid riskanalys har man identifierat olyckstyperna som är typiska för området samt enskilda riskobjekt, i fråga om vilka det krävs särskilda arrangemang gällande verksamhetsidkarens egen beredskap och gällande räddningsväsendet så att tillräcklig prestationsförmåga ska kunna säkerställas. Ett riskobjekt kan kräva särskild beredskap för att förebygga olyckor, för att minska risken för storolyckor och för att avvärja olyckor i samarbete med områdets verksamhetsidkare.

Dimensioneringsgrunder för befolkningsskydd och beredskap

Vid dimensioneringen av befolkningsskyddet i Mellersta Österbotten bör man beakta hot mot befolkningen både inom landskapet och utifrån. Som dimensioneringsgrund för interna hot i området används de effekter som en storolycka har på den omgivande befolkningen samt riskerna vid undantagsförhållanden. Befolkningen bör informeras om hoten i området (varnings- och säkerhetsmeddelanden) och det bör skapas kompetensbaserade förutsättningar för verksamheten. Dessutom ska man kunna varna befolkningen i centrala riskbaserade områden och i bosättningscentrum.

Det utövas tillsyn över byggande och underhåll av befolkningsskyddsrum avsedda för att skydda befolkningen under undantagsförhållanden, och samordning av verksamhet och planer som krävs för befolkningsskyddsuppgifter genomförs. Dessutom utarbetas, enligt anvisningarna för planering och genomförande av evakueringar och i enlighet med ansvaret för planering, de prestationsförmågor som krävs för skydd av befolkningen (utrymning, kapaciteter, planering av förflyttning och evakuering av befolkningen samt mottagande av befolkning och trygghet av levnadsförutsättningar för den övriga befolkningen) och för samordning av planer inom välfärdsområdet. Man förbereder sig inför eventuella omfattande evakueringar genom förhandsplanering, övningar och samarbete med samarbetspartners. Det ska även finnas kapacitet för strålningsövervakning och en plan för strålningsolyckor.

Resultaten och slutsatserna

I riskanalysen (Mellersta Österbottens räddningsverk 2025) har det presenterats en helhet som skapats med hjälp av grundläggande uppgifter om området, regionala och nationella risker, områdets olyckshistoria och en analys av regionala risker och en analys av verksamhetsmiljön. Utifrån dessa analyser och observationer har det utarbetats åtgärdsförslag, med vilka man kan bemöta de centrala hot som området och omgivningen utgör samt de allmänna förändringsfenomen i samhället som ställer krav på räddningsväsendet. I de centrala observationerna och åtgärdsförslagen skapas åtgärder i fråga om de fenomen, risker, hot och trender som räddningsväsendet har identifierat och som inkluderas i utvecklingsplanen för att stödja prestationsförmågan hos de tjänster som produceras av räddningsverket.

Fara för storolycka eller objekt som medför fara

I Mellersta Österbotten profilerar sig i synnerhet Karlebyregionen sig som ett område där behovet av CBRNE-kapacitet inom räddningsväsendet betonas, både vad gäller räddningsverksamhet och vad gäller förebyggande av olyckor. Detta beror på den omfattande industriella hanteringen och lagringen av farliga ämnen och på transportleden för företag som transporterar farliga ämnen och på den växande industrin vid kemikaliebangården. I området finns dessutom omfattande och växande gruvverksamhet.

Resurser i fråga om förebyggande av olyckor bör riktas till och expertinsats bör utökas inom förebyggande tillsyn av produktionsanläggningar som medför fara för storolyckor i området. Dessutom behöver räddningsverket expertarbete för att utveckla och komplettera prestationsförmågorna förknippade med CBRNE-bekämpning.

Riskbaserad inriktning av servicebehovet gällande förebyggande av olyckor

I Mellersta Österbotten blir befolkningen äldre och andelen personer som är över 64 år gamla kommer att öka under de närmaste åren. Behovet av personal ökar på grund av den försämrade funktionsförmågan hos befolkningen, samarbetet med social- och hälsovården som utvecklas samt riskbaserad inriktning av säkerhetskommunikation och HYTE-samarbete till förebyggande åtgärder. Arbetet kommer att öka behovet av förebyggande service när det gäller utbildning för personal inom social- och hälsovården, det vill säga personal som gör myndighetssamarbete, och när det gäller genomförande av olika säkerhetskommunikationsmetoder. Målet är att öka riskbaserad säkerhetskommunikation och säkerhetsutbildning samt kunskapen inom egen beredskap för alla invånare i välfärdsområdet. Dessa åtgärder har en betydande roll i att minska behovet av räddningsväsendets tjänster.

Räddningsverket utbildar och ökar antalet personal som behövs för brandutredningar och för servicebehov som uppstår när risksituationer upptäckts (379/2011 42 §) samt effektiviserar beaktandet av slutsatser från brand- och olycksutredningar i fråga om beredskapen i serviceproduktionen och förebyggande av olyckor.

Räddningsväsendets prestationsförmåga

Välfärdsområdets räddningsväsende utvecklar systematiskt sina prestationsförmågor som är i enlighet med servicebehovet, särskilt vad gäller de risker som definierats i riskanalysen och som dimensionerar servicenivåerna (behovet av prestationsförmåga), utifrån material- och materielberedskap, verksamhetsmodeller samt personalens kompetens och planeringsförmåga. Räddningsväsendets prestationsförmåga utgörs av aktionsberedskap, vilket avser räddningsväsendets förmåga inom välfärdsområdet att klara av de specifika uppgifter som fastställts för det, det vill säga kraven i fråga om prestationsförmågan. Till räddningsväsendets prestationsförmåga hör förebyggande av olyckor, räddningsverksamhet samt beredskap och befolkningsskydd.

Till prestationsförmågan hör att skapa en strategi gällande räddningsväsendets materiel och material, att fastställa ledning, verksamhetsmodeller samt mängden och sorten personal. Vid planering beaktas kraven under undantagsförhållanden. Till räddningsväsendets prestationsförmåga hör även utveckling av samarbetsområdets och myndighetssamarbetets behov. Utvecklingen av prestationsförmågan och ökningen av effektiviteten i fråga om räddningsverksamhetens arbetsmetoder och arbetssäkerhet samt i förebyggande av olyckor beaktas heltäckande.

Som en del av utvecklingen av prestationsförmågan utvecklas prestationsförmågan i fråga om bekämpning av miljöskador (oljebekämpningsförmågan till sjöss i den mån den hör till behörighet enligt 27 § i räddningslagen, oljeskador på land samt kemikalieolyckor på grundvattenområden) som en helhet utifrån riskerna i verksamhetsmiljön i samarbete med samarbetspartners. Detta kommer att kräva att räddningsverket tillfälligt får ökade resurser för utveckling och underhåll, så att beredskapen kan genom planering av prestationsförmågan höjas till den nivå som motsvarar de identifierade riskerna och så att den miniminivå som fastställts för den uppnås.

Utvecklingen av räddningsväsendets prestationsförmåga omfattar de system som behövs för ledning av verksamheten. Räddningsverkets forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet utvecklas genom att stödja befintliga och behovsbaserade prestationsförmågor samt den organisatoriska förmågan som dessa kräver. Räddningsverkets planeringsarbete stöder, genomför och utvecklar även utvärderingen av tjänsternas kvalitet och egenkontrollen. Räddningsverket integreras ändamålsenligt i de tjänster som produceras av välfärdsområdets koncern. Resurstillskottet stöder också utvecklingen av rapporteringsskyldigheten gällande styr- och ledningssystemet samt den digitala omställningen.

Befolkningsskyddets och beredskapens prestationsförmåga

Utvecklingen av prestationsförmågan inom beredskap kräver förvaltningsövergripande kompetens, samordning och utbildning. Som en del av samordningen av beredskapen inom välfärdsområdet behövs ny slags kompetens för beredskapsplanering, ledning och skapande av lägesbild vid olika störningssituationer samt för att utveckla och planera gemensam beredskap inom myndighetsverksamheten.

Samordningen av planerna gällande befolkningsskyddsuppgifter som räddningsväsendets myndigheter har ansvar för genomförs för att genomföra verksamheten och planerna i fråga om befolkningsskyddsuppgifter inom välfärdsområdet. Dessutom är det nödvändigt att utveckla uppgifter och samarbetsstrukturer relaterade till beredskap vid störningssituationer och beredskap relaterad till befolkningsskydd i samarbete med kommunerna i området.

Prestationsförmågan enligt planeringsansvaret och enligt planerings- och verkställighetsanvisningar gällande evakueringar för skydd av befolkningen (utrymning, kapaciteter, planering av förflyttning och evakuering av befolkningen samt mottagande av befolkning och tryggnad av levnadsförutsättningar för den övriga befolkningen) och samordning av planer inom välfärdsområdet och planering av materiell beredskap i fråga om planerna. En betydande del av de mest utmanande riskerna under undantagsförhållanden orsakas av behovet av att omvärdera och samordna planerna för befolkningsskydd som ligger under räddningsväsendets ansvar samt av att definiera dessa kapaciteter.

4. BESLUT OM SERVICENIVÅN ENLIGT SERVICE

4.1 Förebyggande av olyckor och tillsyn

Med förebyggande av olyckor avses åtgärder som syftar till att minska sannolikheten för olyckor och att genom förberedelser på förhand minska de skador som olyckor orsakar. Räddningsverkets mål med det olycksförebyggande arbetet är att vägleda människor, ge råd, utbilda och utöva tillsyn.

Enligt räddningslagen (379/2011) är räddningsverkets centrala uppgifter att förebygga olyckor och sköta den handledning, säkerhetskommunikation, tillsyn och brandutredning inom sitt område som hör till räddningsväsendet. I syfte att förebygga olyckor och upprätthålla säkerheten ska räddningsverket samarbeta med andra myndigheter och med sammanslutningar och invånarna i området samt delta i lokalt och regionalt säkerhetsplaneringsarbete. Räddningsverket ska också följa utvecklingen av olycksrisker samt utvecklingen av antalet och orsakerna till olyckor och, utifrån de slutsatser som dras, vidta åtgärder för att förebygga olyckor och vid behov lämna förslag till andra myndigheter. Enligt räddningslagen ska räddningsmyndigheterna även ansvara för uppgifter som enligt annan lagstiftning hör till räddningsväsendet. Dessa, oftast tillsyns- och tillståndsuppgifter, kommer särskilt från lagstiftningen om kemikaliesäkerhet.

De centrala uppgifterna inom förebyggande av olyckor är:

- allmän handledning i fråga om förebyggande av olyckor,
- planering och koordinering av säkerhetskommunikation samt genomförandet av den för egen del,
- tillsynsuppgifter som hör till räddningsväsendet,
- styrning och expertuppgifter inom markanvändning och byggande,
- deltagande i lokalt säkerhetsarbete.

4.1.1 Styrning, rådgivning och säkerhetskommunikation som hör till räddningsväsendet

Enligt 27 § 2 mom. 1 punkten i räddningslagen beslutar välfärdsområdet om på vilket sätt räddningsverket inom sitt område ska sörja för den styrning, rådgivning och säkerhetskommunikation inom räddningsväsendet som syftar till att förebygga eldsvådor och andra olyckor och ha beredskap att avvärja olyckor samt till ändamålsenlig verksamhet i olyckssituationer och tillbud och när följderna av olyckor begränsas.

Beskrivning av nuläget i fråga om servicenivån

Enligt räddningslagen ska välfärdsområdet inom sitt område sörja för den styrning och rådgivning som hör till räddningsväsendet, med målet att förebygga eldsvådor och andra olyckor och ha beredskap att avvärja olyckor samt till ändamålsenlig verksamhet i olyckssituationer och tillbud och när följderna av olyckor begränsas. Styrning och rådgivning riktas särskilt till att uppfylla de skyldigheter som föreskrivs i kapitel 2 och 3 i räddningslagen, till frågor som gäller användning och lagring av farliga kemikalier samt till säkerheten i fråga om markanvändning och byggande.

I 2 kapitel i räddningslagen ges allmänna bestämmelser som gäller medborgarna, såsom den allmänna handlingskyldigheten vid risk om eller inträffad brand eller annan olycka, aktsamhetsplikt så att brandrisk eller risk för någon annan olycka samt skada undviks, försiktighetsplikt vid hantering av eld samt begränsningar och skyldigheter gällande öppen eld och hygges- och halmbränning. I 3 kapitel i räddningslagen fastställs å sin sida skyldigheterna för verksamhetsidkare samt ägare till och innehavare av byggnader. Dessutom ålägger kapitlet räddningsmyndigheten skyldigheter i fråga om bedömning av utrymningssäkerheten.

Den allmänna styrnings- och rådgivningsskyldigheten enligt räddningslagen genomförs som en del av det dagliga olycksförebyggande arbetet, räddningsverksamheten och kommunikationsverksamheten, och hela personalen deltar i detta. Allmän handledning och rådgivning ges per telefon under tjänstetid av olika branschspecialister. Utanför tjänstetid ges handledning och rådgivning vid behov av jourhavande brandmästarna samt av annan rädd-

ningspersonal. Det finns särskilt utsedda tjänsteinnehavare för styrning och rådgivning som kräver särskild expertis om användning och lagring av farliga kemikalier samt säkerhetsfrågor kring markanvändning och byggande. Vägledande säkerhetsinformation finns tillgänglig på räddningsverkets webbplats och på sociala medier.

Räddningsverket sörjer för den säkerhetskommunikation i området som hör till räddningsväsendet, med målet att förebygga eldsvådor och andra olyckor samt sörja för beredskap att avvärja olyckor samt för ändamålsenlig verksamhet i olyckssituationer och tillbud och i fråga om att begränsa följderna av olyckor. Det centrala målet är att förebygga olyckor och främja en god säkerhetskultur genom att påverka säkerhetsattityder samt kunskaper och färdigheter gällande säkerhet. Enligt räddningsväsendets strategi för säkerhetskommunikation ska målgrupperna väljas riskbaserat bland de som enligt räddningslagen har beredskapsskyldighet. Utifrån detta har en säkerhetskommunikationsplan utarbetats för vårt område.

I säkerhetskommunikationen samarbetar man ändamålsenligt även med andra myndigheter och aktörer som är verksamma i området samt med nationella aktörer. Det har inte avsatts någon separat personalresurs för att genomföra den säkerhetskommunikation som hör till räddningsväsendet, utan hela personalen deltar i uppgiften i den omfattning som deras arbetsuppgifter förutsätter.

Behov och mål

Räddningsverket ansvarar inom sitt område för den styrning, rådgivning och säkerhetskommunikation som hör till räddningsväsendet, med målet att förebygga olyckor och minska konsekvenserna av olyckor.

Målet med styrningen och rådgivningen är att räddningsväsendets anordningar är ändamålsenliga och att underhållet av anordningarna är förebyggande, samt att räddningsplaner och utredningar om utrymningssäkerhet är uppdaterade och att verksamheten enligt dessa övas. Lagstadgade övningar genomförs tillsammans med verksamhetsidkare och olika myndigheter och dessa uppfyller för sin del den styrningsskyldighet som ålagts räddningsmyndigheten.

Säkerhetskommunikation genomförs via flera kanaler och digitala tjänster utnyttjas. Målet med säkerhetskommunikationen är att utveckla medborgarfärdigheter och säkerhetskompetens i alla skeden av levnadsloppet och i olika verksamhetsmiljöer. Säkerhetskommunikationen styrs av en säkerhetskommunikationsplan där sättet att genomföra fastställs för olika målgrupper. Räddningsverket strävar efter att träffa varje barn och ung person som bor i området fyra gånger innan de fyller 25 år.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Den allmänna styrnings- och rådgivningsskyldigheten enligt räddningslagen genomförs som en del av det dagliga olycksförebyggande arbetet, räddningsverksamheten och kommunikationsverksamheten.
- Vägledande säkerhetsinformation finns tillgänglig på räddningsverkets webbplats och på sociala medier.
- Separat säkerhetskommunikation produceras enligt den utarbetade säkerhetskommunikationsplanen för minst sex procent av befolkningen i området. Utöver detta genomförs säkerhetskommunikation via olika kanaler på sociala medier.
- För arbetet reserveras 1,5 årsverken.

Behov av att utveckla servicenivån

Räddningsverkets styrning, rådgivning och säkerhetskommunikation genomförs på den nivå som fastställts i beslutet om servicenivån. Effektivt olycksförebyggande arbete kräver mångsidigt skolningsmaterial och heltidsresurser. Genom högklassigt och mångsidigt skolningsmaterial säkerställs skolningens höga kvalitet och möjliggörs olika sätt att genomföra skolning. Genom att satsa på att personal i bisyssla genomför säkerhetsutbildning får man en betydande resurs och tilläggsresurs för att bredda säkerhetskommunikationen och säkerhetskompetensen.

4.1.2. Brandutredning

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Enligt räddningslagen ska räddningsverket utföra brandutredning (379/2011 41 §). Syftet med räddningsverkets brandutredningar är att utveckla räddningsverkens olycksförebyggande arbete och räddningsverksamheten. Den ska producera information som stöder utvecklings- och planeringsarbetet i fråga om att förebygga olyckor genom analys av enskilda fall samt genom att förbättra tillförlitligheten och användbarheten av statistiska uppgifter.

Räddningsverksamhetens förlopp ska enligt lagen utredas som en del av brandutredningen. Omfattningen av och perspektivet för utredningen av räddningsverksamhetens förlopp bestäms enligt nivåerna för brandutredningar.

Enskilda fall och statistiska uppgifter kan, förutom för förebyggande av olyckor, användas för att utveckla räddningsverksamhetens teknik och taktik, för arbetarskyddsgranskningar, säkerhetskommunikation samt för inriktning av tillsynsåtgärder. Sammanställd statistik kan utnyttjas brett både i planeringen av räddningsverkets egen verksamhet och i planeringen av tillgången till hela räddningsväsendets tjänster.

Brandutredningar delas i Mellersta Österbottens område in i tre nivåer

- Nivå 1 är den grundläggande nivån för brandutredningar som utförs vid varje eldsvåda. Räddningsledaren är ansvarig för brandutredning. Utredningen omfattar en bedömning av orsaken till eldsvådan och de faktorer som påverkat spridningen av den och de skador som eldsvådan orsakat samt de faktorer som påverkat skadornas omfattning, såsom invånarnas och personalens agerande vid eldsvådan samt räddningsverksamhetens förlopp. Det rapporteras om brandutredningen genom att dokumentera de uppgifter i åtgärdsregistret (PRONTO) som krävs för olycks- och byggnadsrapporter.
- Nivå 2 är en mer omfattande nivå av räddningsverkens brandutredning och utförs åtminstone vid eldsvådor som uppfyller utredningskriterierna. Ansvarig för utredningen är en utbildad och utsedd brandutredare. Vid utredningen utreds orsaken till eldsvådan och fördjupas noggrannare i de faktorer som påverkat olyckans omfattning. Vid nivå 2 dokumenteras och rapporteras eldsvådan i PRONTOs brandutredningsrapport och vid behov i en separat rapport för vidare behandling.
- Nivå 3 är den mest omfattande nivån av brandutredning och utförs vid behov i särskilt betydande fall eller som en del av annan utredning. Beslut om att inleda en utredning kan fattas av Olycksutredningscentralen, Inrikesministeriet, Statsrådet eller räddningsverket. För brandutredning på nivå 3 samlas en arbetsgrupp, som även kan inkludera medlemmar från utanför räddningsväsendet. Det rapporteras om en utredning på nivå 3 på samma sätt som på nivå 2 och den genomförs av en brandutredare som är utbildad för uppgiften.

Målen för brandutredningar under giltighetstiden för det föregående beslutet om servicenivå har inte uppnåtts helt. Orsaken till eldsvådan kunde bedömas i 93 % av eldsvådorna. Alla eldsvådor som orsakat allvarliga person- eller egendomsskador utreddes. Resultaten ligger i den övre tredjedelen vid nationell jämförelse. Det finns utvecklingsbehov i fråga om hur resultaten utnyttjas inom räddningsverksamheten och i förebyggandet av olyckor.

Mål och bedömning av behovet

Observationer och resultat som erhållits genom brandutredning utnyttjas för att utveckla räddningsverksamheten och förebyggandet av olyckor. Brandutredningarna utvecklas vidare.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- En brandutredning på nivå 1 utförs vid alla eldsvådor.
- En brandutredning på nivå 2 utförs åtminstone:
 - vid eldsvådor som har orsakat allvarliga personskador
 - vid eldsvådor där det bedöms att uppgifterna från en utredning kan vara av betydelse för att minska och förebygga brandskador
 - från fall till fall vid eldsvådor som orsakat betydande materiella skador (över 200 000 €) eller betydande miljöskador.
- Enligt den nationella ramen för brandutredning utreds även eldsvådor som hör till nivå 2 enligt riktlinjerna i den årliga anvisningen gällande brandutredningar, utifrån regionala eller aktuella teman och på basis av behov hos pågående forskningsprojekt.
- En brandutredning på nivå 3 utförs enligt ett separat beslut.

Behov av att utveckla servicenivån

Målet är att utveckla både det olycksförebyggande arbetet och räddningsverksamheten utifrån den information som erhållits genom brandutredning. Målet är att öka utbildningen i brandutredning för att klarlägga såväl olycksförloppet som för att systematiskt klarlägga räddningsverksamhetens förlopp.

4.1.3 Samarbete för att förebygga olyckor

Enligt 42 § i räddningslagen ska räddningsverket i syfte att förebygga olyckor och upprätthålla säkerheten samarbeta med andra myndigheter och med sammanslutningar och invånare i området samt delta i lokalt och regionalt säkerhetsplaneringsarbete.

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Med samarbete för att förebygga olyckor avses åtgärder tillsammans med andra myndigheter samt sammanslutningar och invånare i området samt deltagande i lokalt och regionalt säkerhetsplaneringsarbete. Målet för räddningsverkets olycksförebyggande arbete är att förebygga olyckor genom samarbete. Dessa åtgärder är en del av tillsynen och säkerhetskommunikationen. Räddningsverket har genomfört myndighetsövergripande samarbete enligt tillsynsplanen i enlighet med de ovannämnda målen. Räddningsverket har identifierat flera aktörer med vilka det samarbetar för att förebygga olyckor. Sådana aktörer är till exempel planläggare, byggnadstillsynsmyndigheter, myndigheter inom miljöhälsovård, Säkerhets- och kemikalieverket, polis- samt social- och hälsovårdsmyndigheterna samt privata verksamhetsidkare och sammanslutningar.

Enligt räddningslagen ska en anmälan göras till räddningsmyndigheten om det upptäcks en uppenbar brandfara eller annan risk för olycka i en byggnad, bostad eller annat objekt. Anmälare är oftast personal inom räddningsväsendet och förstavårdare eller hemvårdspersonal. Dessutom kommer det anmälningar om risker för olyckor i bostäder från polisen, disponenter, sotare och anhöriga. Räddningsväsendet bedömer alla anmälningar och vidtar tillsynsåtgärder utifrån bedömningen. Anmälningar om risker för olyckor kräver nästan utan undantag förvaltningsövergripande myndighetssamarbete, bland annat med social- och hälsovårdsmyndigheter och polisen.

Räddningsväsendet samarbetar brett för att förebygga olyckor, bland annat genom att avge utlåtanden och genom att delta i olika arbetsgrupper som främjar denna fråga. Med hjälp av utlåtanden och anvisningar från räddningsmyndigheten säkerställs att brandsäkerhets- och befolkningsskyddsbestämmelser och anvisningar beaktas bland annat i planläggning och byggande. Räddningsverket utarbetar med fem års intervaller, i samarbete med företag som hanterar och lagrar farliga ämnen i stor skala i området, ett säkerhetsmeddelande som skickas till invånarna i området. Räddningsverket har dessutom deltagit i olika projekt och nationella expertnätverk med målet att skapa nya verksamhetsmodeller och förenhetliga befintlig praxis.

Mål och bedömning av behovet

Räddningsverket strävar efter att förebygga olyckor i samarbete med andra myndigheter och i samarbete med sammanslutningar och invånare i området. Räddningsverket deltar aktivt i projekt som främjar förebyggande av olyckor tillsammans med andra aktörer. Räddningsverkets mål är att fortsätta utveckla säkerhetsarbetet kring markanvändningen och byggandet i området och att samarbeta med kommunernas byggnadstillsynsmyndigheter i utlåtande- och rådgivningsuppgifter som gäller planering.

Målet med tillsynsverksamheten kring evenemangssäkerhet är att förbättra säkerheten vid evenemang och att stödja arrangörer. Det myndighetsövergripande samarbetet kring evenemangssäkerhet fortsätter med nuvarande resurser, men det finns ett behov av att utöka resurserna i fråga om evenemangssäkerhet. Räddningsverkets mål är att fortsätta delta i arbetsgrupper och arbetsprojekt som stöder räddningsverkets mål inom förebyggande av olyckor.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket samarbetar aktivt med olika myndigheter, sammanslutningar och invånarna för att förebygga olyckor samt deltar i lokalt och regionalt säkerhetsplaneringsarbete.
- Räddningsverket behandlar alla anmälningar om upptäckta faror från myndigheter och andra anmälningsskyldiga aktörer och vidtar åtgärder som är i enlighet med räddningslagen.
- För samarbetet reserveras cirka 0,5 årsverken.

Behov av att utveckla servicenivån

Samarbetet med olika aktörer kring förebyggandet av olyckor fungerar väl. Inga problem eller missförhållanden har identifierats. Samarbetet med social- och hälsovårdsorganisationen fungerar också bra, men till exempel den ”kontroll av säkerheten i hemmet” som görs i samband med en bedömning av kundens servicebehov behöver utvecklas och samordnas med räddningsväsendet. Behovet av att uppdatera meddelandet som utarbetas för allmänheten (säkerhetsmeddelande) och tidsintervallerna för uppdateringarna granskas när riskerna eller funktionerna förändras i verksamhetsmiljön.

4.1.4 Uppföljning av utvecklingen i fråga om olyckor

Enligt 43 § i räddningslagen ska räddningsverket följa hur olycksriskerna, antalet olyckor och olycksorsakerna utvecklas, och ska, utifrån de slutsatser som kan dras, för sin del vidta åtgärder för att förebygga olyckor och förbereda sig på dem samt vid behov göra framställningar till andra myndigheter och aktörer.

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Mellersta Österbottens räddningsverk följer förändringar i antalet olyckor varje vecka samt i delårsrapporter. Genom uppföljningen kan man utreda om det sker en betydande ökning av antalet olyckor eller om orsakerna till olyckorna visar på brister i säkerhetsarrangemang eller verksamheten. Då korrigeras verksamheten genom lämpliga metoder som identifierats genom riskanalys. I första hand granskas användningen av olika åtgärder och metoder för att förebygga olyckor för att lösa situationen. Om önskad förändring inte uppnås med ovannämnda metoder, ska förändringen genomföras via räddningsverksamhetens aktionsberedskap.

Mål och bedömning av behovet

Uppföljningen och analysen av områdets olycksrisker, antalet inträffade olyckor, deras plats och orsakerna till dem sker planmässigt och regelbundet. Resultaten från uppföljningen av utvecklingen i fråga om olyckor används för att utveckla räddningsverkets serviceproduktion. Regionala, nationella och internationella fenomen som identifierats i riskanalysen beaktas om de har en inverkan på utvecklingen i fråga om olyckor. När det gäller KIP:s storindustriområde bistår KIP service industribrandkår med insamling av uppgifter inom sitt ansvarsområde för att utveckla den gemensamma uppföljningen av utvecklingen i fråga om olyckor.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket upprätthåller en aktuell lägesbild av utvecklingen i fråga om olyckor.
- Resultaten från uppföljningen av utvecklingen i fråga om olyckor används för att utveckla räddningsväsendet.
- För arbetet reserveras cirka 0,1 årsverken.

Behov av att utveckla servicenivån

Den nuvarande uppföljningen av utvecklingen i fråga om olyckor är regelbunden och mångsidig, men för att utveckla servicenivån är det nödvändigt att stärka analysen av information och det systematiska utnyttjandet av slutsatser vid planering och inriktning av förebyggande åtgärder. Ett utvecklingsbehov är också att fördjupa samarbetet med andra myndigheter och samarbetspartners vid insamling och analysering av information.

4.1.5 Säkerställande av att de uppgifter i anslutning till förebyggande och övervakning av olyckor som välfärdsområdena sköter i samverkan ordnas på korrekt sätt

Enligt 7 § 2 momentet i lagen om välfärdsområden får välfärdsområdet sköta sina uppgifter självt eller avtala om överföring av organiseringsansvaret på ett annat välfärdsområde. Enligt motiveringarna till bestämmelsen kunde välfärdsområdena vid frivillig samverkan komma överens om hur ansvaret för ordnandet fördelas. Även om uppgiften ordnas i samverkan svarar det välfärdsområde som överför ansvaret alltid för finansieringen av uppgiften och i sista hand ansvar för att övervaka att uppgiften ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Om samarbetsformerna mellan välfärdsområdena regleras i kapitel 8 i lagen om välfärdsområden.

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

För närvarande har Mellersta Österbottens välfärdsområde inte överenskommelser om att sköta uppgifter förknippade med förebyggande av olyckor och tillsyn i samverkan med andra välfärdsområden.

Mål och bedömning av behovet

Det är ändamålsenligt och effektivt att ordna uppgifter förknippade med förebyggande av olyckor lokalt.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Det behövs inget beslut om ordnande och tillsyn i fråga om överförd uppgift eftersom uppgifter inte har överförts.

Behov av att utveckla servicenivån

På längre sikt görs det uppföljning i fråga om uppgifter hos välfärdsområdet Soites räddningsverk relaterade till förebyggande av olyckor och görs en utredning om möjligheten att vid behov överföra organiseringsansvaret i fråga om någon uppgift. Det här kräver gott samarbete med räddningsverken i olika välfärdsområden.

4.1.6 Tillsynsuppgifter

För att utföra den tillsynsuppgift som föreskrivs i räddningslagen utför räddningsverket brandsyner och andra åtgärder som tillsynsuppgiften förutsätter enligt en tillsynsplan som granskas årligen. Tillsynsplanen baserar sig på räddningsväsendets riskanalys och beslutet om servicenivån.

I tillsynsplanen anges principerna för regelbunden tillsyn (allmän brandsyn och självbedömning), intervallerna och grunderna för dessa. I tillsynsplanen anges dessutom principerna för oregelbunden tillsyn, dokumentkontroll, myndighetssamarbete och tillsyn enligt kemikaliesäkerhetslagen. Tillsynsintervallerna styrs av objektstypvisa intervaller enligt anvisningen om tillsynsplanen och av de preciseringar i dessa som görs utifrån identifierade hot. Det maximala intervallet för periodiska brandsyner och annan regelbunden tillsyn är i allmänhet högst 60 månader. När det gäller objekt med låg risknivå kan intervallet dock vara 120 månader. För företags- och industrianläggningar utgår riskbedömningen främst från risken för egendomsskador, men vid behov beaktas även personskaderisker samt risker för miljö- och kulturvärden utifrån användningssättet. När det gäller bostadshus och fritidsbostäder utgår riskbedömningen i första hand från personskaderisk.

Det primära syftet med tillsynen är att vägleda, ge råd och handledning i fråga om upprätthållandet och utvecklingen av brand- och personsäkerhet samt kemikaliesäkerhet, och till behövliga delar övervaka att de bestämmelser som räddningsmyndigheten ska övervaka följs. Genom dessa åtgärder minskas för sin del sannolikheten för olyckor och de skador som eventuella olyckor kan orsaka. Tillsynsverksamheten sker i samarbete med kommunala och statsförvaltningens myndigheter samt andra aktörer.

Uppföljning av genomförandet av tillsynsplanen görs regelbundet under året och genomförandet rapporteras i årsrapporten. De tillsynsåtgärder som räddningsverket utför är delvis avgiftsbelagda och delvis avgiftsfria. Beslut om avgifter fattas av välfärdsområdets behöriga organ. Räddningsverkets gällande tillsynsplan finns tillgänglig digitalt bland annat på räddningsverkets webbplats.

Räddningsverkets tillsynsarbete har ökat särskilt på grund av åtgärder relaterade till oregelbunden tillsyn, såsom anmälningar om uppenbar olycksrisk enligt 42 § i räddningslagen samt bedömningar av räddningsplaner för offentliga tillställningar och tillsyn över evenemang. Anmälningar om uppenbar risk för olycka gäller i huvudsak bostadslägenheter. Till dessa objekt riktas oregelbunden tillsyn. På grund av det stora antalet människor som deltar i offentliga tillställningar och andra evenemang finns det en avsevärd risk för människors säkerhet eller brandsäkerheten. Säkerhetsarrangemangen vid publika evenemang övervakas, förutom genom bedömning av räddningsplaner, även genom brandsyner samt genom handledning och rådgivning.

I lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005) fastställs att räddningsverkets tillsynsansvar omfattar industriell hantering och lagring av små mängder farliga kemikalier. Inom kemikalietillsynen tar räddningsmyndigheten emot och behandlar anmälningar om industriell hantering av små mängder farliga kemikalier. Räddningsmyndigheten fattar beslut utifrån anmälan och inspekterar objektet när verksamheten inleds samt utför regelbunden tillsyn av objektet. Vid omfattande hantering och lagring av farliga kemikalier är det räddningsverket som ger ett utlåtande i tillståndsförfarandet för tillstånds-, verksamhetsprincips- och

säkerhetsrapporteringsverken där Säkerhets- och kemikalieverket är tillståndsmyndighet. Dessutom ingår behandling av och tillsyn i fråga om effektanmälningar, anmälningar om försäljning och lagring av fyrverkerier samt utlåtanden om fyrverkeriföreställningar till polisen i räddningsmyndighetens arbetsuppgifter.

För närvarande finns det cirka tre årsverken tillgängliga för tillsynsuppgifter, inklusive dem som utför tillsynsarbete enligt räddnings- och kemikalielagstiftningen. Inom Mellersta Österbottens välfärdsområde är utsikterna för industriell expanderings goda. Flera stora produktionsanläggningar byggs och planeras i området. Den industriella expansionen ökar räddningsmyndighetens tillsynsuppgifter, och likaså kräver förnyelsen av tillsynsprocessen betydligt mer arbetsinsats än tidigare samt starkare växelverkande samarbete med säkerhetsorganisationerna för särskilda objekt.

Mål och bedömning av behovet

Målet med tillsynsarbetet är att påverka olycksutvecklingen genom att förebygga olyckor, minska olyckornas konsekvenser och genom att skapa förutsättningar för en effektiv räddningsverksamhet. Räddningsverkets tillsyn är riskbaserad och dess effektivitet utvärderas årligen. Baserat på utvärderingen strävar man efter att utveckla behovet och effekten av tillsynsverksamheten. Räddningsverket upprättar årligen en tillsynsplan. I tillsynsplanen fastställs de brandsyner och andra tillsynsåtgärder som ska genomföras samt beskrivs utvärderingen av genomförandet av tillsynsplanen. Tillsynsintervallet påverkas av den verksamhet som bedrivs, olycksfrekvensen, inträffade personskador samt det förlorade värdet på egendom.

Räddningsverken utvecklar tillsynen och de digitala tjänsterna tillsammans. Under giltighetstiden för det nya beslutet om servicenivån färdigställs en gemensam applikation för olycksförebyggande arbete för räddningsverken. Den stöder kunskapsledning och erbjuder en gemensam plattform för digitala tjänster. Med den nya applikationen kommer man att bättre få information om tillsynsverksamheten för användning i kunskapsledning och planering av tillsynsverksamheten. Observationer som gjorts i riskanalysen stöder också detta behov. Tillsynspraxisen förenhetligas nationellt i expertarbetsgrupper i räddningsverkens partnerskapsnätverk. I grupperna ingår representanter från alla räddningsverk. Mellersta Österbottens räddningsverk deltar aktivt i partnerskapsnätverkets arbete. Räddningsverken har tagit i bruk en gemensam utvärderande tillsynsmetod, med vilken man utvecklar tillsynens kvalitet och förenhetligar tillsynens innehåll i hela landet. Räddningsverket samarbetar kontinuerligt även med andra myndigheter. Räddningsverket utför regelbunden egenkontroll och utnyttjar den information som erhålls därifrån i utbildning, utvecklingen av verksamheten och i organisering. Införandet av den nya applikationen för olycksförebyggande arbete kommer att kräva en arbetsinsats som motsvarar cirka 0,5 årsverken. Den arbetsinsats som behövs för införandet bör beaktas vid dimensioneringen av resurserna för tillsynsuppgifter.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Tillsynen baserar sig på riskbedömning och är högkvalitativ, regelbunden och effektiv.
- Tillsynen genomförs i enlighet med den tillsynsplan som upprättas årligen.
- För tillsynsarbetet reserveras cirka tre årsverken och eventuellt ytterligare behov bedöms inom ramen för resurserna.

Behov av att utveckla servicenivån

Mellersta Österbottens räddningsverk utvecklar sin tillsynsverksamhet i samarbete med andra räddningsverk. Räddningsverken utvecklar bland annat enhetligare tillsyn och digitala tjänster tillsammans. För räddningsverken utvecklas för närvarande en gemensam applikation för olycksförebyggande arbete, som bättre stöder kunskapsledning och erbjuder en gemensam plattform för digitala tjänster. Mellersta Österbottens räddningsverk deltar i expertarbetsgrupper för att utveckla gemensamma tillsynsmetoder, processer och verktyg. Räddningsverket har identifierat utmaningar med tillgången på nya arbetstagare. Utmaningarna med tillgången på arbetstagare är nationella. För att utveckla kvaliteten på tillsynsverksamheten är det i fortsättningen centralt att nya kompetenta arbetstagare kan rekryteras till exempel för att ersätta dem som går i pension. Ett utvecklingsbehov är att öka de resurser som används för tillsyn med ett årsverke. Räddningsverket utvecklar kvaliteten på tillsynen också genom att genomföra intern laglighetskontroll. Den interna laglighetskontrollen består huvudsakligen av granskning av de dokument som uppkommit i tillsynsverksamheten. Vid granskningen fästs uppmärksamhet vid att god förvaltning förverkligas i myndighetsverksamheten samt att de bestämmelser som gäller utövande av offentlig makt följs. Genom intern laglighetskontroll får räddningsverket information om sin egen verksamhet, som utnyttjas i intern utbildning, allmän utveckling av verksamheten och organisering.

4.1.7 Inspektion av beredskapen

Enligt 84 § i räddningslagen kan räddningsmyndigheterna förrätta inspektioner för att förvissa sig om att beredskapen för storolyckor och undantagsförhållanden uppfyller kraven i räddningslagen. På basis av bestämmelsen har välfärdsområdets räddningsmyndigheter en allmän rätt att förrätta inspektioner för att förvissa sig om beredskapen för storolyckor och undantagsförhållanden.

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Tillsynen över beredskapsarrangemang i fråga om storolyckor och undantagsförhållanden som avses i räddningslagen utövas i fråga om enskilda objekt huvudsakligen i samband med de brandsyner som görs med bestämda intervaller i enlighet med räddningsverkets tillsynsplan. Genom inspektioner övervakas objektens egen beredskap

för olycks- och risksituationer, störnings- och undantagsförhållanden samt befolkningsskyddsåtgärder. Vid behov utförs även extra brandsyner som riktar sig till beredskapsarrangemangen.

Räddningsverket ordnar utbildningar och övningar för de objekt som omfattas av tillsynen, för behandling av och övning i beredskap för storolyckor och undantagsförhållanden. Räddningsverket deltar även i större övningshelheter som ordnas i området, såsom lokalförsvars-, beredskaps- och samarbetsövningar. I samband med övningarna testar man i praktiken hur beredskapsplanerna fungerar. Räddningsverket samarbetar kontinuerligt med andra myndigheter som utövar tillsyn över beredskapsarrangemang.

Mål och bedömning av behovet

Målet med tillsynsarbetet är att påverka olycksutvecklingen genom att förebygga olyckor, genom att minska olyckornas konsekvenser samt genom att skapa förutsättningar för effektiv beredskap. Räddningsverkets tillsyn baserar sig på risker, och dess verkningsfullhet bedöms och verksamheten utvecklas utifrån bedömningen. Räddningsverket deltar aktivt i funktioner som stöder och utvecklar beredskapsarrangemangen i området.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket förrättar vid behov separata inspektioner för att förvissa sig om att beredskapen för storolyckor och undantagsförhållanden uppfyller räddningslagens krav.

4.2 Räddningsverksamhet och beredskapen för den

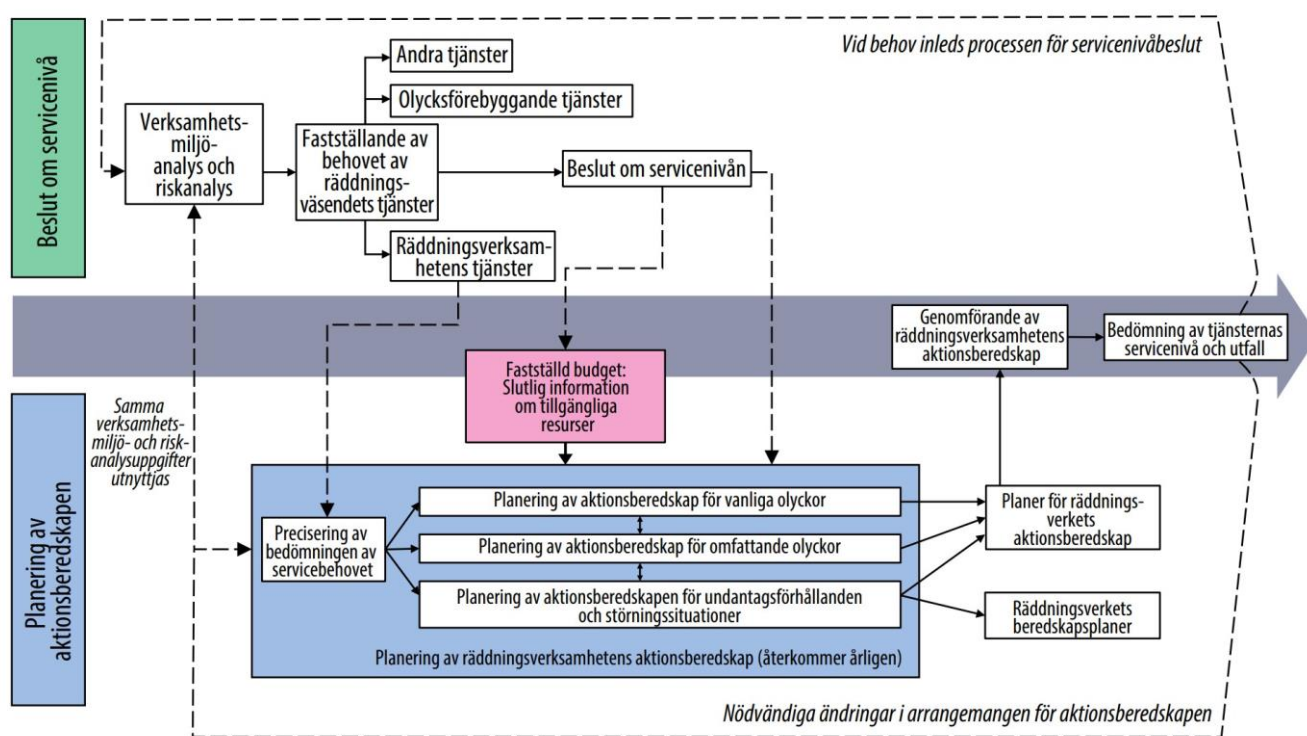
Med räddningsverksamhet avses brådskande uppdrag i syfte att rädda och skydda människor, egendom och miljö när en olycka är överhängande eller inträffar samt att begränsa de skador som olyckan orsakar och lindra följderna av olyckan. Till räddningsverksamheten hör enligt 32 § i räddningslagen (379/2011) att ta emot larm, varna befolkningen, avvärja överhängande olyckor, skydda och rädda offer för olyckor samt människor, miljö och egendom som är i fara, släcka eldsvådor och begränsa skador, ha hand om ledning, kommunikation, underhåll och andra stödfunktioner i anslutning till de uppgifter som nämns ovan.

Enligt 32 § i räddningslagen 379/2011 ansvarar räddningsverket för de uppgifter som hör till räddningsverksamheten när en eldsvåda, någon annan olycka eller risk för en eldsvåda eller olycka kräver skyndsamma åtgärder för att skydda eller rädda människors liv eller hälsa, egendom eller miljö och åtgärderna inte kan vidtas på egen hand av den som drabbats av olyckan eller risken för den eller inte ankommer på någon annan myndighet eller organisation. Räddningsverksamhetens tjänster planeras enligt Anvisningen för planering av räddningsväsendets aktionsberedskap (Inrikesministeriets publikationer 2025:7) enligt principer som är enhetliga nationellt och regionalt. Planeringsanvisningen styr räddningsväsendet att planera räddningsverksamhetens och beredskapens aktionsbe-

redskap för de uppgifter och situationer som inte har kunnat förhindras genom olycksförebyggande arbete. Beredskapen planeras för att hantera både lokala vanliga olyckor och omfattande olyckor samt störningar och undantagsförhållanden.

Med aktionsberedskap avses den förmåga som enligt riskanalys krävs av räddningsväsendet för att motverka inverkan och spridning av olyckor. Räddningsverksamhetens aktionsberedskap består av räddningsverksamhetens aktionsberedskapstid och prestationsförmåga. I dokumenten för planeringen av aktionsberedskap beskrivs bland annat det behov av räddningsväsendets tjänster som har identifierats utifrån en analys av verksamhetsmiljön och riskerna. I planerna beskrivs dessutom de detaljer i fråga om planeringen av aktionsberedskap som har fastställts i välfärdsområdets beslut om servicenivå för räddningsväsendet, samt utvärderingen och egenkontrollen av verksamheten som hänför sig till räddningsväsendets aktionsberedskap. Beredningen av servicenivåbeslutet och planeringen av aktionsberedskapen är uppgifter som är beroende av varandra, på så sätt att till exempel samma information om riskanalys, behov av tjänster och tillgängliga resurser används i beredningen av båda.

Figur 4. En beskrivning av planeringen av aktionsberedskap och processen i fråga om beslutet om servicenivån

4.2.1 Varning av befolkningen vid tillbud och olyckor samt det larmsystem som behövs för detta

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Enligt 27 § i räddningslagen ska räddningsverket i välfärdsområdet sörja för varning av befolkningen vid tillbud och olyckor samt det larmsystem som behövs för detta. Dessutom har bland annat räddningsmyndigheten enligt 3 § i lagen om varningsmeddelanden (466/2012) behörighet att utfärda ett varningsmeddelande om det är nödvändigt för att varna allmänheten när det har inträffat en farlig händelse som kan innebära fara för människors liv eller hälsa eller omfattande skada eller förstörelse av egendom.

Ett varningsmeddelande är ett meddelande som utfärdas av en behörig myndighet i syfte att varna medborgarna om en farlig händelse. Vid behov ges det instruktioner i meddelandet om hur man skyddar sig mot den farliga händelsen eller dess följder och hur man undviker farliga situationer. Befolkningen varnas vid behov, förutom med fasta och flyttbara befolkningslarm, även med hjälp av bland annat varningsmeddelanden (tv, radio, 112 Suomi-applikationen) och med andra meddelanden i medier.

Systemet för varning av befolkningen täcker områden kring objekt som medför särskild fara samt tätortsområden som det är nödvändigt att systemet täcker med tanke på risker under normala och undantagsförhållanden. Inom befolkningslarmens hörbarhetsområde bor uppskattningsvis cirka 65 % av landskapets befolkning. För att varna befolkningen kan en allmän farosignal ges med beslut av räddningsverksamhetens ledare. Systemet för varning av befolkningen testas och underhålls regelbundet och förnyas vid behov. Fasta larmanordningar testas klockan 12.00 den första vardagsmåndagen i månaden. Upptäckta fel dokumenteras och åtgärdas.

I tätortsområden sker varning av befolkningen vid hotande bränder och olyckor med fasta befolkningslarm. Utanför täckningsområdet för fasta befolkningslarm sker varning och larmande vid behov med larmanordningar som är monterade på fordon. Storindustriområdet i Karleby har ett eget system för varning av befolkningen som kan aktiveras även av räddningsmyndigheten och som kompletterar täckningsområdet.

Mål och bedömning av behovet

Varning av befolkningen kan bli aktuell bland annat vid olycksituationer vars verkningar når bosättningscentrum, till exempel på grund av rökutveckling vid eldsvåda eller av att det läcker ut farligt ämne. De största riskerna är förknippade med storindustriområdet i Karleby och transport av farliga ämnen i närheten av Karleby stads centrum. Dessutom måste riskerna med järnvägstransporter genom tätorterna i Kannus och Kelviå samt landsvägs-transporter på riksvägarna 8, 13 och 28 beaktas. Förutom vid eldsvådor och olyckor varnas befolkningen även för luftburna hot i samarbete med Försvarmakten.

Räddningsverket ansvarar för förutsättningarna för funktionsdugligheten hos, ändamålsenliga placeringen av och anskaffningar relaterade till systemet för varning av befolkningen. Effekten av fasta larmanordningar förstärks med andra metoder för att varna befolkningen. Områdets befolkningslarm förnyas i enlighet med en separat plan.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Befolkningen varnas i räddningsväsendets riskområden I och II med ett fast nätverk av befolkningslarm. Varningen av befolkningen sker via flera kanaler.
- Systemet för varning av befolkningen täcker de tätortsområden som är nödvändiga samt de fastställda omgivningarna kring objekt som medför särskild fara.
- I andra riskområden utvecklas varning av befolkningen med flyttbara larm som monteras på fordon. Befolkningslarmens hörbarhet täcker utomhusområden.
- När det gäller luftburna hot upprätthålls och kompletteras systemet för befolkningskyddslarm vid behov enligt en separat plan.
- Befolkningslarmsystemet och dess styrsystem testas regelbundet.
- Räddningsverket har vid olycks- och farosituationer förmåga att varna befolkningen omedelbart och effektivt, till exempel med varningsmeddelanden, befolkningslarm eller genom andra medier.

Behov av att utveckla servicenivån

Det görs en utredning om att dataförbindelserna fungerar så att man kan försäkra sig om att systemet för befolkningskyddslarm fungerar.

4.2.2 Räddningsverksamhet

Räddningsverket upprättar en plan för aktionsberedskap eller en helhet av planer om de arrangemang som gäller räddningsväsendet, med vilka man svarar mot det identifierade servicebehovet. Vid bedömningen av servicebehovet ska man identifiera sådana faktorer som skapar behov av räddningsväsendets prestationsförmåga. Sådana behov orsakas bland annat av platsbundna uppgiftsrisker, såsom industri- och bosättningscentrum samt till exempel kulturhistoriska objekt och objekt som kräver särskild granskning och eventuella situationer som kan uppstå där. Vid bedömningen ska även icke platsbundna risker, såsom trafikleder, terräng och vattendrag, beaktas. Som ett resultat av bedömningen ska de prestationsspecifika servicebehoven beskrivas i hela området och i dess olika delar så att man utifrån dem kan planera aktionsberedskapen för vanliga olyckor.

Aktionsberedskapen för vanliga olyckor kompletteras med actionsberedskap för stora olyckor. Med komplettering avses till exempel att ta i bruk en organisation som behövs för att leda räddningsverksamhet som är mer omfattande än vid vanliga olyckor samt att förstärka allmänna ledningsuppgiften, specialmaterielen samt kommunikations-, underhålls- och andra stödfunktioner.

Genom planering av actionsberedskap för störningssituationer och undantagsförhållanden skapas och upprätthålls beredskap för olika störningssituationer och undantagsförhållanden samt för befolkningsskyddssituationer och under dem. Särskilt vid befolkningsskyddssituationer måste räddningsväsendet göra arrangemang för att upprätthålla actionsberedskapen för vanliga och stora olyckor, samtidigt som befolkningsskyddsuppgifter som ska skötas samtidigt beaktas.

Figur 5. Faserna i planeringen av räddningsverksamhetens actionsberedskap

Planerna för räddningsväsendets actionsberedskap hålls uppdaterade bland annat när hoten om olyckor, riskanalysen, materialet om riskklasser, den fastställda servicenivån eller tillgängliga resurser förändras. Actionsberedskapen utvärderas förutom på basis av målen i fråga om actionsberedskapstider även på basis av den räddningsverksamhet som uppdraget kräver. Den utvärderas huvudsakligen genom att bedöma planeringen. Vid bedömningen av planeringen granskas planerna för actionsberedskap samt de delar av utvecklingsplanen i servicenivåbeslutet som gäller actionsberedskap. Dessutom ska man granska hurdan actionsberedskapen, det vill säga actionsberedskapstiderna och prestationsförmågorna, har varit.

Synvinklar i granskningen är:

1. Bedömningen av servicebehovet har gjorts i hela området samt i olika delar av området, enligt prestationsförmåga eller enligt servicehelhet

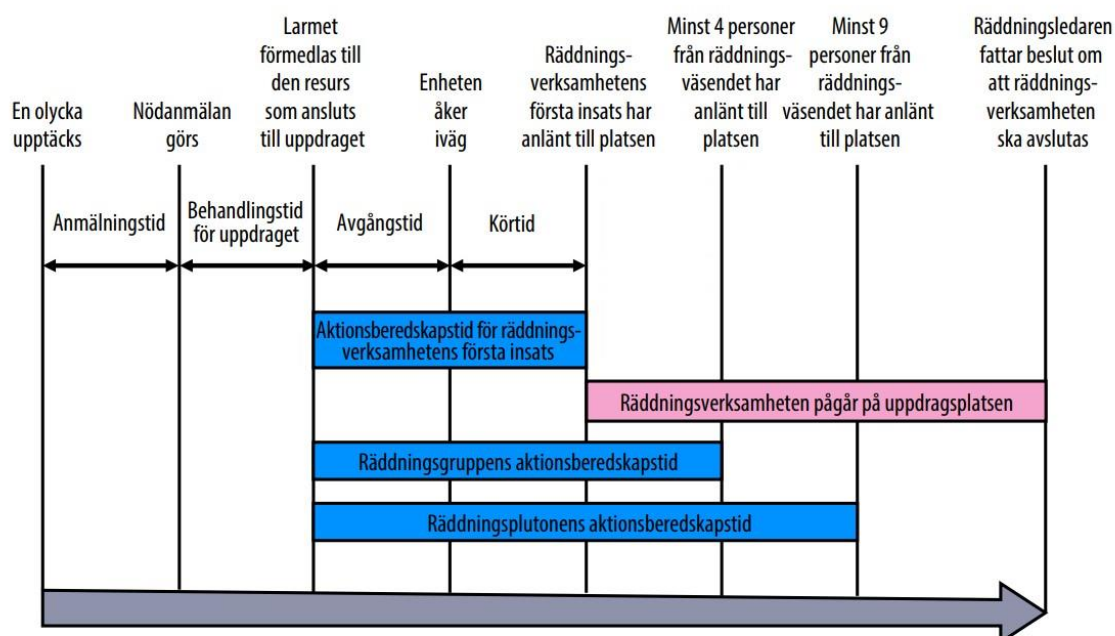

2. Definitionen av aktionsberedskapen för vanliga olyckor har gjorts prestationsspecifikt enligt servicebehovet. I definitionen har man bland annat använt de nationella dimensionerings- och planeringsgrunderna som presenteras i beskrivningarna av prestationskraven och förmågorna.
3. Aktionsberedskapen för vanliga olyckor har förverkligats i enlighet med den planerade definitionen och bedömningen av behovet.
4. Aktionsberedskapen för uppgifter som genomförs mer sällan skulle vid behov ha förverkligats enligt den planerade definitionen.

4.2.2.1 Målen i fråga om aktionsberedskapstider

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Målen i fråga om aktionsberedskapstider fastställs i servicenivåbeslutet i enlighet med Inrikesministeriets publikation 2025:7, men genomförandet av dem utvärderas enligt publikationen 21/2012, eftersom det inte finns ett ändamålsenligt dataunderlag för att göra utvärderingen enligt det nya sättet. Målen i fråga om aktionsberedskapstiderna definieras för första insatsen, för räddningsgrupp och för räddningspluton. Utgångspunkten för planeringen av aktionsberedskapen är att målen i fråga om aktionsberedskapstiderna vid uppdrag i prioritetsklass A och B kan uppnås.

Figur 6. Begrepp kring aktionsberedskapstider förknippade med räddningsväsendets formationer

Förverkligandet av aktionsberedskapstider

Vid granskning per riskruta har det funnits några rutor i riskklass II där målen i fråga om aktionsberedskapstider inte har uppfyllts till minst 50 % varje år. Under de senaste åren har utmaningar funnits i Kannus, Toholampi och Kelviå. I Toholampi är brandstationens evakueringslokaler inte på bästa möjliga plats i förhållande till personal i bisyssla och riskruta i klass II. I Kelviå och Kannus påverkar särskilt längre avgångstider under tjänstetid möjligheten att nå riskrutan. Aktionsberedskapstiderna har dock förverkligats enligt servicenivåbeslutet och målen. Vid Regionförvaltningsverkets granskning från åren 2021–2024 är det endast Mellersta Österbottens och Södra Savolax räddningsverk som inte har några avvikelser i aktionsberedskapstiderna. Riskrutedata:

	Riskklass			
	I	II	III	IV
<i>Totala antalet riskrutor enligt riskklass i slutet av föregående kalenderåret</i>	4 st.	47 st.	48 st.	6 486 st.
<i>Antalet riskrutor där den första enhetens aktionsberedskapstid inte förverkligas vid minst 50 % av räddningsväsendets bråds-kande uppdrag under kalenderåret.</i>	0 st.	2 st.	0 st.	0 st.
<i>Ständig brist: Antalet riskrutor där den första enhetens aktionsberedskapstid inte förverkligas vid minst 50 % av räddningsväsendets bråds-kande uppdrag under någon av de föregående fyra kalenderåren.</i>	0 st.	0 st.	0 st.	0 st.
<i>Antalet riskrutor där aktionsberedskapstiden för räddnings-verksamheten inte förverkligas vid minst 50 % av de bråds-kande uppdragen under det föregående kalenderåret (i risk-klass IV är gränsen 38 minuter om det inte beslutats om något annat)</i>	0 st.	1 st.	0 st.	1 st.
<i>Ständig brist: Antalet riskrutor där räddningsverksamhetens aktionsbered-skapstid inte förverkligas vid minst 50 % av räddningsväsen-dets bråds-kande uppdrag under någon av de föregående fyra kalenderåren. (I riskklass IV är gränsen 38 minuter om det inte har beslutats om något annat)</i>	0 st.	0 st.	0 st.	0 st.

Tabell 2. Riskrutor och förverkligandet av aktionsberedskapstider (Bedömning i enlighet med Inrikesministeriets publikation 21/2012)

Medianerna för aktionsberedskapstiderna			
	År 2022	År 2023	År 2024
Medianen för aktionsberedskapstiden för första enheten	6:56	7:10	7:09
Medianen för aktionsberedskapstiden för räddningsverksamheten	10:50	11:10	11:02
Medianen för aktionsberedskapstiden för en räddningspluton	13:56	17:07	14:58

Tabell 3. Medianerna för aktionsberedskapstiderna (bedömning i enlighet med Inrikesministeriets publikation 21/2012)

Aktionsberedskapstiderna verkar även uppfyllas väl i förhållande till målen i Inrikesministeriets publikation 2025:7. När det gäller att uppnå målen i fråga om aktionsberedskap för räddningsgrupp och räddningspluton ser det inte ut att uppstå utmaningar utifrån uppgifterna från år 2024. När det gäller att uppnå målen i fråga om aktionsberedskapstider för första insatsen finns det svårigheter i samma riskrutor i klass II som tidigare. I Toholampi torde den nya brandstationen rätta till läget i fråga om den ena av dem. I Kannus verkar förändringen av kriterierna i riskklassificeringen leda till att en utmanande ruta flyttas till en lägre riskklass, vilket gör det lättare att uppnå målen. För att uppnå målen för aktionsberedskapstiderna i fråga om första insatsen på andra stationer än stationer med personal i huvudsyssla finns det särskilt under tjänstetid behov av att utveckla principerna för bemanning av enheter för att förkorta avgångstiden.

Mål och bedömning av behovet

Minimikravet för aktionsberedskap är att den första enheten uppnår målet i fråga om aktionsberedskapstiden för riskrutan granskningsperiodsvist vid minst 50 % av uppdragen i prioritetssklass A och B. Bedömningen av utfallet gällande räddningsväsendets första insats görs med granskningsperioder som baserar sig på antalet uppdrag och som räknas bakåt från bedömningstidpunkten. Antalet uppdrag som används i granskningsperioden beror på rutans riskklassificering. Granskningsperioderna för den första enhetens aktionsberedskapstid är:

- I riskklass I: 30 uppdrag
- I riskklass II: 7 uppdrag
- I riskklass III: 5 uppdrag

Vid bedömningen av hur kraven i fråga om aktionsberedskapstider för riskrutor har uppfyllts granskar man hur kraven har uppnåtts under på varandra följande granskningsperioder. Dessutom är målet att målen i fråga om

aktionsberedskapstiderna för räddningsgrupp och räddningspluton uppfylls sammanlagt till minst 80 % i respektive riskklassruta.

	Räddningsverksamhetens första insats	Räddningsgrupp	Räddningspluton
Riskklass I	6 min.	9 min.	20 min
Riskklass II	10 min.	12 min.	30 min.
Riskklass III	20 min	20 min	30 min.

Tabell 4. Tidsmålen i fråga om aktionsberedskapen vid vanliga olyckor vid uppdrag i prioritetssklasserna A och B.

I bebodda områden i riskklass IV kan den räddningsverksamhet som uppdraget kräver inledas även efter en längre tid än i riskklasserna I–III. Om räddningsverksamheten inte kan inledas på mindre än 40 minuter ska man i dessa områden fästa särskild uppmärksamhet vid egen beredskap. Eventuella åtgärder gällande egen beredskap och räddningsverkets rådgivnings- och handledningsverksamhet i anslutning till åtgärderna ska beaktas i de planer som behandlar räddningsverkets förebyggande av olyckor och tillsynsverksamhet.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Som mål ställs målen i fråga om aktionsberedskapstider i tabell fem.

	Riskklass			
	I	II	III	IV
Mål i fråga om aktionsberedskapstider för <i>räddningsverksamhetens först insats</i>	6 min.	10 min.	20 min.	-
Miniminivån i procent (minst 50 %) för uppfyllandet av den rutspecifika aktionsberedskapstiden för <i>första insatsens enhet</i>	50 %	50 %	50 %	-
Målet i fråga om aktionsberedskapstiden för <i>räddningsgrupp</i>	9 min.	12 min.	20 min.	
Miniminivån i procent (minst 80 %) för uppfyllandet av den rutspecifika aktionsberedskapstiden för <i>räddningsgrupp</i>	80 %	80 %	80 %	-
Målet i fråga om aktionsberedskapstiden för <i>räddningspluton</i>	20 min.	30 min.	30 min.	
Miniminivån i procent (minst 80 %) för uppfyllandet av den rutspecifika aktionsberedskapstiden för <i>räddningspluton</i>	80 %	80 %	80 %	-

Tabell 5. Målen i fråga om aktionsberedskapstider

Behov av att utveckla servicenivån

För att uppnå målen för aktionsberedskapstiderna i fråga om första insatsen på andra stationer än stationer med personal i huvudsyssla finns det särskilt under tjänstetid behov av att förkorta avgångstiden. Det skapas en verksamhetsmodell och anvisningar om principerna för bemanning av enheter för att uppnå målet i fråga om aktionsberedskapstider för första insatsen och för att genomföra effektiv räddningsverksamhet såsom uppdraget förutsätter.

4.2.2.2 Handlingsmodeller för beredskapsreglering

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Inom räddningsväsendet används beredskapsnivåer som är:

Grundberedskap (färgkod *grön*)

Skärpt uppföljning (färgkod *gul*)

Skärpt beredskap (färgkod *orange*)

Full beredskap (färgkod *röd*)

Förändringar i beredskapsnivån kan basera sig på en lokal, regional eller nationell hotbedömning. Bakgrunden till att höja beredskapsnivån kan till exempel vara:

- ett farligt väderfenomen eller en naturkatastrof, såsom ösregn, problem orsakade av upplegor, översvämningar och stormar,
- allvarliga störningar i eldistributionen, telekommunikationen eller annat infrastruktursystem,
- stora offentliga evenemang,
- omfattande personalfrånvaro (epidemi),
- allvarlig risk för storolycka (översvämning, strålning),
- inträffad storolycka eller långvarig olycka, eller
- hotbedömning eller begäran om hjälp från en annan myndighet eller aktör.

Förändringar i beredskapsnivån kan innebära åtgärder som är relaterade till till exempel ledning av räddningsverksamheten, beredskap gällande materiel, personalresurser, uppföljning av situationen, dokumentering, informering och myndighetssamarbete, vilka det beslutas om inom varje organisation enligt verksamhetsmiljön och hotbedömningen. Räddningsverken ska planera och beskriva åtgärder för att förstärka beredskapen i planer för aktionsberedskap för räddningsverket och samarbetsområdet för räddningsverksamheten. Kriterierna för att förstärka den nationella beredskapen inom räddningsverksamheten fastställs i planer som bereds under ledning av Inrikesministeriet. Beslut om att höja räddningsverkets beredskap fattas av den högsta tjänsteinnehavaren inom räddningsverksamheten. I de upprättade planerna har gränsvärden fastställts för identifierade risksituationer. När gränsvärdena överskrids ska beredskapen höjas.

Mål och bedömning av behovet

Mekanismerna för reglering av beredskapen planeras så att det finns tillräcklig och rättidig aktionsberedskap för att möta föränderliga hotbilder på lokal, regional och nationell nivå.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket planerar och beskriver åtgärder för att förstärka beredskapen i planer för aktionsberedskap för räddningsverket och samarbetsområdet för räddningsverksamheten.

Behov av att utveckla servicenivån

Planerna för beredskapsreglering och skapandet, upprätthållandet och delningen av lägesbilden förutsätter utvecklingsåtgärder.

4.2.2.3 Antalet och kvaliteten på räddningsverksamhetens personalresurser i olika delar av välfärdsområdet

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Räddningsverkets personal som deltar i räddningsverksamheten består av personal i huvudsyssla, personal i bisyssla samt personal vid avtalsbrandkårer. Första insatsen larmas från den närmaste brandstationen.

Den personal som behövs för att uppnå den prestationsförmåga som ett uppdrag kräver samlas vid behov från brandstationer inom området och från närliggande räddningsområden, beroende på uppdragets omfattning och karaktär.

Minimimålet är att två personer deltar i uppdraget från första insatsens brandstationer, fyra personer från brandstationer för grundläggande uppgifter och fem personer från brandstationer för krävande uppgifter. Det övergripande målet är att kunna bilda ett räddningskompani av räddningsverkets resurser för ett långvarigt uppdrag. Industribrandkårernas personal kompletterar räddningsverkets resurser.

En räddningsgrupp bildas i regel av personal och materiel från två brandstationer och kompletteras vid behov med specialmateriel. Resurserna för ett räddningskompani larmas i huvudsak från fyra brandstationer. För ledningsuppgifter kan, utöver personal som är i beredskap, även vid behov larmas ledig personal som kan utföra ledningsarbete.

Personalen vid Karleby brandstation är i omedelbar beredskap. Under somrarna finns det utmaningar med att säkerställa tillräckliga personalresurser. Bemanningen per skift är tidvis låg och det finns ibland brister i förmågan gällande specialmateriel eller krävande uppgifter. Vid övriga stationer larmas personal i bisyssla till respektive stations uppdrag med personliga larmdon. På det hela taget har antalet personal i bisyssla hållits på en god nivå och på en del stationer har antalet ökat. Vid de minsta brandstationerna har personalresurserna försvagats. För att säkerställa räddningsverkets totala personalresurser kan personal i huvudsyssla och personal i bisyssla vara i hemmajour för räddningsverksamhet, utifrån beredskapsregleringen samt risk- och verksamhetsmiljöanalysen.

Mål och bedömning av behovet

Räddningsverket upprätthåller och utvecklar personalresurserna så att aktionsberedskapstiderna är i enlighet med de uppställda målen och personalen har den förmåga i fråga om räddningsverksamhet som närservice som ett uppdrag kräver samt kan trygga den totala prestationsförmågan. Personalresurserna fastställs mer detaljerat i aktionsberedskapsplanen.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Målet för styrkan för serviceproduktionen på brandstationen i Karleby är minst 1+4.

- Minimistyrkan är 1+3, om inga enheter har larmats till ett uppdrag från stationen. En styrka som underskrider detta kompletteras snarast möjligt.
- Minimimålet är att två personer deltar i uppdraget från första insatsens brandstationer, fyra personer från brandstationer för grundläggande uppgifter och fem personer från brandstationer för krävande uppgifter. Det övergripande målet är att kunna bilda ett räddningskompani av räddningsverkets resurser för ett långvarigt uppdrag.
- Räddningsverkets personalresurser i räddningsverksamheten baserar sig på personal i arbetsskift och personal i bisyssla, på hemmajour samt på att personal avbryter sin fritid. Resurserna kompletteras av industribrandkårernas personal.

Behov av att utveckla servicenivån

På grund av den ökande bristen på personal inom räddningsbranschen behöver rekryteringen av personal utvecklas och räddningsverkets konkurrenskraft på arbetsmarknaden stärkas. För att säkerställa tillräcklig personal och trygga en effektiv serviceproduktion beaktar man i planeringen särskilt de tjänster och befattningar som förutsätter behörighet enligt förordning. Vid behov ändras tjänstebeteckningar.

Till följd av höjd pensionsålder har genomsnittliga åldern hos personalen på stationen i Karleby stigit, vilket oundvikligen leder till en situation där alla inte har möjlighet att upprätthålla den fysiska prestationsförmåga och behörighet som krävs för krävande uppgifter. Det har identifierats ett behov av tilläggsresurser (5 årsverken) för att upprätthålla prestationsförmågan för krävande uppgifter och för att korrigera brister i aktionsberedskapstider. Vid sidan om att den fysiska prestationsförmågan har försämrats måste man dock beakta den specialkompetens som är viktig för räddningsverkets totala prestationsförmåga, bland annat vad gäller specialmateriel och fartyg. Utgångspunkten är att personalresurserna riktas till olika arbetstidsmodeller enligt servicebehovet och prestationsförmågan. Med ett ökat antal personal svaras också på en minskande bemanning på stationer med personal i bisyssla till följd av urbanisering samt svaras på målet i fråga om att uppnå aktionsberedskapstiderna i Karlebys växande storindustriområde och i glesare bosatta områden, särskilt under tjänstetid. Tillägget förbättrar även prestationsförmågan i fråga om specialmateriel och fartyg särskilt under somrarnas semestrar. Förändringen inverkar också på underhålls-, utbildnings- och testningsverksamheten. Målsättningen är en miniminivå på 1+4 under tjänstetid.

Det att personalen i bisyssla blir äldre och minskar i antal hotar särskilt beredskapen under dagtid. För att utveckla faktorer som stärker håll- och dragkraften ska man säkerställa utvecklingen av materiel, god skyddsutrustning och utbildning. Samarbetet med industribrandkårerna utvecklas ytterligare för att skapa gemensamma resurser.

Välfrädsområdet har utarbetat ett personalprogram som styr och stöder genomförandet av välfrädsområdets strategiska huvudteman i samarbete med personalen. Ett av målen är att personalledningen ska säkerställa att välfrädsområdet har en tillräcklig, kunnig, välmående och motiverad personal på rätt plats vid rätt tidpunkt, i enlighet med verksamhetens behov. Personalprogrammet är inte i sig ett färdigt åtgärdsprogram, utan förutsätter en tidsplanerad genomförandeplan samt själva genomförandet.

4.2.2.4 Huvudprinciper för upprätthållande och utveckling av kompetensen inom räddningsverksamhetens personalresurser

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

En person som deltar i räddningsverksamhet ska enligt räddningslagen upprätthålla de grundläggande färdigheter och den kondition som uppgifterna förutsätter. Närmare bestämmelser om nivån på de grundläggande färdigheter och den kondition som krävs för olika uppgifter inom räddningsverksamheten och om ordnande av konditionstester kan utfärdas genom förordning av inrikesministeriet och med anvisningar.

Utöver grundläggande utbildning behövs kontinuerlig upprätthållande och utvecklande fortbildning. Fortbildningen genomförs i första hand enligt årsplan: för personal i huvudsyssla under arbetsskift och för personal i bisyssla under veckovisa övningar. Vid behov köps utbildning av andra organisationer eller ordnas i samarbete. Ledning av räddningsverksamhet eller specialkompetens inom räddningsarbete kan kompletteras med korta kurser som ordnas av Räddningsinstitutet eller med lokala utbildningar som beställs separat. Genomförandet av utbildningen baserar sig på en plan för kompetensutveckling som utarbetats per yrkesgrupp. Den kursbaserade fortbildningen för personal i huvudsyssla har genomförts enligt uppställda mål. Den fortbildning som sker på arbetsplatsen har utvecklats och ökat.

Utbudet av grundkurser för personal i bisyssla och antalet utbildade per år är i huvudsak på en god nivå. Utbudet av fortbildning har lagts till i veckovisa övningar och aktiviteten har ökat. Under första hälften av 2025 var det totala antalet timmar cirka 10 % större än under motsvarande period år 2023. Beräkningsmässigt motsvarar fortbildningen per arbetstagare i genomsnitt cirka 30 timmar per år, med en variation på cirka 10–50 timmar. Uppföljningen av kompetensen sker i räddningsverkets HR-verksamhetsstyrningssystem.

Mål och bedömning av behovet

Målet i fråga om hanteringen av kompetens är att producera grundläggande utbildning, fortbildning och upprätthållande utbildning samt övningar som baserar sig på den senaste kunskapen och de senaste metoderna. De förmågor och den prestationsförmåga som eftersträvas genom utbildning bestäms i första hand utifrån räddningsverkets totala prestationsförmåga samt stationsspecifika verksamhetsmiljöanalyser.

För att säkerställa tillräcklig kompetens är minimikravet att personalen i huvudsyssla deltar årligen i intern fortbildning i 60 timmar. För personal i bisyssla som utför förstainsatssuppgifter är minimikravet 15 timmar, för dem som utför grundläggande uppgifter 20 timmar och för dem som utför krävande uppgifter 25 timmar. För att säkerställa tillräcklig kompetens och behörighet hos personalen i bisyssla strävar man efter att reservera minst dubbla mängden anslag i förhållande till miniminivån. Fortbildningen för personal i bisyssla inkluderar bl.a. veckovisa övningar, samövningar mellan brandstationer samt prov och att visa sitt kunnande.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Kompetenskraven baseras på de krav i fråga om förmågor som uppstår på basis av risk- och verksamhetsmiljöanalyser. Kraven fastställs i aktionsberedskapsplanen.
- Utbildningen för den personal som deltar i räddningsverksamhet ordnas så att personalen har den kompetens och den behörighet som krävs.

Behov av att utveckla servicenivån

Det behövs fler personer till utbildningsuppgifter för att skapa utbildningar särskilt för personal i bisyssla för att öka kompetensen, väcka intresse och öka motivationen samt för att skapa och utbilda i enhetliga verksamhetsmodeller som krävs av prestationsförmågan. Dragkraften i fråga om utbildningsuppgifter bör ökas. Möjligheterna för personal i bisyssla att delta i andra brandstationers veckovisa övningar än den egna närmaste stationens, liksom också processerna för att söka till grundkurserna, ska utvecklas vidare. Vid det enhetliga genomförandet av utbildningen utnyttjas kompetensen hos hela räddningsväsendets personal.

4.2.2.5 Miniminivån i fråga om fysiska funktionsförmågan hos personalresurserna inom räddningsverksamheten

Enligt räddningslagen ska personer som hör till personalen hos räddningsverk och avtalsbrandkårer och som deltar i räddningsverksamhet upprätthålla de grundläggande färdigheter och den kondition som deras uppgifter förutsätter. Närmare bestämmelser om nivån på de grundläggande färdigheter och den kondition som olika uppgifter inom räddningsverksamheten förutsätter och om ordnande av konditionstester kan utfärdas genom förordning av inrikesministeriet. Av en person som deltar i räddningsverksamhet förutsätts ett sådant hälsotillstånd och en sådan fysisk funktionsförmåga som är tillräcklig i förhållande till det som uppgifterna kräver. Personen ska kunna utföra uppgifterna utan att äventyra sin egen eller andras hälsa eller säkerhet.

Kraven i fråga om fysiska funktionsförmågan hos räddningspersonal som deltar i räddningsverksamhet och förutsättningarna för arbetet beskrivs närmare bland annat i inrikesministeriets anvisning för bedömning och utveckling av räddningspersonalens funktionsförmåga (Ohje pelastushenkilöstön toimintakyvyn arvioinnista ja kehittämi-

sestä 2016, finns endast på finska). Där fastställs den centrala klassificeringen av svårighetsgraden hos uppgifterna inom räddningsväsendet på en allmän nivå. Dokumentet beskriver även hur hälsotillstånd och fysisk funktionsförmåga bedöms. Testning av funktionsförmågan genomförs med FireFit-systemet i enlighet med anvisningarna. Testningen genomförs av räddningsverkets utbildade testare. Företagshälsovården bedömer, i enlighet med lagen om företagshälsovård, arbetstagarens hälsomässiga förutsättningar att sköta de uppgifter som hör till hen eller som planeras att tilldelas hen.

Kraven på fysiska funktionsförmågan beskrivs mer detaljerat också i följande anvisningar:

- Anvisning för räddningsdykning och ytbärgning inom räddningsverksamheten
- Arbete i områden med fallrisk inom räddningsväsendet
- Anvisning för arbete på vägområde i samband med räddningsväsendets uppdrag

Den som deltar i räddningsverksamhet ska kunna utföra sina uppgifter utan att äventyra sin egen eller andras hälsa eller säkerhet. Målet är att personalens fysiska funktionsförmåga möjliggör deltagande i räddningsverksamhet under hela yrkeskarriären. Den funktionsförmåga som krävs av personal som deltar i räddningsverksamhet bedöms utifrån en verksamhetsmiljöanalys.

Funktionsförmågan hos personal i huvudsyssla utmanas av den inverkan höjningen av pensionsåldern har, särskilt på hälsotillståndet. Hittills har nivån varit tillräcklig. Antalet personal i bisyssla som har minst den funktionsförmåga som krävs för grundläggande uppgifter har ökat med över 40 % sedan 2023. När det gäller krävande uppgifter har över 40 % av den personal som deltar aktivt i verksamheten tillräcklig funktionsförmåga för dem, och när det gäller grundläggande uppgifter cirka 70 %. I förhållande till servicebehovet är antalet personer med funktionsförmåga totalt sett tillräckligt. Utvecklingsbehov finns på enskilda stationer.

Mål och bedömning av behovet

För att uppnå tillräcklig prestationsförmåga ska funktionsförmågan hos personal i huvudsyssla på brandstationen i Karleby motsvara kraven för krävande uppgifter hos cirka 90 % av arbetstagarna. De övriga ska ha funktionsförmåga för grunduppgifter.

För att säkerställa en effektiv räddningsverksamhet och närservice är det önskvärt att det på första insatsens stationer finns personer med funktionsförmåga för grundläggande uppgifter. På stationer för grundläggande uppgifter är målet att 75 % av personalen har funktionsförmåga för grundläggande uppgifter. På stationer för krävande uppgifter är målet att 75 % av personalen har funktionsförmåga för grundläggande uppgifter och 50 % funktionsförmåga för krävande uppgifter.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Personalen stöddas i fråga om att utveckla och bevara funktionsförmågan, med beaktande av de utmaningar som åldrande medför.
- Målen i fråga om den fysiska funktionsförmågan fastställs uppgiftsvis i enlighet med gällande nationella anvisningar.
- Serviceproduktionen fastställs stationsvis utifrån risk- och verksamhetsmiljöanalyser.
- Personalens fysiska funktionsförmåga följs upp och bedöms regelbundet enligt det nationella FireFit-systemet.

Behov av att utveckla servicenivån

Stödet för bevarandet av hälsotillståndet och funktionsförmågan hos den personal som deltar i räddningsverksamhet utvecklas. Testningen av funktionsförmågan ska vara heltäckande, och tillräckliga resurser ska reserveras för den. En mer detaljerad anvisning om kraven på fysiska prestationsförmågan i olika uppgifter utarbetas under servicesnivåbeslutsperioden.

4.2.2.6 Räddningsverksamhetens resurser i fråga om materiel per funktion i olika delar av området

För att räddningsverksamheten ska vara resultatrik förutsätts det en materiell beredskap som är i enlighet med den aktionsberedskapsplan som bereds och som baserar sig på risk- och verksamhetsmiljöanalyser. För att säkerställa effektiv räddningsverksamhet och arbetarskydd krävs det materiel och fordon som lämpar sig för uppgifterna, är kompatibla, fungerande och driftsäkra. Även om användningen av fordon kan vara ringa, gör tillgången på reservdelar och den försämring av driftsäkerheten som följer av åldrande att fordonen har en maximal livslängd.

Målet är att räddningsverkets materiel och material hålls i enlighet med aktionsberedskapsplanen och upplevs som motiverande av personalen. Vid anskaffning och placering beaktas i första hand kostnader, verksamhetsmiljö och totala prestationsförmågan. Materielen cirkulerar mellan brandstationerna enligt ovannämnda kriterier och tas till slut ur bruk. Den nyaste materielen placeras i första hand på brandstationer som utför krävande uppgifter. Räddningsverkets materiella resurser placeras geografiskt ändamålsenligt så att den nödvändiga förmågan kan produceras i hela landskapet i enlighet med kraven i fråga om prestationsförmågan. Räddningsverket säkerställer kärnfunktionerna inom materielunderhåll och upprätthållandet av prestationsförmågan med egen underhållspersonal och egna underhållslokaler på brandstationen i Karleby samt med tillräckliga underhållsavtal.

Släckbilar

Utrustningen i släckbilarna omfattar skyddsutrustning, arbetsredskap och material för släcknings- och räddningsarbete, rökdykning, ytbärgning, första hjälpen, bekämpning av oljeskador samt frigöring av fastklämda personer vid trafikolyckor. Släckbilen är utrustad med den kommunikations- och ledningsutrustning som en räddningsgrupp och dess ledare behöver, samt med utrustning som behövs för att producera en lägesbild. Dessutom ska alla släckbilar vara utrustade med den materiel som behövs för initiala åtgärder vid olyckor med farliga ämnen, och i områden med ifrågavarande risker även med den utrustning som krävs för kemikaliedykning. Fordonens livslängd är högst ungefär 25 år.

Tankbil

Tankbilarna utgör basen för transport av släckvatten utanför städernas tätorter. Vattentankens storlek varierar beroende på fordon mellan 8 000 och 14 000 liter. Tankbilar kan även användas som självständiga enheter vid grundläggande släckningsuppgifter när uppdrag infaller samtidigt. Utifrån riskerna kan tankbilar utrustas med fasta tankar för skum och skumblandningssystem för släckning av brännbara vätskor. Den maximala livslängden för en tankbil är cirka 30 år.

Multifunktionella fordon

Ett multifunktionellt fordon tryggar ett effektivt och säkert arbete på tak vid byggnadsbränder och fungerar som en effektiv vattenförsörjningsenhet. Om fordonet utrustas med en lämplig container ger det den materiella prestationsförmågan som krävs på skadeplatsen vid krävande uppdrag. Det kan även användas för räddningsverkets interna transport- och underhållslogistiska behov av omedelbar karaktär. Fordonets livslängd är högst 20 år.

Bil med hävare

En bil med hävare är placerad på brandstationen i Karleby. Dess huvudsakliga uppgift att säkerställa räddning av personer från balkonger vid höghusbränder (nödutgång). Sekundära uppgifter för bil med hävare är att förbättra arbetssäkerheten när arbetstagare arbetar högt upp och att effektivisera kraftfull släckningsverksamhet högt upp eller på platser där det av arbetssäkerhetsskäl inte annars är möjligt att arbeta. Fordonets livslängd är högst 20 år.

Slangbil

Slangbilar finns till för att förflytta stora mängder vatten och kan användas till att snabbt bygga slangar till en längd på högst ungefär två kilometer. Den vattenmängd som förflyttas kan vara 8 000 liter i minuten. Den maximala livslängden för en slangbil är cirka 30 år.

Terrängfordon

På grund av de omfattande skogs-, myr- och torvproduktionsområdena inom räddningsområdet ska räddningsverket ha prestationsförmåga för effektiv släcknings- och räddningsverksamhet i svårframkomlig terräng. I räddningsområdet finns även gott om olika friluftsleder, snöskoterleder och andra vattendrag där människor rör sig både sommar- och vintertid. Detta förutsätter att räddningsverket har prestationsförmåga att rädda personer i terrängen och vid olyckor som inträffat i terräng. Fordonets livslängd är högst cirka 12 år.

Tillsyns-, service- och mansskapsbilar

Som tillsynsfordon används personbilar som registreras som räddningsbilar och är lämpade för uppgiften. Deras huvudsakliga användningsändamål är att möjliggöra utförandet av tillsynsuppgifter. Andra användningsändamål för fordonen är situationer som gäller säkerhetskommunikationstillfällen och förflyttning mellan stationer. Mansskapsbilar används i första hand för transport av manskap och materiel vid service- och larmuppdrag samt för transport av båtar och terrängfordon som finns på släpvagnar. Fordonets livslängd är högst cirka 12 år.

Ledningsbilar

För att möjliggöra effektiv ledning på insatsplatsen behövs det ett fordon för den jourhavande brandmästaren med tillräckliga ledningslokaler för stabarbete. Det utrustas med kommunikations- och ledningsutrustning. Utöver detta behövs det ett reservledningsfordon för överlappande uppgifter och serviceavbrott. Fordonets livslängd är högst cirka 12 år.

Övnings- och reservmateriel

Övnings- och reservmateriel bildas av fordon och materiel som frigörs från den egentliga larmanvändningen. Övnings- och reservmaterielen flyttas vid behov inom området.

Mål och bedömning av behovet

Mellersta Österbottens välfärdsområde förutsätter som verksamhetsmiljö och på grund av det relativt glesa stationsnätet att de flesta stationer har mångsidig prestationsförmåga. Inom Stamkarleby framhävs storindustrins risker, den marina verksamhetsmiljön och den täta bebyggelsen, som kräver prestationsförmåga för krävande uppdrag. Inom de övriga stationernas område ligger tyngdpunkten på att utföra grundläggande uppgifter.

Vid behov bildas den prestationsförmåga som en uppgift kräver, utöver av första insatsens enhet, av stationens övriga enheter kompletterad med specialmateriel och personal från andra brandstationer. Storindustrins brandstationer har med sin materiel specialiserat sig hoten och kemikalierna på storindustriområdet. Förutom vanliga olyckor ska det även finnas materiel för stora olyckor samt för störningssituationer och undantagsförhållanden.

Räddningsenheterna på Karleby brandstation har en mer omfattande materiel än vanliga släckningsenheter och förmåga att agera även vid krävande räddningsuppdrag. På stationen i Karleby finns stödenheter (tankenheter, multifunktionella enheter och enheter med hävare) som bemannas i den mån tillgången på personal tillåter. Räddningsenheterna och stödenheterna på Karleby brandstation verkar inom hela räddningsverkets område och stöder de enheter som bemannas av personal i bisyssla, särskilt vid krävande uppgifter.

Det är typiskt att det på en station med personal i bisyssla finns prestationsförmåga i fråga om materielen för att utföra krävande uppgifter, för vattenförsörjning samt för förflyttning i vatten eller terräng. Dessutom kan stationerna utrustas med materiella resurser som stöder prestationsförmågan och som betjänar hela räddningsverkets serviceproduktion.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Den materiella beredskapen upprätthålls enligt verksamhetsmiljöns krav.
- Fordon och annan materiel förnyas årligen i enlighet med investeringsplanen.
- För att upprätthålla prestationsförmågan och arbetssäkerheten ersätts släckbilar och tankbilar som identifierats som nödvändiga enligt verksamhetsmiljön senast när de är 30 år gamla på stationer som sköter uppgifter på grundläggande och krävande nivå. Målet är att den maximala åldern är 25 år.

Behov av att utveckla servicenivån

Investeringsnivån ska hållas tillräcklig för att det åldrande fordonsbeståndet ska kunna hållas i enlighet med kraven. Nivån på materiel och material samt deras optimala placering på stationerna utifrån förmågorna utvecklas vidare. Under servicesnivåbeslutets giltighet utarbetas en separat strategi för materiel och material, där behovet av investeringsanslag och användningen av det preciseras.

4.2.2.7 Räddningsstationer, brandstationer samt andra fastigheter och verksamhetsställen

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Antalet brandstationer och deras placering har en central betydelse för aktionsberedskapstiderna och tillgången till tjänster. Brandstationer med personal i huvudsyssla bör vara belägna på områden med högsta riskklass för att målen i fråga om aktionsberedskapstiderna ska kunna uppnås så bra som möjligt. På brandstationer med personal i bisyssla ska man utöver högsta riskklass även beakta personalens bostadsorter i förhållande till brandstationen för att säkerställa en så kort avresetid som möjligt.

Räddningsverket har 13 brandstationer som, med avseende på tidsmålen i fråga om aktionsberedskap för första insatsen, är belägna på ändamålsenliga platser när Toholampi brandstation står färdig. För den marina verksam-

heten har räddningsverket ett oljebekämpningslager och en oljebekämpningshamn i Yxpilä. De två brandstationerna inom Karlebyns storindustriområde samt resurserna inom Kaustby gruvområde kompletterar serviceproduktionen i första hand inom sina respektive områden.

Brandstationerna delas enligt verksamhetsmiljö och prestationsförmåga in i brandstationer för första insatsen, för grundläggande uppgifter och för krävande uppgifter. Generaliserat är stationer som i sin verksamhetsmiljö har rutor i riskklass I och/eller II brandstationer för krävande uppgifter. Stationer som har rutor i riskklass III är brandstationer för grundläggande uppgifter. Stationer som endast har rutor i den lägsta riskklassen är brandstationer för första insatsen.

Brandstationsfastigheterna ägs i regel av kommuner eller finansbolag. Välfärdsområdet har hyrt de fastigheter som ägs av kommunerna. Välfärdsområdet förhandlar i samarbete med fastigheternas ägare om behovet av utvidgning och renovering av brandstationer. Under giltighetstiden för den servicenivåbeslutsperiod som avslutas har räddningsverket i betydande grad minskat de utrymmen som det använder på sina stationer, och förstavården har flyttat sin verksamhet till brandstationerna i Kannus och Karleby.

Mål och bedömning av behovet

Brandstationsnätet planeras och upprätthålls utifrån en verksamhetsmiljöanalys med beaktande av en renodlad brandstationsmodell samt centraliserade underhållstjänster. När nya brandstationer byggs eftersträvas synergieffekter med förstavården. Det nuvarande servicenätet är tillräckligt och täcker det nuvarande servicebehovet. I framtiden bör man beakta eventuella effekter av industriområdenas expanderings på målen i fråga om aktionsberedskapstider.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Servicen produceras från verksamhetsställen som baserar sig på risk- och verksamhetsmiljöanalys samt beroende på stationens verksamhetsförutsättningar.
- Effektiviseringen av användningen av lokaler fortsätter.

Behov av att utveckla servicenivån

I fråga om de fastigheter som används av välfärdsområdets räddningsväsende görs det en omfattande utredning av behov och skick. I fråga om behovet beaktas även olika krav som undantagsförhållanden ställer på servicenätet. Utvidgningen av storindustriområdet söder om Karleby längs riksväg 8 kan skapa nya rutor i riskklass II som inte kan nås från den nuvarande brandstationen. År 2026 ska man förbereda sig på att inleda planering av en ny brandstation.

4.2.2.8 Beredskapen för rökdykning i olika delar av området

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Rökdykning är släcknings- och räddningsarbete som utförs inne i en byggnad eller i ett annat avgränsat utrymme inomhus där det finns ett tätt röktäcke. Rökdykning förutsätter rökdykarutrustning och trycksatt arbetsledning eller motsvarande. Arbete som utförs på taket av en brinnande byggnad samt i rökfyllda underjordiska utrymmen jämföras med rökdykning. Rökdykning är ett sådant arbete som innebär särskild fara och medför risk för olycksfall eller sjukdom som avses i 11 § i arbetarskyddslagen. Sådant arbete får endast utföras av en arbetstagare som har kompetens för uppgiften och som utifrån sina personliga förutsättningar är lämpad för arbetet.

En säker arbetsinsats vid räddningsuppdrag som kräver rökdykning förutsätter särskild lämplighet av arbetstärarna, bestående av krav som gäller hälsotillstånd, funktionsförmåga, utbildning och kunskande. Man ska försöka rädda människorna inuti en brinnande byggnad genom rökdykning, men utan att rökdykarnas säkerhet äventyras. Man bör avhålla sig från rökdykning om man bedömer att den utgör en alltför stor risk för rökdykarnas säkerhet. Om det enbart är fråga om ett släckningsuppdrag bör man avgöra om det är möjligt att använda någon annan teknik än inre släckning, för att minimera rökdykningen.

Rökdykning inne i en brinnande byggnad måste alltid bedömas från fall till fall med beaktande av säkerhetsfaktorer. Om utrymmet befinner sig i fullt utvecklad brand och denna fas har pågått i flera minuter finns det sannolikt inga människor eller djur kvar som kan räddas ur det brinnande utrymmet. De externa riskerna och nyttan med rökdykning i ett brinnande utrymme måste då bedömas från fall till fall. Det kan ännu finnas personer som behöver räddas i andra delar av byggnaden. Vid industri- och kemikalieobjekt måste man också bedöma brandens styrka och eventuella kemikalierisker innan beslut om rökdykning fattas.

I händelse av en olycka ska skyddsparet kunna rädda den rökdykare, det rökdykarpar eller den rökdykargrupp som utför ett släcknings- eller räddningsuppdrag. När ett dykningsuppdrag påbörjas ska det alltid utses ett skyddspar. Rökdykning kan ändå påbörjas med en räddningsgrupp på 1+3 personer, i vilken det ingår tre rökdykare, om det är fråga om en lägenhetsbrand eller någon motsvarande enkel lokal. I detta fall ska en rökdykare fungera som säkerhetsdykare.

Prestationsförmågan i fråga om rökdykning kan för närvarande tryggas från stationen i Karleby. På stationer med personal i bisyssla har antalet personer med behörighet för rökdykning ökat med nästan 40 % sedan 2023, men på de flesta stationer är antalet fortfarande otillräckligt för att utföra rökdykning med en enda stations resurser. Den rökdykningsförmåga som en uppgift kräver bildas därför av resurser från flera stationer. Som ett alternativ till

släckning och räddning vid brand i ett begränsat utrymme med ett tätt röktäcke kan olika alternativa släckningsmetoder användas för att skapa förhållanden där uppdraget kan utföras utan rökdykning. Om utrymmet inte har ett tätt röktäcke kräver släckning och räddning inte rökdykning.

Mål och bedömning av behovet

Servicebehovet fastställs utifrån en verksamhetsmiljöanalys. När det gäller rökdykning är behovet störst i Stamkarleby och dess närområde. I området framträder ett tydligt behov av personräddning och stora byggnader, vilket innebär att flera rökdykarpar kan behövas vid en och samma brand. Räddningsverkets mål är att skapa och utveckla prestationsförmågan i fråga om rökdykning på stationer för grundläggande respektive krävande uppgifter så att rökdykning kan inledas senast med resurserna från de två närmaste stationerna för krävande uppgifter.

Personal i huvudsyssla utnyttjas vid behov i hela området. På Karleby brandstation bör över 75 % av personalen ha behörighet för rökdykning. För att säkerställa en effektiv räddningsverksamhet och närservice är det önskvärt att även stationer för grundläggande uppgifter har personal som har behörighet för rökdykning. På stationer för krävande uppgifter bör 50 % av personalen ha behörighet för rökdykning.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- På Karleby brandstation ska bemanningen per arbetsskift omfatta minst 3 rökdykare och förmåga att utföra krävande rökdykningsuppgifter.
- Målet på andra brandstationer för krävande uppgifter är att kunna bilda minst ett rökdykarpar för uppdrag.
- På stationer för grundläggande uppgifter är målet att komplettera prestationsförmågan i fråga om rökdykning. På stationer för första insatsen finns rökdykare i mån av möjlighet.
- Om rökdykningsförmåga inte kan bildas av den räddningsgrupp som når objektet först, inleds släcknings- och räddningsarbetet i mån av möjlighet med alternativa släckningsmetoder.

Behov av att utveckla servicenivån

Verksamheten för testning av funktionsförmågan samt grundläggande utbildningen och fortbildningen utvecklas för att upprätthålla och utveckla behörigheterna.

Prestationsförmågan i fråga om krävande uppgifter inom Karleby brandstations verksamhetsområde utvecklas i samarbete med industribrandkårerna i storindustriområdet och Österbottens räddningsverk.

4.2.2.9 Beredskap för CBRN-olyckor i olika delar av området inklusive beredskap för kemikaliedykning

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Förkortningen CBRNE kommer från orden chemical (kemisk), biological (biologisk), radiological (strålnings-), nuclear (kärn-) och explosive (explosiv, sprängämne). CBRNE-situationer kan vara olyckor, bero på naturkrafter, avsiktliga, kriminella (terrorism) eller krigshandlingar. Inom räddningsväsendet är begreppet farliga ämnen ett parallellt begrepp till CBRNE.

Med kemikaliedykning avses rekognoserings-, räddnings-, bekämpnings- och andra motsvarande uppgifter i ett område där omedelbar fara föreligger på grund av farliga ämnen (CBRNE) och som förutsätter användning av tryckluftsapparat och lämplig kemskyddsdräkt. Kemikaliedykning är ett sådant arbete som innebär särskild fara och som medför risk för olycksfall eller sjukdom som avses i 11 § i arbetarskyddslagen. Sådant arbete får endast utföras av en arbetstagare som har kompetens för uppgiften och som utifrån sina personliga förutsättningar är lämpad för arbetet. En trygg arbetsinsats vid räddningsuppdrag som kräver kemikaliedykning förutsätter särskild lämplighet av arbetstagarna, bestående av krav som gäller hälsotillstånd, funktionsförmåga, utbildning och kunskande.

Vid räddningsuppdrag som inkluderar CBRNE-ämnen kan kemiska, biologiska och fysikaliska exponeringsfaktorer förekomma separat för sig eller samtidigt. Beroende på ämnet och situationen måste man bedöma vilka av de faktorer som orsakar fara och exponeringsfaktorer som orsakar de mest betydande farorna med tanke på arbets säkerheten och välja skyddsutrustning och arbetsmetoder utgående från detta. Vid uppdrag som gäller farliga ämnen väljs den handlingsmodell som är mest lämpad för bekämpnings- och räddningsuppdraget. Man bör avhålla sig från kemikaliedykning om man bedömer att den utgör en alltför stor risk för kemikaliedykarnas säkerhet.

Kemikaliedykning delas in i två arbetsnivåer för kemikaliedykning

- Nivå II omfattar alla räddnings- och bekämpningsuppdrag som kräver kemikaliedykning i en gastät kemskyddsdräkt.
- Nivå I omfattar uppgifter som utförs med en vätske-, stänk- eller dammtät kemskyddsdräkt.

Kemikaliedykarnas skyddspar ska i en olyckssituation kunna rädda den kemikaliedykare, det kemikaliedykarpar eller den kemikaliedykargrupp som utför ett bekämpnings- eller räddningsuppdrag. När ett dykningsuppdrag påbörjas ska det alltid utses ett skyddspar. Skyddsparet ska alltid kunna arbeta på den nivå som uppgiften förutsätter. Om det räcker med en stänktät skyddsdräkt som skyddsnivå i en situation som omfattar farliga ämnen, kräver uppdraget en styrka på minst 1+3. I situationer med farliga ämnen som förutsätter användning av gastäta kemskyddsdräkter kräver uppdraget en styrka på minst 1+5. Krävande situationer med farliga ämnen förutsätter en

räddningsplutons resurser. För närvarande finns det arbetstagare med behörighet för kemikaliedykning på nivå I och II på brandstationerna i Karleby, i Ventus och i Kannus. Det finns cirka 70 personer i bisyssla som har genomgått grundutbildning i kemikaliedykning, men det finns fortfarande brister i hur behörigheten uppfylls. Dessa brister gäller funktionsförmåga, övningar, kompetensprov och dokumentation. Det material som behövs i CBRNE-verksamhet har utvecklats, men motsvarar ännu inte Tokeva-målnivån.

Mål och bedömning av behovet

Servicebehovet fastställs utifrån en stationsspecifik verksamhetsmiljöanalys. CBRNE-uppdragen gäller främst Stamkarleby. Under de senaste åren har alla uppdrag som har krävt kemikaliedykning inträffat i Karleby brandstations verksamhetsmiljö. I området betonas behovet av personräddning, transport av farliga ämnen och storindustri, vilket innebär att flera par kemikaliedykare kan behövas vid en och samma olycka.

Räddningsverkets mål är att alla brandstationer ska ha grundläggande kompetens i kemikaliedykning. På brandstationer för grundläggande uppgifter eftersträvas nivå I inom kemikaliedykning och på brandstationer för krävande uppgifter nivå II. Målet är att kemikaliedykning ska kunna inledas senast med resurserna från de två närmaste brandstationerna för krävande uppgifter.

Personalen i huvudsyssla på Karleby brandstation utnyttjas vid behov i hela området. På Karleby brandstation bör över 75 % av personalen ha behörighet för kemikaliedykning. För att säkerställa effektiv räddningsverksamhet och närservice är det önskvärt att brandstationer för grundläggande uppgifter har personal som har behörighet för kemikaliedykning på nivå II. På brandstationer för krävande uppgifter eftersträvas behörighet på nivå II i fråga om kemikaliedykning. Den största prestationsförmågan bör finnas i Stamkarleby.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket upprätthåller den CBRNE-prestationsförmåga som risk- och verksamhetsmiljöanalysen förutsätter. Den består av räddningsverkets egna, samarbetsområdets och nationella resurser.
- Räddningsverkets mål är att uppnå Tokeva utrustningsnivå 4.
- Vid bemanningen av arbetsskiftet på Karleby brandstation ska det finnas minst tre kemikaliedykare på nivå II.
- Riskbaserat eftersträvas att Ventus och Kelviå brandstationer har minst två kemikaliedykare på nivå II vid uppdrag.
- På övriga brandstationer för krävande uppgifter är målet att ha minst en kemikaliedykare på nivå II vid uppdrag.
- På brandstationer för grundläggande uppgifter är målet att ha minst en kemikaliedykare på nivå I vid uppdrag.

- På stationer för första insatsen är målet att säkerställa grundläggande kompetens i kemikaliedykning.
- Prestationsförmågan för krävande kemikaliedykningsuppdrag byggs upp och larmas från Mellersta Österbottens räddningsverk, storindustrin och brandstationerna i Österbotten.

Behov av att utveckla servicenivån

Räddningsverket utvecklar den prestationsförmåga som CBRNE-olyckor förutsätter genom att materiellt nå Tokva materielnivå 4. Verksamheten för testning av funktionsförmågan samt grundläggande utbildning och fortbildning utvecklas för att upprätthålla och utveckla behörigheterna. Räddningsverket utvecklar personalens CBRNE-kompetens så att den motsvarar de ökade kraven i verksamhetsmiljön.

Prestationsförmågan i fråga om krävande uppgifter inom Karleby brandstations verksamhetsområde utvecklas i samarbete med industribrandkårerna i storindustriområdet och Österbottens räddningsverk.

4.2.2.10 Beredskap för sjöräddning i olika delar av området inklusive båtar och vattendykning- och ytbärgningsberedskap

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Sjöräddning omfattar ytbärgning (räddning från ytan och omedelbart under ytan), vattendykning (räddning under ytan) och stödåtgärder förknippade med dessa. Ytbärgning och vattendykning är sådant arbete som innebär särskild fara och som medför risk för olycksfall eller sjukdom som avses i 11 § i arbetarskyddslagen. Sådant arbete får endast utföras av en arbetstagare som har kompetens för uppgiften och som utifrån sina personliga förutsättningar är lämpad för arbetet. Tryggt arbete vid räddningsuppdrag som kräver sjöräddning förutsätter särskild lämplighet av arbetstagarna, bestående av krav som gäller hälsotillstånd, funktionsförmåga, utbildning och kunskande.

Den för uppdraget lämpligaste verksamhetsmodellen ska väljas som räddningsteknik vid sjöräddningsuppdrag. Man bör avhålla sig från ytbärgning och vattendykning om dessa bedöms utgöra en allt för stor risk för räddningsarbetarnas säkerhet, och i så fall ska uppdraget utföras med metoder som innebär en mindre risk. För att ytbärgning ska vara både säker och effektiv ska den utföras av en räddningsgrupp på minst fyra personer, varav två är ytbärgare. Utifrån en riskbedömning kan ändå de första livräddande åtgärderna vidtas av ett arbetspar där den ena är ytbärgare och den andra medhjälpare.

Om räddningsverket upprätthåller omedelbar vattendykningssberedskap ska räddningsgruppens ledare, två vattendykare och en rökdykare stå i omedelbar startberedskap. Den andra vattendykaren har i så fall rollen som säkerhetsdykare. Säkerhetsdykaren ska i händelse av en olycka kunna rädda vattendykaren som utför ett räddningsuppdrag. När vattendykning inleds ska det alltid finnas en säkerhetsdykare till hands. Utifrån en riskbedömning

kan vattendykning inledas medan säkerhetsdykaren ännu är på väg till olycksplatsen. Gränsbevakningsväsendet har ansvaret för att ordna och leda sjöräddningsverksamhet till sjöss, medan ansvaret på insjöar ligger hos räddningsverken. Räddningsverkets vattendykare deltar i sjöräddningsuppdrag till havs under ledning av sjöbevakningssektionen. Räddningsverket ger handräckning till polisen i fråga om sökning av personer som drunknat.

I nuläget finns personal med kompetens för vattendykning endast på Karleby brandstation. Antalet personer är inte tillräckligt för prestationsförmåga för omedelbar dykningsberedskap. Målet har varit att upprätthålla snabb dykningsberedskap i samarbete med resurserna på brandstationerna i Karleby och Jakobstad, men detta har försvårats efter att Jakobstad övergick till Österbottens välfärdsområde. Prestationsförmågan i fråga om vattendykning har utnyttjats inom hela räddningsverkets område. En utmaning under giltighetstiden för servicenivåbeslutet har varit att antalet räddare med vattendykningskompetens är otillräckligt och att dessa personer åldras. Man har försökt utbilda nya vattendykare årligen.

Prestationsförmågan i fråga om ytbärgning kan tryggas från brandstationen i Karleby. Räddningsverket har strävat efter att upprätthålla beredskap för ytbärgning på samtliga brandstationer i området. Att bygga upp en regionalt heltäckande prestationsförmåga i fråga om ytbärgning har varit utmanande på grund av de krav som arbetet ställer. Det finns cirka 40 personer i bisyssla som har genomgått grundutbildning i ytbärgning, men det finns ännu brister i hur behörigheter skapas. Dessa brister gäller funktionsförmåga, övningar, kompetensprov och dokumentation.

För att genomföra räddningsinsatser till sjöss krävs det båt- och fartygsmateriel med besättning som motsvarar verksamhetsmiljön. Vid söknings- och räddningsuppdrag till sjöss deltar räddningsverket med sin personal och sin materiel i enlighet med sjöräddningslagen, under ledning av Gränsbevakningsväsendet. I dessa uppdrag utnyttjas även fartyg som används inom oljebekämpning. Båt- och fartygsutrustning har placerats på de brandstationer i vars verksamhetsområde det kan hända olyckor som kräver sjöräddningsverksamhet.

Mål och bedömning av behovet

Servicebehovet fastställs utifrån en verksamhetsmiljöanalys. Räddningsverket strävar efter att producera sin beredskap för vattendykning från brandstationen i Karleby, med stöd av andra räddningsverk. Målet är att utveckla prestationsförmågan. På brandstationen i Karleby borde över 75 % av personalen ha behörighet för ytbärgning. Personalen i huvudsyssla på Karleby brandstation utnyttjas vid behov i hela området. Räddningsverkets mål är att det finns grundläggande kompetens för ytbärgning på alla brandstationer. Dessutom är målet att skapa och utveckla prestationsförmågan i fråga om ytbärgning på brandstationer för grundläggande uppgifter och krävande uppgifter så att ytbärgning kan inledas senast med resurserna från de två närmaste brandstationerna för krävande uppgifter. Båt- och fartygsmaterielen upprätthålls i enlighet med verksamhetsmiljöns krav.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket upprätthåller den prestationsförmåga i fråga om sjöräddning som risk- och verksamhetsmiljöanalysen förutsätter.
- I ett arbetsskift på Karleby brandstation finns minst 3 ytbärgare och under seglingssäsongen åtminstone bemanning för stationens båtmateriel och oljebekämpningsfartyg, dvs. minst 4 personer.
- Riskbaserat eftersträvas att Ventus och Kelviå brandstationer har minst två ytbärgare vid uppdrag.
- På övriga brandstationer för krävande uppgifter är målet att minst en ytbärgare deltar i uppdrag.
- Målet i fråga om stationer för grundläggande uppgifter och första insatsens stationer att säkerställa grundläggande kompetens i ytbärgning och att komplettera prestationsförmågan i fråga om ytbärgning.
- Räddningsverket strävar efter att producera sin beredskap för vattendykning från brandstationen i Karleby, med stöd av andra räddningsverk. Målet är att utveckla prestationsförmågan.

Behov av att utveckla servicenivån

Verksamheten för testning av funktionsförmågan samt grundläggande utbildning och fortbildning utvecklas för att upprätthålla och utveckla behörigheterna. Prestationsförmågan i fråga om krävande uppgifter inom Karleby brandstations verksamhetsområde utvecklas i samarbete med industribrandkårerna i storindistriområdet och Österbottens räddningsverk.

4.2.2.11 Särskild beredskap i fråga om räddningsverksamhet vid miljöskador

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Med miljöskada avses en plötslig händelse där ett ämne som är skadligt för miljön kommer ut i eller det finns en risk för att ett skadligt ämne kommer ut i miljön på ett sådant sätt att det medför fara eller skada för miljön eller människors hälsa. Ofta är det fråga om olje- eller kemikalieutsläpp och följderna av sådana vid olyckor eller andra störningssituationer. En miljöskada kan uppkomma också under en längre tid, till exempel när ett skadligt ämne långsamt läcker ut i miljön. En miljöskada kan drabba bland annat marken, luften, naturen och yt- och grundvattennet, samt kan äventyra människors hälsa.

Oljeskador och andra kemikalieolyckor är typiska miljöskador. Med dem avses fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor till havs, vid kusten och i inlandsvattnen samt oljeskador och kemikalieolyckor på land. Ungefär 90 % av miljöskadorna är oljeskador och resten orsakas främst av industrikemikalier. Stora olje- eller kemikalieskador har orsakats på land av stora lagercisterner, tåg med cisternvagnar och av tankbilar. I Finland samlas oljan meka-

niskt från miljön. Lagen skulle i och för sig möjliggöra användning av på förhand godkända bekämpningskemikalier, men sådana kemikalier eller den utrustning och kompetens som krävs för att använda dem finns inte i Finland. Man har inte heller förberett sig på förbränning av olja som en bekämpningsmetod.

Huvudmålet i fråga om bekämpning av miljöskador i Finland är att begränsa skadeverkningarna för både människor och miljön till det minsta möjliga. Syftet är att skydda det allmänna intresset, såsom befolkningens hälsa, välfärd och näringsverksamheten samt livsmiljön och naturen, från plötsliga skadliga förändringar.

Beredskapen för bekämpning av miljöskador grundar sig på en nationell strategi som sträcker sig till år 2035 (Inrikesministeriets publikationer 2023:16). Huvudmålet med strategin är att styra myndigheternas beredskap inför nuvarande och kommande miljöskador. Strategin har beretts utifrån verksamhetsmiljön i ett brett samarbete med centrala aktörer.

Räddningsverken ansvarar för bekämpning av oljeskador på land och på insjöar. Räddningsverken handleder också andra aktörer, såsom stora oljelagringsanläggningar och hamnar i fråga om deras beredskap. Närings-, trafik- och miljöcentralerna (NTM-centralerna) ger vid behov sakkunnighjälp till andra bekämpningsmyndigheter. Vid större oljeskador ger NTM-centralens oljebekämpningsansvariga alltid vägledning till räddningsverket och övervakar bekämpningen. Dessutom ger bland annat Finlands miljöcentral sakkunnighjälp som behövs i olyckssituationer. Gränsbevakningsväsendet ansvarar för räddningsverksamheten vid fartygsoljeskador och fartygskemikalieolyckor som inträffar på Finlands territorialvatten och Finlands ekonomiska zon samt samordnar beredskapen för dessa. Vid kusten, på insjöar och på landområden ligger ansvaret hos räddningsverken. Västkustens havsområde är indelat i planeringsområdena Bottenviken, Kvarken, Bottenhavet och Skärgårdshavet. Områdena följer indelningen i ansvarsområdena för Västra Finlands sjöbevakningssektions sjöbevakningsstationer och gränserna för de regionala räddningsverkens ansvarsområden. Målet är dock att planera verksamheten så att bekämpning av miljöskador kan genomföras effektivt oberoende av de administrativa gränserna mellan räddningsverken.

Finlands miljöcentral och de lokala NTM-centralerna bistår med sin sakkunskap vid skadebekämpning som leds av Gränsbevakningsväsendet och välfärdsområdets räddningsväsende samt vid efterbehandlingen av oljeskador som leds av kommunen. Efter att en räddningsinsats har avslutats ansvarar kommunen vid behov för efterbehandlingen av oljeskador inom sitt område med hjälp av sina olika myndigheter och enheter. Det tar relativt lång tid innan uppsamlade båtmaterial av fartygsklass anländer till området, vilket gör att de första åtgärderna har den största betydelsen för hur bra bekämpningen lyckas. Att stoppa läckage och lägga ut länsor kring ett olycksdrabbat fartyg i ett tidigt skede är det mest effektiva sättet att minimera skadorna. Att stoppa spridningen, begränsa den eller styra den till ett önskat område skapar förutsättningar för en effektiv insamling av oljan i ett

senare skede. Med beaktande av det huvudsakliga verksamhetsområdet tar det rätt länge för bevakningsfartyget Turva att nå Karleby, vilket innebär att åtminstone den omedelbara räddningsinsatsen måste utföras med andra resurser. Antalet bevakningsfartyg hos Gränsbevakningsväsendet möjliggör i praktiken inte en kontinuerlig verksamhet i Bottniska vikens område. Detta framhävs särskilt vid kemikalieolyckor, där insatstiden typiskt är kortare än vid oljeolyckor.

Räddningsverket har långsiktigt förberett sig på hot om miljöskadeolyckor, men sedan början av år 2023 har möjligheterna att förbereda sig för bekämpning av oljeskador försämrats avsevärt till följd av lagändringar, eftersom bidragen från Oljeskyddsfonden har upphört. I ett skyddat havsområde eller under goda förhållanden har räddningsverket kapacitet att lägga ut avgränsande länsor kring vanliga fraktfartyg samt att lägga ut och ankra sjölänssar inom några timmar från larm. I omedelbar närhet av stranden och under goda förhållanden finns det kapacitet att samla upp små mängder olja från vattnet och att skydda stränderna. För notdragning krävs bistånd av samarbetsmyndigheter eller angränsande räddningsverk. På landområden baserar sig miljöskadebekämpningen på att förhindra spridning och på att avlägsna förorenade jordmassor. Prestationsförmågan bygger på både decentraliserat och centraliserat material och personal.

Mål och bedömning av behovet

Huvudmålet vid miljöskadebekämpning är att minimera förorening av miljön. Utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen i miljön kan orsaka skada för natur och människor samt leda till stora ekonomiska skador. Skadans miljöeffekter beror i första hand på utsläppets storlek, ämnets egenskaper, dess spridning och den natur som exponeras för utsläppet. Årstiden och väderleksförhållandena har en stor inverkan på miljöföroreningens omfattning.

Det i Finland fastställda målet för miljöskadebekämpning baserar sig på ett scenario där två lasttankar på de största oljetankfartygen som trafikerar respektive havsområde töms helt i havet, exempelvis till följd av grundstötning eller kollision. För närvarande är målet att ett oljeutsläpp på 30 000 m³ på öppet hav i Finska viken och norra Östersjön fås under kontroll inom tre dygn. På andra havsområden är motsvarande regionala mål 5 000 m³. Kraven i fråga om prestationsförmågan vid miljöskadebekämpning grundar sig på sinsemellan enhetliga nationella, regionala och lokala riskbedömningar i fråga om olje- och kemikalieskador. För att målen ska uppnås förutsätts det kontinuerlig utveckling av bekämpningsmaterielen. Den lagrade bekämpningsmaterielen ska hållas funktionsduglig, och samtidigt måste man säkerställa att den lämpar sig även för nya typer av fartygsbränslen. Finansieringen för materielinvesteringar måste tryggas, men dessutom måste tillräckliga resurser reserveras för utbildning av personalen. I beredskapen ska särskilt utvecklingen av prestationsförmågan med tanke på fartygskemikalieolyckor beaktas.

Bekämpningen av miljöskador, det vill säga olje- och fartygskemikalieskador, inkluderades 1.1.2019 i den räddningsverksamhet som det föreskrivs om i räddningslagen (379/2011). I reformen upphävdes den tidigare speciallagstiftningen, och den tillsynsuppgift som ingick i denna och som hade hört till NTM-centralerna överfördes till regionförvaltningsverken. Regionförvaltningsverket övervakar bekämpningen av olje- och fartygskemikalieskador inom ramen för räddningsverkens ansvar som en del av den normala tillsynsuppgiften inom räddningsväsendet.

Regionförvaltningsverken genomförde planmässig tillsyn av miljöskadebekämpningen genom att kartlägga nivån på räddningsverkens beredskap för bekämpningen. Regionförvaltningsverken skickade en förhandsutredningsblankett till varje räddningsverk, och svar erhöles från samtliga. Utredningen genomfördes 28.4–31.8.2020. I utredningen användes en blankett för förhandsuppgifter som utarbetades vid regionförvaltningsverket år 2021. Förhandsuppgiftsblanketten består av en uppsättning frågor på basis av vilka räddningsverkets beredskapsnivå för bekämpning kan fastställas till tre olika nivåer. Nivåerna bygger på en internationell modell som regionförvaltningsverket år 2021 anpassat till att beakta nationella särdrag.

Nivån på kraven bestäms på basis av riskerna. Ett räddningsverk för vilket det är ändamålsenligt att förbereda sig på små miljöskador av vardagskaraktär ska uppfylla kraven på bekämpningsberedskapsnivå A. Räddningsverk vars beredskap styrs av skador som är mer krävande än dagliga räddningsuppdrag ska uppfylla kraven på bekämpningsberedskapsnivå B. Enligt bedömningen uppnår fyra räddningsverk den bekämpningsnivå som riskbedömningen förutsätter i fråga om beredskap för miljöskador. I aderton räddningsverk uppfylls inte kraven, men enligt regionförvaltningsverkets bedömning är bristerna inte så betydande hos något av dem att bekämpningen av miljöskador skulle vara allvarligt hotad.

För Mellersta Österbottens räddningsverks del förutsätts bekämpningsnivå B utifrån riskbedömningen. Nivån uppnås inte; de största bristerna finns i utvecklingsplanen samt i planeringen av övningar och utbildningar. Enligt regionförvaltningsverkets bedömning är bristerna inte så betydande att bekämpningen av miljöskador skulle vara allvarligt hotad. Uppgifterna samlades in på nytt på våren 2025, men bedömningen finns inte tillgänglig när servicenivåbeslutet utarbetas. Enligt räddningsverkets egen bedömning har det skett utveckling i fråga om målnivå B (43 %), men bekämpningsberedskapen på nivåerna A (68 %) och C (13 %) har försämrats.

Nivån av beredskap i fråga om bekämpning av miljöskador:	A 75 %	B 35 %	C 6 %
A. LAGLIG GRUND OCH ANVISNINGSENLIGHET	75 %	50 %	0 %
B. FÖRBEREDELSE I FRÅGA OM MILJÖSKADA	77 %	45 %	5 %
C. ORGANISERING AV BEKÄMPNING	79 %	21 %	14 %
D. SÄKERHET OCH HÄLSA	67 %	0 %	0 %
E. RÄDDNINGSVERKSAMHET/OPERATIV BEKÄMPNING	79 %	43 %	7 %
F. UPPRÄTTHÅLLANDE AV LÄGESBILD, DATASYSTEM	75 %	38 %	0 %
G. LOGISTIK	88 %	50 %	13 %
H. EKONOMISK OCH ERSÄTTNINGSFÖRVALTNING	75 %	25 %	0 %
I. ÖVNINGAR & UTBILDNING	50 %	40 %	0 %
J. UTVECKLINGSPLAN	83 %	17 %	17 %

Utifrån områdets riskanalys i samarbetsplanen för fartygsolje- och fartygskemikalieolyckor i Kvarken utgör de mest trafikerade farlederna den största risken för att en olycka som orsakar en betydande miljöskada inträffar i området. Särskilt Nordvalens trafiksepareringssystem, farlederna till de största hamnarna och djupfarledernas korsningar framför dem. I omedelbar närhet av de mest riskabla objekten finns känsliga och skyddade naturområden. Om de skulle förorenas skulle det innebära avsevärda miljöskador.

Havsvattnets djup varierar kraftigt nära kusten i Kvarkens område. Båt i fartygsklass har begränsad funktionsförmåga i vissa delar av området på grund av djupgåendet. Dessutom ligger hemmahamnarna för uppsamlade fartyg i fartygsklass långt från området och de patrullerar sällan i området. Karleby hamn ligger i stadsdelen Yxpila och är Finlands största bulkhamn, största järnvägs- och transitotrafikhamn och tredje största allmänna hamnen. Hamnområdet består av tre delar: stamhamnen, Silverstenshamnen och djuphamnen. Åren 2019–2021 passerade i genomsnitt 6,6 miljoner ton godstrafik genom hamnen, och över 600 fartyg anlöper den årligen. Vid en fartygsolje- eller fartygskemikalieolycka på hamnens infartsled är det räddningsverket som har ledningsansvaret i situationen.

Räddningsverket planerar och bygger upp kapaciteten för marin oljebekämpning med beaktande av följande uppgifter

- Förebyggande av ytterligare läckage
- Att lägga ut länsor runt det skadade fartyget
- De enheter som anländer först till olycksplatsen börjar omedelbart lägga ut länsor runt det skadade fartyget och förebygga ytterligare utsläpp i den mån det är möjligt.
- Att stoppa eller begränsa spridningen av ett oljebälte eller annat skadligt ämne.

- Enligt spridningsprognosen planerar man skyddet av de viktigaste naturområdena och/eller styrning av det skadliga ämnet till ett område som är gynnsamt med tanke på uppsamlingsarbetet.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket utvecklar sin prestationsförmåga i fråga om miljöskador i syfte att nå målnivå B för beredskapen för miljöskadebekämpning, vilket skulle motsvara riskerna.
- Materialet för bekämpning av miljöskador hålls åtminstone på nuvarande nivå.

Behov av att utveckla servicenivån

Målet är att utveckla prestationsförmågan i fråga om miljöskador till nivå B vilket skulle motsvara områdets risker. För att målnivån ska kunna uppnås krävs det extra resurser för planering av verksamheten och för det praktiska genomförandet.

4.2.2.12 Beredskap för räddning från hög höjd i olika delar av området, inklusive principer gällande arbete på områden med fallrisk och gällande fordonsmateriel

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Arbete i fallriskområden (AFRO) är arbete i olika konstruktioner, i lyftkorg eller på arbetsplattform eller på något annat sätt så att det finns risk för fall. Hit hör bland annat arbete där man firar ner sig med ett rep, där personer lyfts eller tas ned med specialutrustning samt arbete på tak vid brand eller i andra olyckssituationer.

Kompetensen i arbete i fallriskområden (AFRO) uppdelas i baskompetens och två nivåer. För att komma upp till en mer krävande nivå ska man först ha den kompetens som krävs på den lägre nivån och kunna använda den re-
präddningsutrustning som motsvarar nivån i fråga. Den uppnådda kompetensnivån upprätthålls genom att ordna övningar tillräckligt ofta. Säkert arbete vid räddningsuppdrag som kräver AFRO-verksamhet förutsätter särskild behörighet av arbetstagaren. Den består av krav relaterade till hälsotillstånd, funktionsförmåga, utbildning och kompetens. De som har baskompetens klarar av att arbeta på ett tryggt sätt i närheten av ett fallriskområde. Räddaren kan fästa en lina eller en för användning godkänd kopplingsanordning som hindrar tillträde till ett område med omedelbar fara.

Man kan anse att en person har uppnått kompetensnivå 1 för arbete i fallriskområden inom räddningsväsendet om hen kan göra en säker förankring till en arbetslina, en säkerhetslina eller en kopplingslina som används som fallskyddsutrustning. Vid reparation klarar personen av att använda en säkerhetslina och en arbetslina. De som uppnått nivå 1 klarar av att arbeta i ett räddningspar som ettan eller tvåan och utföra släcknings- och röjnings-

uppgifter på ett tak. På nivå 1 klarar personen av att under nedfirning eller nödnedfirning genomföra både toppreps- och ledklättring, och från ett takfall fira ner sig över takskägget. Dessutom kan de undsätta en arbetskamrat som fallit och blivit hängande i fallskyddsutrustningen

Man kan anse att en person har uppnått kompetensnivå 2 för arbete i fallriskområden inom räddningsväsendet om hen har uppnått kompetensnivå 1 och klarar dessutom som en medlem i en räddningsgrupp rädda ett olycksoffer ovanifrån eller nerifrån med hjälp av repräddningsutrustning och annan utrustning. Den utbildning som ges på verksamhetsstället baserar sig på räddningsväsendets regionala riskbedömning och utformas enligt riskobjekten i området och verksamhetsmiljön.

Endast brandstationen i Karleby har för närvarande tillräckligt med arbetstagare med kompetens på AFRO-nivå 2 för att arbetet ska kunna göras tryggt. Det finns cirka 15 personer i bisyssla med utbildning på AFRO-nivå 2, men det finns fortfarande brister i hur behörigheter skapas. Dessa brister gäller funktionsförmåga, övningar, kompetensprov och dokumentation. På brandstationen i Karleby kompletteras prestationsförmågan med hävar- och multifunktionsfordon. En hävares primära användningsområde är att fungera som en andra utrymningsväg i bostadshus med fler än tre våningar.

Sekundärt kan en hävare utnyttjas vid arbete i område med fallrisk vid byggnadsbränder. Multifunktionsfordonets lyftanordning har en rivningsklo med hjälp av vilken arbete i område med fallrisk kan minskas avsevärt vid byggnadsbränder när det finns behov av att göra rököppningar eller riva takkonstruktioner.

Mål och bedömning av behovet

Servicebehovet fastställs utifrån en verksamhetsmiljöanalys. Det har förekommit behov av att rädda människor med hävare och genom repräddning endast i Stamkarlebys område. I området finns stora och höga byggnader, vilket gör att det vid en och samma uppdrag kan behövas flera par som har kompetens att göra AFRO-arbete.

Räddningsverkets mål är att skapa och utveckla prestationsförmågan i fråga om AFRO-nivå 1 på stationer för krävande uppgifter så att arbete enligt nivån kan inledas senast med resurserna från de två närmaste stationerna för krävande uppgifter. Behörighet på AFRO-nivå 1 bör innehas av ungefär en tredjedel av stationens personal.

Personalen i huvudsyssla på Karleby brandstation utnyttjas vid behov i hela området. På brandstationen i Karleby bör över 75 % vara på AFRO-nivå 2. För att säkerställa en effektiv räddningsverksamhet och närservice skulle det på stationerna med grundläggande uppgifter finnas personer med AFRO-grundkompetens. För att trygga ett effektivt och säkert arbete behövs det ett fordon utrustat med lastkran. På Karleby brandstation ska det finnas en hävare för att ordna en andra utrymningsväg i flervåningshus.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- På Karleby brandstation finns i varje arbetsskift minst 3 räddare på AFRO-nivå 2 samt förare till hävar- och multifunktionsfordonet.
- Riskbaserat eftersträvar man på stationerna i Ventus och Kelviå att minst två räddare på AFRO-nivå 1 deltar i uppdrag.
- Målet på andra brandstationer för krävande uppdrag är att minst en räddare på AFRO-nivå 1 deltar i uppdrag.
- För stationer med grundläggande uppgifter och första insatsens stationer är målet grundläggande AFRO-kompetens och komplettering av prestationsförmågan.
- På Karleby brandstation upprätthålls ett fordon med hävare och ett fordon utrustat med lastkran. Målet är en maximal livslängd på 20 år.

Behov av att utveckla servicenivån

Verksamheten för testning av funktionsförmågan samt grundläggande utbildning och fortbildning utvecklas för att upprätthålla och utveckla behörigheterna.

Prestationsförmågan i fråga om krävande uppgifter inom Karleby brandstations verksamhetsområde utvecklas i samarbete med industribrandkårerna i storindustriområdet och Österbottens räddningsverk.

4.2.2.13 Beredskapen för att få släckvatten i olika delar av området inklusive principerna för slangar, tankbilar och pumpar

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Räddningsverket gör upp en plan för anskaffning och leverans av släckvatten (släckvattenplan) i samarbete med de kommuner som hör till välfärdsområdet, de vattentjänstverk som avses i lagen om vattentjänster som bedriver verksamhet inom välfärdsområdet och de vattenverk som levererar vatten till dessa. En släckvattenplan utarbetas så att anskaffning och leverans av släckvatten motsvarar räddningsväsendets olycksrisker och att tillgången till släckvatten är tryggad i alla säkerhetslägen: under normala förhållanden, i störningssituationer och under undantagsförhållanden. Släckvattenplanen godkänns av välfärdsområdesfullmäktige.

I stads- och tätortsområden produceras släckvattnet i allmänhet från brandbilarnas tankar och vid behov med kompletterande vatten från vattenstations- eller brandpostnätet. Kommunerna eller de lokala vattenverken har ansvaret för att bygga och underhålla vattenstationer och brandposter. Räddningsverket ger vid behov anvisningar ifall släckvatteninfrastruktur byggs i området eller om den befintliga släckvatteninfrastrukturen ändras. På glesbygdsområden strävar man efter att ta tilläggs släckvatten från naturvattentäkter som lämpar sig för verksamheten. En naturvattentäkt kan vara ett öppet dike, en damm, en å, en sjö eller havsvatten. För vattenförflyttning används tankbilar, slangbilar och motorsprutor.

Tankbilarna utgör basen för transport av släckvatten utanför städernas tätorter. Vattentankens storlek varierar beroende på fordon mellan 8 000 och 14 000 liter. Tankbilar kan även användas som självständiga enheter vid grundläggande släckningsuppgifter när uppdrag infaller samtidigt. Utifrån riskerna kan tankbilar utrustas med fasta tankar för skum och skumblandningssystem för släckning av brännbara vätskor. Maximala livslängden för en tankbil är ungefär 30 år. Slangbilar som finns till för att förflytta stora mängder vatten kan användas till att snabbt bygga slangar till en längd på högst ungefär två kilometer. Den vattenmängd som förflyttas kan vara 8 000 liter i minuten. De kraftiga motorsprutorna utgör grunden för överföring av vatten från naturvattentäkter och för att höja trycket i situationer som kräver stora vattenmängder. Man strävar efter att placera en motorspruta som kan överföra cirka 1 600 liter per minut i tankbilar. Genom att utnyttja multifunktionsfordonets hydrauluttag kan man pumpa cirka 8 000 liter per minut från en naturvattentäkt.

Mål och bedömning av behovet

I egnahems- och småhusområden räcker tankbilar i regel till för att släcka en byggnadsbrand. I höghusområden bör det, utöver tankbilar, finnas möjlighet att använda en släckvattenstation med en kapacitet på minst 1 800 l/min. I områden med affärs- och industribyggnader, större vård- och serviceinrättningar, stora samlingslokaler osv. måste man vara beredd på ett vattenbehov som överstiger 5 400 l/min. Vid släckning av egnahemshus produceras det nödvändiga släckvattnet i första hand med en tankbil placerad i tätorten, eftersom ett heltäckande släckvattensystem finns endast i Stamkarleby.

Utifrån en analys av verksamhetsmiljön ska det inom Stamkarleby finnas förmåga att med slangar transportera stora vattenmängder längre sträckor. Målet i fråga om prestationsförmågan är att kunna överföra 4 000 liter per minut 2 kilometer, 8 000 liter per minut 1 kilometer, eller 4 000 liter från tre punkter 500 meter. Motsvarande behov av prestationsförmåga behövs vid terrängbränder. Ett alternativ för vattenöverföring är transport med tankbilar. Eftersom de naturliga vattenkällorna som används ligger ofta längre bort än vattenstationerna, behövs det flera tankbilar för vattenöverföringen. Vägnätet är också långsammare att köra på. Som ett exempel kräver en släckvattenström på 1 600 liter per minut minst tre tankbilar om vattenkällan ligger på 2 kilometers avstånd och tanken fylls med en kraftig motorspruta. Vid släckning av terrängbränder måste man under de torraste perioderna vara förberedd på tre samtidiga servicebehov som är i enlighet med exemplet, vilket förutsätter minst nio tankbilar. Ett aktivt samarbete bedrivs med städer och kommuner i planeringen av byggandet av släckvattennätet.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket upprätthåller den prestationsförmåga i fråga om släckvatten som risk- och verksamhetsmiljöanalysen förutsätter. Den baserar sig på tankbilar, slangbil, motorsprutor, ett multifunktionsfordon och dess utrustning.

Behov av att utveckla servicenivån

Målet är att förnya de föråldrade slang- och tankbilarna i enlighet med investeringsplanen.

4.2.2.14 Övrig beredskap enligt lokala risker, till exempel underjordisk räddning, terrängbränder och räddning i terrängen

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Utifrån risk- och verksamhetsmiljöanalysen ska räddningsverket planera och bygga upp en prestationsförmåga för flera olika typer av storskaliga olyckor. Förutom materiell beredskap förutsätter uppnåendet av målen i fråga om prestationsförmågan bl.a. planering, utarbetande av anvisningar och utbildning. En del av den personal och det material som bildar förmågan kan vara centraliserat. Vid terrängbränder förutsätter uppnåendet av tillräcklig prestationsförmåga kompletterande kompetens och material. Särskilt andningsskydd och skyddsutrustning betonas. UAS-utrustning har en viktig roll vid lokalisering av terrängbränder och skapande av lägesbild. Kraven på prestationsförmåga vid andra typer av bränder är störst i Karleby storindistriområde på grund av lagring av brännbara vätskor. Förutom med släckvattenförsörjning har man förberett sig på risker med skumvätskor, skumblandare och en kraftig vattenkanon.

Beredskap för olyckor inom sjö-, spår- och flygtrafik kräver specialkompetens och specialmateriel samt förmåga att verka i verksamhetsmiljöer som avviker från den dagliga verksamheten. Prestationsförmågan för bl.a. ras som orsakas av snölaster byggs upp genom en kombination av decentraliserat och centraliserat specialmaterial och kompetens. Prestationsförmågan är en del av kapaciteten för rasräddning under undantagsförhållanden och kompletteras bl.a. med förmågan att tränga igenom konstruktioner.

Mål och bedömning av behovet

Kompletterande prestationsförmågor i fråga om det servicebehov som har identifierats utifrån risk- och verksamhetsmiljöanalys planeras och byggs upp med beaktande av alla säkerhetssituationer. Minimikravet är att upprätthålla den nuvarande prestationsförmågan.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket upprätthåller kompletterande prestationsförmågor på minst den nuvarande nivån.
- Prestationsförmågorna planeras och uppfyllandet av dem bedöms i enlighet med anvisningen för planering av aktionsberedskap.

Behov av att utveckla servicenivån

Planeringen, byggandet och bedömningen av funktionsförmågor utvecklas.

4.2.3 Ledning av räddningsverksamheten

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

I anvisningen för planering av aktionsberedskap fastställs hur ledningen av räddningsverksamheten ska beaktas i beredskapsplaneringen. De mer detaljerade principerna finns i anvisningen om de nationella allmänna arrangemangen för räddningsverksamhetens ledningssystem (VN/15166/2025-SM-1). Där beskrivs de allmänna arrangemangen för räddningsverksamhetens ledningssystem på välfärdsområdets nivå, inom räddningsväsendets samarbetsområde samt på nationell nivå. Anvisningen kompletteras av andra nationella anvisningar och planer som har utarbetats för ledning av räddningsväsendets samarbetsområden och för ledning av räddningsverkens räddningsverksamhet.

Arrangemangen för ledning av räddningsverksamhet

Beredskapen för ledning av räddningsverksamheten är en väsentlig del av räddningsverksamhetens aktionsberedskap. Uppgiften för ledningssystemet inom räddningsverksamheten är att möjliggöra ledning av räddningsverksamheten på ett nationellt enhetligt sätt. Vid planeringen av aktionsberedskapen ska man säkerställa att både aktionsberedskapen för ledningen av räddningsverksamheten och de stödfunktioner som ledningen kräver har dimensionerats så att de är tillräckliga på alla ledningsnivåer och för alla typer av olycks- och säkerhetssituationer. Dimensioneringen beaktar lokala, regionala och nationella behov och hot.

Till ledningssystemet för räddningsverksamheten hör bland annat följande uppgiftshelheter:

- utarbetande av planer och anvisningar för ledning av räddningsverksamheten,
- utarbetande av larmanvisning och insatsplanering,
- lägesbildsverksamhet,
- upprätthållande av aktionsberedskap och åtgärder för beredskapsreglering,
- ledning av räddningsverksamhetens formationer,
- genomförande av den allmänna ledningsuppgiften,

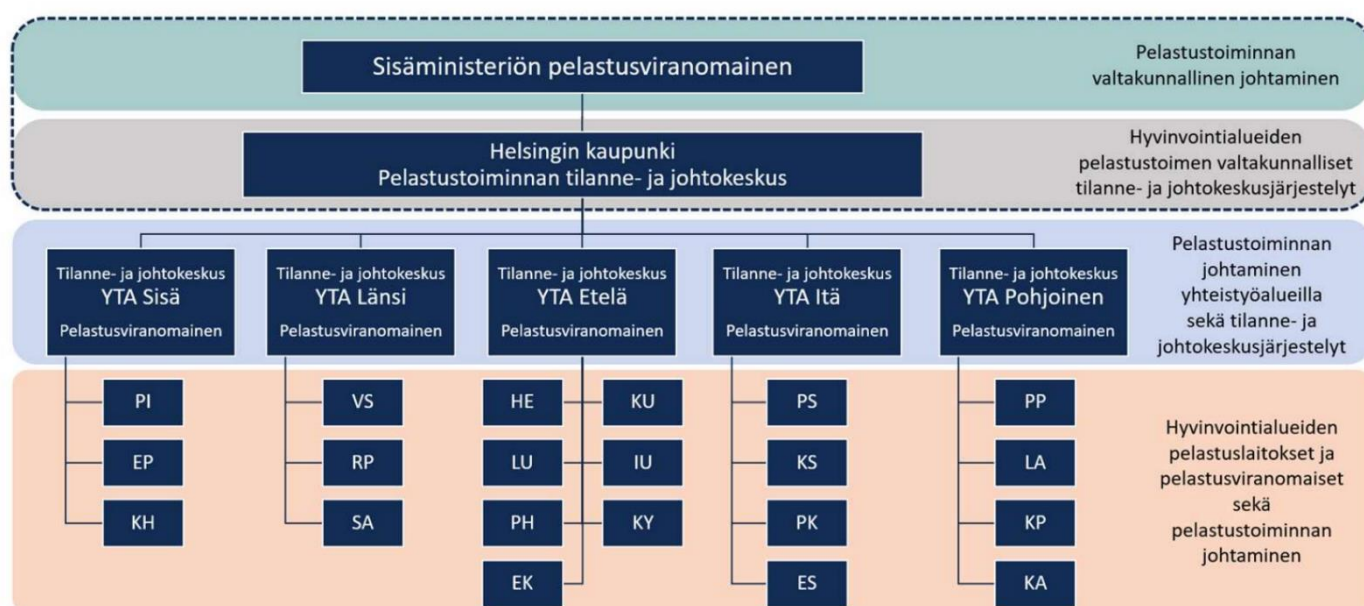

- kommunikation och informering i anslutning till räddningsverksamheten,
- stöd för ledning av räddningsverksamheten.

De helheter som hör till ledningssystemet för räddningsverksamheten betonas på det sätt som situationen i verksamhetsmiljön och kraven uppgifterna ställer och andra pågående uppdrag förutsätter. Ledningssystemets grundstruktur förändras inte mellan olika beredskapsnivåer när ledningssystemet tillämpas. Ledningssystemets delar förstärks enligt situationens krav.

I ledningssystemet för räddningsverksamheten ska man beakta möjligheten till samtidiga olyckor och deras sammanlagda inverkan på räddningsverksamhetens aktionsberedskap. Ledningssystemet planeras inte enbart utifrån olyckshistoriken, utan planeringen omfattar även sällsynta olyckor samt stora olyckor och undantagsförhållanden.

Det nationella ledningssystemet för räddningsverksamheten är indelat i tre olika ledningsnivåer. Strukturen för ledningssystemet för räddningsverksamheten består av lokala funktioner, dvs. välfärdsområdenas funktioner, regionala funktioner, dvs. funktioner inom räddningsverksamhetens samarbetsområden, samt nationella funktioner.

Figur 7. Nivåer av ledning inom räddningsverksamheten samt läges- och ledningscentralsarrangemangen

[Figuren är från inrikesministeriets anvisning Ohje pelastustoiminnan johtamisen valtakunnallisista yleisjärjestelyistä. Den har inte översatts till svenska. Här är en översättning av innehållet i figuren:

Sisäministeriön pelastusviranomainen - Räddningsmyndigheten vid inrikesministeriet

Pelastustoiminnan valtakunnallinen johtaminen - Riksomfattande ledningen av räddningsverksamheten

Helsingin kaupunki, Pelastustoiminnan tilanne- ja johtokeskus - Helsingfors stad, Räddningsverksamhetens lednings- och lägescentral

Hyvinvointialueiden pelastustoimen valtakunnalliset tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt – Riksomfattande arrangemang för läges- och ledningscentraler inom välfärdsområdenas räddningsväsende

Tilanne- ja johtokeskus – Läges- och ledningscentral

YTA Sisä – Inre Finlands samarbetsområde

YTA Länsi – Västra Finlands samarbetsområde

YTA Etelä – Södra Finlands samarbetsområde

YTA Itä – Östra Finlands samarbetsområde

YTA Pohjoinen – Norra Finlands samarbetsområde

Pelastusviranomainen – Räddningsmyndighet

Pelastustoiminnan johtaminen yhteistyöalueilla sekä tilanne- ja johtokeskusjärjestelyt – Ledning av räddningsverksamheten och arrangemang för läges- och ledningscentraler

PI, EP, KH –Birkalands, Egentliga Tavastlands och Södra Österbottens välfärdsområde

VS, RP, SA – Egentliga Finlands, Satakunta och Österbottens välfärdsområde

HE, KU, LU, IU, PH, KY, EK – Helsingfors stad, Västra Nylands, Vanda-Kervo, Mellersta Nylands, Östra Nylands, Päijänne Tavastlands, Kymmenedalens, Södra Karelens välfärdsområde

PS, KS, PK, ES – Norra Savolax, Södra Savolax, Mellersta Finlands, Norra Karelens välfärdsområde

PP, LA, KP, KA – Norra Österbottens, Kajanalands, Lapplands, Mellersta Österbottens välfärdsområde

Hyvinvointialueiden pelastuslaitokset ja pelastusviranomaiset sekä pelastustoiminnan johtaminen – Välfärdsområdenas räddningsverk och räddningsmyndigheter samt ledning av räddningsverksamheten]

Den allmänna principen för ledningssystemet inom räddningsverksamheten är att man ska kunna övergå flexibelt från ledning av en liten händelse till ledning av en större händelse utan att systemets grundstruktur förändras. Ledningssystemet ska möjliggöra att organisationen inom räddningsverksamheten kan utökas situationsanpassat, samtidigt som ett hanterbart kontrollspann och effektivt beslutsfattande upprätthålls på alla nivåer av ledning.

Ledningen av räddningsverksamheten och stödet för ledningen grundar sig på en aktuell lägesbild, där gemensamma modeller för informationsutbyte betonas. Vid planeringen av arrangemang för ledning av räddningsverksamheten ska man på alla nivåer beakta möjligheten att verka enligt en nationellt enhetlig modell med decentraliserad ledning, så att ledningssystemet har förmåga att fungera nätverksbaserat i olika överlappande situationer, vid stora olyckor samt i störningssituationer och under undantagsförhållanden. Ledningssystemet för räddningsverksamheten fungerar nationellt så, att alla ledningsnivåer har förmåga att stödja verksamheten på lägre ledningsnivåer – även över räddningsverks- och välfärdsområdesgränser.

Nationell ledning av räddningsverksamheten

Den nationella prestationsförmågan i ledningen av räddningsverksamheten bildas av välfärdsområdenas arrangemang för ledningen av räddningsväsendet, de regionala och nationella läges- och ledningscentralarrangemangen samt av räddningsmyndigheterna vid inrikesministeriet och inrikesministeriets läges- och ledningscentral för räddningsväsendet. Den nationella befogenheten att leda räddningsverksamheten utövas alltid av räddningsmyndigheten vid inrikesministeriet, som även kan utfärda order som gäller räddningsverksamheten och förordna om ledaren för räddningsverksamheten och dennes verksamhetsområde. Räddningsmyndigheten vid inrikesministeriet tillsätter vid behov en nationell chef för räddningsverksamheten, som stödjäs i ledningsuppgiften av den nationella läges- och ledningscentralen för räddningsverksamheten.

De nationella läges- och ledningscentralarrangemangen för välfärdsområdenas räddningsväsende och den övriga särskilda beredskapen som förutsätts för den nationella ledningen av räddningsverksamheten har samlats att ordnas av Helsingfors stad. Syftet med dessa arrangemang är att möjliggöra den nationella ledningen av räddningsverksamheten i samarbete med andra samarbetsområden. När en omfattande olycka hotar eller har inträffat kan räddningsmyndigheten vid inrikesministeriet överta ledningen av situationen, om detta är nödvändigt på grund av de nationella arrangemang som behövs eller på grund av olyckans art eller omfattning. I praktiken kan nationell ledning av räddningsverksamheten krävas i en situation där uppdragets konsekvenser, omfattning eller längd medför att resurser samlas från flera samarbetsområden inom räddningsverksamheten, eller där hanteringen av situationen förutsätter ett omfattande myndighetssamarbete på nationell nivå.

Ledning av räddningsverksamheten i ett samarbetsområde

Ansvar för att ordna samarbetet inom räddningsverksamheten i ett samarbetsområde innebär bland annat planering och gemensamma verksamhetsmodeller som omfattar hela samarbetsområdet samt lägesbildsverksamhet inom räddningsväsendet, regionala läges- och ledningscentralarrangemang och annan särskild beredskap som förutsätts för den regionala ledningen, samt regional ledningsberedskap för räddningsverksamheten, ledning av

räddningsverksamheten och beredskap för ledning. Samarbetsområdena inom räddningsverksamheten och de räddningsverk som ansvarar för att ordna samarbetet har fastställts i räddningslagen.

Med den särskilda beredskap som krävs för den regionala ledningen av räddningsverksamheten avses bland annat förmåga till förutseende regional och nationell lägesuppföljning, stöd till ledningen under pågående räddningsverksamhet samt omedelbar ledningsberedskap och förmåga att fatta beslut i anslutning till dessa. Den särskilda beredskapen omfattar dessutom förmågan att verka som en del av den regionala ledningsorganisationen för räddningsverksamheten. Varje samarbetsområde inom räddningsverksamheten har en läges- och ledningscentral som står i omedelbar beredskap. Med hjälp av det regionalt samlade läges- och ledningscentralarrangemanget säkerställs den prestationsförmåga och särskilda beredskap som krävs för regional ledning av räddningsverksamheten, stöd till ledningen av räddningsverksamheten samt lägescentralstjänster. Ledningsberedskapen förutsätter att det i samarbetsområdenas läges- och ledningscentraler finns en räddningsmyndighet i befälstjänst som har avlagt räddningsbranschens befälexamen och som är i omedelbar beredskap.

Räddningsmyndigheten vid det räddningsverk som ansvarar för att ordna samarbetet inom räddningsverksamheten i samarbetsområdet övertar ledningen av situationen, om detta är nödvändigt för att samordna räddningsverksamheten inom samarbetsområdet. I praktiken gäller detta situationer där resurserna hos räddningsverket i ett enda välfärdsområde inte räcker till för att stabilisera situationen, eller där situationen bedöms pågå i flera dygn på ett sätt som påverkar beredskapen och resurserna hos flera välfärdsområden. Enskilda dagliga situationer inom räddningsverksamheten som inträffar vid välfärdsområdenas gränser utgör dock inte sådana situationer.

Ledning av räddningsverksamheten i ett välfärdsområde

Som ledare för räddningsverksamheten fungerar räddningsmyndigheten i det välfärdsområde där olyckan eller den farliga situationen har uppstått, om inte annat har avtalats och om inte annat har föreskrivits med stöd av lagen om ordnandet av räddningsväsendet. Man kan avtala om ledaren för räddningsverksamheten också på annat sätt. Det möjliggör till exempel att en räddningsgrupp ledd av en räddningsmyndighet kan agera självständigt och med tillräckliga befogenheter vid ett uppdrag inom räddningsverksamheten inom ett annat välfärdsområde. Räddningsmyndigheten vid det räddningsverk som ansvarar för att ordna samarbetet kan vid behov fungera som ledare för en räddningspluton eller i en mer omfattande situation som ledare för räddningsverksamheten, tills räddningsverket i välfärdsområdet uppnår nödvändig ledningsförmåga och kan ta över ledningen. Utnyttjandet av ovannämnda funktioner i välfärdsområdet förutsätter separata avtal. Välfärdsområdet ansvarar bland annat för att ordna ledningen av räddningsverksamheten, de stödåtgärder som ledningen förutsätter samt lägesbildsverksamheten inom räddningsväsendet i sitt område.

Vid Mellersta Österbottens räddningsverk leds räddningsverksamheten av en räddningsmyndighet som utser en chef för situationsplatsen bland medlemmarna i den enhet som larmats till platsen, om en sådan inte har utsetts på förhand. Som ledare för en räddningsgrupp fungerar en brandförman, brandman eller en arbetstagare i bisyssla som har fått gruppchefsutbildning. En annan särskilt utsedd anställd vid räddningsverket kan fungera tillfälligt som gruppchef. Ledningen av en räddningspluton och ett kompani har säkerställts med minst två tjänsteinnehavare inom befälet (jourhavande brandmästare och chef). Den jourhavande brandmästaren är i omedelbar beredskap, och uppgiften sköts för närvarande som huvuduppgift av sex personer. Jourhavande chefen är i hemmajour utanför tjänstetid.

Räddningsverket har omedelbar ledningsberedskap för att leda en räddningsgrupp, en räddningspluton och ett räddningskompani. Brandförmannen på brandstationen i Karleby fungerar som ledare för räddningsverksamheten vid en räddningsgrupps uppdrag dit endast enheter från stationen i fråga har larmats. Jourhavande brandmästaren fungerar som ledare för räddningsverksamheten i omedelbar beredskap vid uppdrag som utförs av en räddningspluton, ett räddningskompani eller räddningsgrupper som består av personal i bisyssla. Vid uppdrag enligt den decentraliserade ledningsmodellen fungerar den jourhavande brandmästaren som ledare för räddningsverksamheten. Den jourhavande chefen fungerar som ledare för räddningsverksamheten vid omfattande olyckor eller vid hot om olycka som har blivit eller riskerar att bli ett uppdrag för räddningsverket och där hanteringen av uppdraget förutsätter betydande allmän ledning av räddningsväsendet för att sköta samarbetet mellan myndigheter och andra aktörer eller vid uppdrag för räddningskompani eller större formationer där jourhavande brandmästaren fungerar som chef för formationen. Det är typiskt att ett uppdrag förutsätter också förstärkning av kommunikations-, underhålls- och andra stödfunktioner eller inrättande av en ledningscentral.

Den ledningsberedskap som krävs för ett räddningskompani eller större formationer kan produceras antingen med välfärdsområdets egna resurser eller i samarbete med andra räddningsverk. Räddningskompaniets stab bildas initialt i samarbete enligt den decentraliserade ledningsmodellen med samarbetsområdets resurser. Vid omfattande olyckor larmas de ledare som behövs för räddningspluton och räddningskompani vid behov bland personal som är lediga och från andra räddningsverk. Resursbehovet beaktas när samarbetsavtal utarbetas. Vid användning av ett räddningskompani eller större formationer och vid behov i övrigt larmas ytterligare personal för att stöda ledningen eller verksamheten inom räddningsverksamheten.

Stöd för ledning av räddningsverksamheten

Stödet för ledningen av räddningsverksamheten omfattar alla åtgärder genom vilka räddningsverksamhetens ledare understöds, till exempel vid räddningsväsendets läges- och ledningscentral. De åtgärder som stöder led-

ningen av räddningsverksamheten kan bestå av att bistå ledaren till exempel i fråga om att upprätthålla lägesbilden, av att varna befolkningen, av att sköta kommunikation om olyckor, av att inhämta objektspecifika uppgifter, av att ordna underhållsåtgärder, av att upprätthålla beredskap och av att anskaffa specialresurser. Den jourhavande brandmästaren ansvarar i första hand för stödet till ledningen av räddningsverksamheten och formationerna. De stödåtgärder som ledningen av räddningsverksamheten förutsätter kan produceras antingen med välfärdsområdets egna resurser eller i samarbete med andra räddningsverk. Läges- och ledningscentralen för samarbetsområdet för räddningsverksamheten stöder vid behov omedelbart välfärdsområdets räddningsverk i ledningen av räddningsverksamheten på alla ledningsnivåer.

Ledningscentral

Ledningscentralen är en funktionell helhet som inrättats för ledningen av räddningsverksamheten och omfattar bland annat personal, lokaler och utrustning. Räddningsverken i välfärdsområdena ska ordna ledningslokaler och andra förutsättningar för räddningsverksamheten så att ledningen av räddningsverksamheten är möjlig även under undantagsförhållanden. Skyddet av ledningscentralens lokaler bör planeras så att de strukturella kraven gällande befolkningsskyddsrummen utnyttjas, så att de lokaler samt kommunikations- och dataförbindelser som behövs för ledningsfunktioner skyddas mot samma verkningar av vapen som befolkningsskyddsrummen. Läges- och ledningscentralsfunktioner kan skötas i samma byggnader som andra verksamhetsområden, men lokalerna och personalen ska ordnas verksamhetsområdesvis. I verksamheten ska man, utöver kraven på säkerheten i fråga om lokaler, beakta aktörernas rättigheter att behandla uppgifter, dataskyddet och frågor som rör befogenheter.

För ledningen av räddningsverksamheten upprätthålls de system, ledningslokaler och ledningsfordon som omedelbar ledningsberedskap förutsätter. Räddningsverket har en ledningscentral från vilken verksamheten kan genomföras under undantagsförhållanden. Den jourhavande brandmästaren som arbetar i lokalen ansvarar för dess kontinuerliga tekniska beredskap. Ledningscentralens personal kompletteras med ändamålsenlig ytterligare personal och experter enligt situationen. Räddningsverket strävar efter att inom två timmar från larmet bilda en räddningssammanslutning (två räddningskompanier) och inrätta en ledningscentral för ledning av den såsom situationen förutsätter. Ledningscentralen planerar formationernas oavbrutna verksamhet.

Reservarrangemang för ledningssystemet för räddningsverksamheten

Ledningssystemet för räddningsverksamheten ska planeras på alla nivåer så att dess funktionsförmåga kan tryggas i alla säkerhetssituationer. När reservarrangemang planeras över välfärdsområdes- och samarbetsområdesgränser ska man beakta överenskommelse om myndigheternas befogenheter och om arrangemangen kring informationsbehandling.

Om den utsedda ledaren för räddningsverksamheten är förhindrad övergår uppgiften på förhand planerat sätt inom organisationen. Vid behov avtalas det med andra räddningsverk om ledningen av räddningsverksamheten. Räddningsverket planerar, genomför och upprätthåller dataförbindelserna för lägesbilds-, kommunikations- och ledningssystemen, så att de är säkra, så att avbrott i en enskild förbindelse inte förhindrar nödvändiga funktioner. Vid sidan om den egentliga ledningscentrallokalen planeras reservlokaler där nödvändiga system och dataförbindelser planeras och genomförs.

Mål och bedömning av behovet

Välfärdsområdets räddningsväsende ska utifrån en risk- och verksamhetsmiljöanalys planera och bygga upp prestationsförmågan i fråga om ledning av räddningsverksamheten från vanliga olyckor till mycket krävande stora olyckor i alla säkerhetssituationer med beaktande av reservarrangemangen. Prestationsförmågan verkställs i samarbete med andra räddningsverk.

Minimikravet är enligt anvisningen om räddningsväsendets riksomfattande arrangemang omedelbar beredskap för ledning av en räddningsgrupp, räddningspluton och ett räddningskompani. Därtill upprätthålls prestationsförmåga för ledning av en räddningssammanslutning, för att inrätta en ledningscentral och för ledning, vilket förutsätter att räddningsväsendet utövar betydande allmän ledning för att sköta samarbetet med myndigheter och andra aktörer.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverksamheten leds av utsedda räddningsmyndigheter.
- Brandförmannen på Karleby brandstation fungerar som räddningsledare vid uppdrag i vilka endast enheter från den aktuella stationen deltar, högst med en räddningsgrupps styrka. Den jourhavande brandmästaren stöder brandförmannen i fråga om ledning av räddningsverksamheten. Hen fungerar som räddningsledare vid andra uppdrag, om inte ledningsansvaret överförs eller övertas.
- Den jourhavande brandmästaren ansvarar i första hand för genomförandet av lägesbildsverksamheten.
- En brandförman, brandman eller en person i bisyssla som genomgått gruppchefsutbildning fungerar som ledare för en räddningsgrupp. En annan särskilt utsedd anställd vid räddningsverket kan fungera tillfälligt som gruppchef.
- Den direkta ledningen av en räddningspluton och ett räddningskompani säkerställs med minst en befälstjänsteinnehavare (jourhavande brandmästare).
- Upprätthålls prestationsförmåga för ledning av en räddningssammanslutning, för att inrätta en ledningscentral och för ledning, vilket förutsätter att räddningsväsendet utövar betydande allmän ledning för att sköta samarbetet med myndigheter och andra aktörer.

- Ledningen vid krävande och omfattande olyckor säkerställs utanför tjänstetid med minst en jourhavande befälstjänsteinnehavare (jourhavande chef).
- För ledningen av räddningsverksamheten upprätthålls de system, ledningslokaler och ledningsfordon som omedelbar ledningsberedskap förutsätter. Räddningsverket har en ledningscentral vars kontinuerliga tekniska beredskap sköts av den jourhavande brandmästaren som arbetar i lokalen. Ledningscentralens personal kompletteras med ändamålsenlig ytterligare personal och experter enligt situationen.
- Ledarna för räddningsformationer utbildas så att de klarar av att inleda ledningsåtgärderna i fråga om uppdrag på följande högre ledningsnivå.
- Ledningssystemet för räddningsverksamheten genomförs med beaktande av ersättande arrangemang.

Behov av att utveckla servicenivån

Kunnandet inom ledningen av räddningsverksamheten utvecklas genom kompetenskartläggningar. Utvecklingen av ledningssystemets ersättande arrangemang fortsätter.

4.2.4 Tillsyn över ändamålsenligt ordnande av de uppgifter inom räddningsverksamheten som välfärdsområdena sköter i samarbete

Mellersta Österbottens välfärdsområde har inte överfört organiserings- eller produktionsuppgifter till något annat välfärdsområde.

Mål och bedömning av behovet

Välfärdsområdet har inga identifierade utvecklingsbehov gällande överföring av uppgifter inom räddningsverksamheten till ett annat välfärdsområde.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Ett beslut om tillsynen över ändamålsenligt ordnande av uppgifter inom räddningsverksamheten som välfärdsområdena sköter i samarbete behövs inte eftersom några uppgifter inte har överförts.

Behov av att utveckla servicenivån

Välfärdsområdet bedömer aktivt om det finns behov av att överföra uppgifter till ett annat välfärdsområde.

4.2.5 Räddningsmyndighetens handräckning till andra myndigheter

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Enligt 50 § i räddningslagen 2011/379 kan räddningsmyndigheten ge handräckning som är förenlig med dess ansvarsområde för utförandet av en uppgift som i lag föreskrivits för en annan statlig myndighet, välfärdsområdesmyndighet eller kommunal myndighet eller en inrättning. Handräckning ges sekundärt i förhållande till de lagstadgade uppgifterna.

Handräckningsuppgifter kan vara brådskande eller icke-brådskande och innebär att en annan myndighet, till exempel förstavården, polisen, gräns- eller miljömyndigheter, stödjas i en uppgift som hör till dess ansvarsområde. Det är typiskt att handräckningsuppgifter utförs för förstavården på förhand avtalat sätt i form av brådskande öppningar av dörrar. Separata handräckningsbegäran gäller vanligen materiella resurser och personalresurser som ges till polisens sökningsuppdrag. Räddningsverkets prestationsförmåga möjliggör också stöd till exempelvis miljöhälsovården i fråga om uppgifter som gäller fågelinfluensa.

Mål och bedömning av behovet

Under åren 2018–2022 har räddningsverket gett handräckning till andra myndigheter i genomsnitt 64 gånger. Den vanligaste mottagaren av handräckning har varit förstavården.

För uppdragen reserveras inga separata resurser. Uppdrag utförs om de inte äventyrar den lagstadgade verksamheten. Räddningsverket förbereder sig på att ge specialmateriel, räddningsenheter och stödåtgärder i fråga om ledning till andra myndigheter i enlighet med begäran och enligt beslut av räddningsledaren, inom de gränser som den operativa beredskapen tillåter.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket ger handräckning enligt beslut av räddningsmyndigheten enligt separat begäran eller på förhand överenskommet sätt. De extra kostnaderna som uppstår faktureras av den myndighet som begärt handräckningen.

Behov av att utveckla servicenivån

Processen för att begära och fakturera för icke-brådskande handräckning utvecklas.

4.2.6 Deltagande i att upprätthålla den beredskap som krävs för att vid räddningsinsatser lämna bistånd till utlandet och vid räddningsinsatser ta emot internationellt bistånd

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Enligt 38 § i räddningslagen kan inrikesministeriet, utöver det som har överenskommits mellan stater, på begäran av Europeiska unionen, en annan stat eller en internationell organisation besluta att vid räddningsinsatser lämna bistånd utanför Finlands område, om detta är motiverat för att skydda människor, miljö eller egendom.

Inrikesministeriet kan också på begäran av en behörig myndighet besluta om givande av assistans vid räddningsinsatser till en annan myndighet för uppdrag som den myndigheten utför utanför finskt territorium. Vid behov kan inrikesministeriet vid räddningsinsatser begära internationellt bistånd från Europeiska unionen, en annan stat eller en internationell organisation.

Med bistånd som lämnas till utlandet vid räddningsinsatser och med assistans som ges till en annan myndighet vid räddningsinsatser avses bistånd vid uppgifter inom räddningsverksamhet som avses i 32 § samt tillhandahållande av experter, formationer och materialhjälp vid katastrofer orsakade av människan eller naturen samt sådana insatser som avses i Europaparlamentets och rådets beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen.

Med bistånd som tas emot i Finland vid räddningsinsatser avses materialhjälp samt bistånd som lämnas av internationella experter och formationer inom räddningsväsendet till den finska behöriga räddningsmyndigheten i uppgifter inom räddningsverksamhet som avses i 32 §. I fråga om bistånd som tas emot i Finland vid räddningsinsatser iakttas dessutom vad som avtalats genom fördrag mellan Finland och den stat som lämnar bistånd samt Europaparlamentets och rådets beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen.

Internationellt bistånd kan begäras exempelvis i situationer där räddningsverksamhetens egna nationella resurser inte räcker till, där det inte finns tillräckligt med kunskande för uppdraget inom landet eller om det finns särskilda resurser och särskilt kunskande utomlands för den pågående situationen. Begäran om bistånd bedöms av den regionala räddningsmyndigheten, och tillsammans med inrikesministeriet fastställs och utreds tillgången till ytterligare hjälp.

Räddningsverket ska planera de stödåtgärder som är förknippade med att ta emot bistånd mellan räddningsverk vid omfattande olyckor inom räddningsverkets område. I planeringen ska också beaktas mottagandet av internationellt bistånd vid räddningsuppdrag inom räddningsverkets område (så kallad Host Nation Support, HNS). Genom statsrådets förordning 1110/2023 har Helsingfors stad fått det samlade ansvaret för att ordna den särskilda beredskapen som krävs för att ta emot internationellt bistånd som hör till räddningsverksamheten.

Räddningsverket har inga planerade resurser för att ge internationellt bistånd. Prestationsförmågan i fråga om att ta emot bistånd kräver utveckling. Det finns ingen plan upprättad för välfärdsområdets räddningsverksamhet för att ta emot internationellt bistånd.

Mål och bedömning av behovet

Risk- och verksamhetsmiljöanalysen visar att det finns risker i området som, om de expanderar, kräver att man utöver den regionala och nationella prestationsförmågan inom räddningsverksamheten även har beredskap för

att begära internationellt bistånd. Exempel på detta är eventuella storolyckor i Karleby storindistriområde samt den prestationsförmåga som behövs vid extrema väderfenomen såsom översvämningar, omfattande skogsbränder och andra situationer.

Räddningsverket upprätthåller och utvecklar sin beredskap att begära och ta emot extern hjälp och resurser i enlighet med 38 § i räddningslagen. För att kunna ta emot bistånd upprätthåller räddningsverket Host Nation Support-systemet (HNS) och de resurser som krävs för beredskap.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket har inte förbundit sig till att ge bistånd utanför Finlands gränser, men kan delta genom ett separat beslut.
- Räddningsverket upprätthåller förmågan att begära och ta emot internationellt bistånd.

Behov av att utveckla servicenivån

Räddningsverket preciserar sina anvisningar, utbildar och skapar de administrativa strukturer inom den egna organisationen och i samarbetet mellan räddningsverken som behövs för värdlandets stödåtgärder (HNS).

4.3 Räddningsverksamhetens planer

Enligt inrikesministeriets förordning om planer för räddningsväsendet 1363/2018 2 § ska planer för räddningsverksamheten motsvara de lokala behoven, och innehållet i planerna ska basera sig på faror som finns i räddningsområdet och en bedömning av de risker farorna medför. Räddningsverksamhetens planer är en del av planeringen av aktionsberedskapen och uppbyggandet av prestationsförmågan.

Räddningsverkets planer gällande aktionsberedskap och dess beredskapsplaner utarbetas för identifierade servicebehov och täcker vanliga och omfattande olyckor samt störningar och undantagsförhållanden. Upprättandet och uppdateringen av planerna är ett kontinuerligt arbete och planerna styr för sin del arrangemangen för aktionsberedskapen.

4.3.1 Larmanvisning

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Enligt 33 § i räddningslagen ska räddningsverket i samarbete med de myndigheter som deltar i räddningsverksamheten och som ger handräckning samt Nödcentralsverket göra upp en larmanvisning om tillkallande av de resurser som behövs för räddningsverksamheten. I larmanvisningen ska också beaktas sådant avtalsbaserat samarbete mellan räddningsverken som avses i 8 kapitlet i lagen om välfärdsområden och ett räddningsverks skyldighet att enligt 45 § i räddningslagen bistå ett annat räddningsverk.

Larmanvisningen ska avfattas så att nödcentralen kan larma de närmaste ändamålsenliga enheterna oberoende av vilket välfärdsområde de är från. Räddningsverken ska sinsemellan och tillsammans med Nödcentralsverket samordna larmanvisningarna nationellt.

Andra myndigheter som deltar i räddningsverksamheten och resurserna hos andra räddningsverk tillkallas i enlighet med larmanvisningarna och samarbetsavtalen. I avtalen fastställs hur deltagandet i räddningsverksamheten ska genomföras: tillgängliga resurser, tillkallande av resurser, grunderna för användningen av resurser, samordning av ledningen inklusive upprätthållande av en gemensam lägesbild samt arrangemangen kring samarbete. I anvisningen för planering av aktionsberedskap fastställs hur tillkallandet av räddningsformationer ska beaktas i beredskapsplaneringen.

Räddningsverksamhetens formationer tillkallas utifrån larmanvisningen. I larmanvisningen ska man ange grunderna för fördelningen av uppgifter i prioritetssklasserna A, B, C och D till de delar som fördelningen inte görs på ett enhetligt sätt på riksnivå i inrikesministeriets allmänna anvisning om Räddningsväsendets uppdragshantering vid nödcentralen (TL IV). Tillkallandet av räddningsformationer ska planeras och genomföras så att den prestationsförmåga som ett uppdrag förutsätter av räddningsverksamheten uppfylls.

Räddningsverksamhetens formationer kan tillkallas så att en del av uppdragen kan skötas planenligt med en formation som är mindre än en räddningsgrupp. Sådana uppdrag är till exempel situationer med låg risk där man kan bedöma att risken för att följderna av olyckan sprider sig är liten och att en formation som är mindre än en räddningsgrupp har tillräcklig prestationsförmåga för att utföra uppdraget på ett säkert sätt. I larmanvisningarna och i insatsplaneringen ska man dock beakta uppdragen utifrån risk och prioritet. I räddningsväsendets anvisning för uppdragshantering beskrivs behandlingen av nödmeddelanden samt uppdragstyperna i fråga om räddningsväsendets uppdrag. Inrikesministeriet ansvarar för att utarbeta och uppdatera räddningsväsendets anvisningar för uppdragshantering i samarbete med Nödcentralsverket. Genom anvisningarna säkerställer man att behandlingen av nödmeddelanden som inkommer till nödcentralen samt minimistorleken på formationer som tillkallas för en viss uppdragstyp är enhetliga nationellt.

Räddningsverkets larmanvisning är en helhet som består av räddningsväsendets anvisningar för uppdragshantering, nödcentralens riskbedömningsanvisning samt ett dokument gällande kapacitetsvärdet som fastställer vilka resurser inom räddningsverksamheten som ska tillkallas utifrån uppdragets typ, omfattning, prioriteringsklass och särskilda krav. Därutöver utarbetas ett separat dokument där bland annat allmänna principer för tillkallande av formationer och för hur prestationsförmågan bildas beskrivs. Genomförandet av larmanvisningen följs med aktivt och uppdateras i enlighet med observerade behov av ändringar eller avvikelser. Vid insatsplaneringen gällande

automatiska brandlarmanläggningar beaktas de person- och miljörisker som verksamheten medför, utifrån vilka kapacitetsvärdena fastställs för objektet.

Mål och bedömning av behovet

Larmanvisningen utarbetas så att tillkallandet av formationer genomförs och den prestationsförmåga som uppdraget förutsätter uppfylls på bästa möjliga sätt. Larmanvisningens funktionalitet följs regelbundet i förhållande till PRONTOs uppgifter. Avvikelser i fråga om tillkallandet av enheter utreds snarast möjligt och nödvändiga ändringar görs. Samarbetet i insatsplaneringen och larmanvisningen utvecklas tillsammans med andra räddningsverk.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Larmanvisningen utarbetas och upprätthålls så att nödcentralen kan larma de närmaste ändamålsenliga enheterna till uppdrag inom räddningsväsendet i Mellersta Österbottens välfärdsområde oberoende av från vilket välfärdsområde de kommer.
- Den nationella samordningen av larmanvisningarna säkerställs i samarbete mellan välfärdsområdenas räddningsväsenden och i samarbete med Nödcentralverket.

Behov av att utveckla servicenivån

Utvecklingen av insatsplaneringen och larmanvisningen fortsätter tillsammans med de närliggande räddningsverken.

4.3.2 Planering av bistånd mellan räddningsverken

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Räddningsverket ska vid behov ge bistånd åt ett annat räddningsverk i fråga om räddningsverksamhet och utarbeta i samarbete nödvändiga samarbetsplaner för beredskap att ge bistånd och för att begära och ge bistånd. Räddningsverken ska ha beredskap att, inom ramen för samarbetsområdet och vid behov också tillsammans med ett räddningsverk som hör till ett annat samarbetsområde för räddningsverksamheten, ge det bistånd som behövs i räddningsverksamheten. Räddningsverkens samarbetsplaner ska beaktas vid utarbetandet av den larmanvisning som avses i 33 §.

Planeringen på samarbetsområdesnivå genomförs under ledning av det räddningsverk som ansvarar för att ordna samarbetet inom räddningsverksamheten och med beaktande av hela samarbetsområdets risker och resurser. Planerna ska utarbetas i enlighet med 45 och 47 § i räddningslagen och i enlighet med inrikesministeriets förordning 1363/2018. Planering på samarbetsområdesnivå har inletts. Mellan räddningsverken har det utarbetats ett

avtal om att begära och ge bistånd. Avtal har inte utarbetats med andra räddningsverk. I lärmanvisningen har planerats ömsesidigt bistånd.

Mål och bedömning av behovet

Målet är att planeringen ska vara klar i tillräcklig omfattning före 31.12.2027.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket utarbetar och upprätthåller avtalen i enlighet med lagens krav i samarbete med andra räddningsverk.

Behov av att utveckla servicenivån

För utarbetandet av planer och avtal skulle behövas ytterligare arbetsinsats av sakkunniga.

4.3.3 Samarbetsplaner

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

De planer som avses i 47 § i räddningslagen för myndigheter, inrättningar och affärsverk som deltar i räddningsverksamheten för skötseln av deras uppgifter i samband med räddningsverksamhet och för deltagandet i räddningsverksamheten utarbetas olyckstypsspecifikt och i behövlig omfattning. Planerna har uppdaterats år 2025, men utvecklingsbehov har identifierats i dem.

Mål och bedömning av behovet

I samarbetsplaner fastställs åtminstone följande uppgifter:

1. målet för deltagandet i räddningsverksamheten för en aktör som ger handräckning eller sakkunnighjälp samt dess uppgifter och roll i räddningsverksamheten;
2. kontaktuppgifter för myndighet, inrättning eller affärsverk som deltar i räddningsverksamheten och ger handräckning eller sakkunnighjälp;
3. de prestationsförmågor som används i räddningsverksamheten;
4. avtal, anvisningar och andra arrangemang som gäller tillkallande samt begäran om och givande av handräckning, och
5. avtal som gäller samarbete.

Målet är att planerna ska vara färdiga före utgången av år 2026.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Samarbetsplanerna utarbetas före utgången av år 2026 och uppdateras vartannat år eller vid behov. Planerna om samverkan utarbetas i samarbete med de aktörer som fastställs i 47 § i räddningslagen.
- Planernas innehåll och funktion bedöms i samband med utbildning, övningar och larmuppdrag.

Behov av att utveckla servicenivån

För att utarbeta planerna och avtalen behövs ytterligare arbetsinsats av sakkunniga.

4.3.4 Planer för räddningsverksamheten och ledning av den som krävs på grund av olycksriskerna i välfärdsområdet

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

De planer för räddningsverksamheten och ledningen av den som avses i 47 § 1 momentet i räddningslagen ska bilda en samordnad helhet som omfattar åtminstone följande delområden:

- 1) allmänna arrangemang i fråga om räddningsverksamheten; och
- 2) räddningsverksamhet i krävande situationer.

De allmänna arrangemangen ska innehålla en utredning av åtminstone följande delområden:

- 1) de resurser som behövs i räddningsverksamheten och tillkallande av dem,
- 2) verksamhetsmodeller för reglering av beredskapen,
- 3) verksamhetsmodeller för tilläggsalarm och ändring av larmresponsen;
- 4) arrangemang gällande kommunikation,
- 5) varning av befolkningen och den informerande verksamhet som krävs på grund av en olycka;
- 6) den släckvattenplan som avses i 30 § i räddningslagen,
- 7) ledningssystemet och ledningsansvaret på olika ledningsnivåer;
- 8) ledningsverksamhet vid samverkan som avses i 35 § i räddningslagen;
- 9) undantag som gäller det regionala ansvaret och behörigheten; och
- 10) uppgifter om de aktörer som enligt 40 § 1 momentet i räddningslagen ska underrättas om avslutande av räddningsverksamheten.

Planeringen för krävande situationer ska samordnas med räddningsverksamhetens allmänna arrangemang. Planeringen för krävande situationer ska omfatta åtminstone följande instruktioner och andra planer:

1. instruktion om ledning av räddningsverksamheten i krävande situationer vilken omfattar åtminstone följande delar:

- a. tillkallande och inrättande av räddningsverkets lägescentral och ledningscentral samt andra arrangemang som gäller deras verksamhet;
 - b. plan för ledning av räddningsverksamheten vid samverkan,
 - c. kommunikation och varning av befolkningen vid storolyckor och andra krävande situationer inom räddningsverksamheten;
 - d. ledning av utrymning vid storolyckor och andra krävande situationer inom räddningsverksamheten; och
 - e. arrangemang gällande service- och stödfunktioner inom räddningsverksamheten, inklusive materiell beredskap som behövs i räddningsverksamheten;
2. olyckstyps-, situationsspecifika och andra särskilda planer som kompletterar den instruktion som avses ovan vid punkt 1;
 3. de externa räddningsplanerna som avses i 48 § i räddningslagen;
 4. arrangemang för att ta emot sådant internationellt bistånd som avses i 38 § i räddningslagen; och
 5. en instruktion om användningen av befogenheter inom räddningsverksamheten under undantagsförhållanden samt om andra verksamhetsmodeller och resurser som avviker från verksamhet under normala förhållanden.

Planerna har uppdaterats år 2025, men utvecklingsbehov har identifierats i dem.

Mål och bedömning av behovet

Målet är att planerna ska vara färdiga före utgången av år 2026.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Planerna utarbetas före utgången av år 2026 och uppdateras vartannat år eller vid behov.
- Planernas innehåll och funktion bedöms i samband med utbildning, övningar och larmuppdrag.

Behov av att utveckla servicenivån

För utarbetandet av planer och avtal skulle behövas ytterligare arbetsinsats av sakkunniga.

4.3.5 Externa räddningsplaner för objekt som medför särskild risk

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Räddningsverket ska göra upp en extern räddningsplan för eventuella olyckor i samarbete med den berörda verksamhetsidkaren i områden där det finns:

1. en kärnanläggning som avses i 3 § 1 momentet 5 punkten i kärnenergialagen (990/1987),

2. en produktionsanläggning för vilken verksamhetsidkaren ska utarbeta en säkerhetsrapport enligt 30 § 1 momentet eller 62 § 1 momentet i lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor,
3. en sådan deponi för utvinningsavfall som medför risk för storolycka som avses i 112 § 1 momentet 5 punkten i miljöskyddslagen,
4. bangård som används för transport av farliga ämnen, eller
5. ett hamnområde för vilket verksamhetsidkaren ska utarbeta en säkerhetsutredning enligt 34 § i lagen om transport av farliga ämnen (541/2023).

I den externa räddningsplanen anges de åtgärder med hjälp av vilka olyckor och följderna av dem kan begränsas och hanteras så effektivt som möjligt. När planen görs upp ska räddningsverket höra de invånare som utsätts för fara och i tillräcklig grad samarbeta med myndigheterna i sitt område och angränsande områden. Räddningsverket och verksamhetsidkaren ska tillsammans se till att det informeras om planen och ordna övningar för att säkerställa att räddningsplanen fungerar. Tillstånds- och tillsynsverket övervakar genomförandet av den externa räddningsplanen och övningarna. De externa räddningsplanerna som krävs har upprättats och de har uppdaterats. Det informerades om dem på våren 2025.

Objekten inom storindustrin har delats in i tre övningsgrupper. Bangårdens och hamnens övningar utgör sina egna övningsgrupper. Övningarna för att säkerställa räddningsplanens funktion har genomförts på det sätt som krävs.

Mål och bedömning av behovet

I Mellersta Österbotten finns sammanlagt 24 anläggningar som medför en risk: fem flytgasanläggningar, sex tillståndspliktiga anläggningar, två anläggningar av vilka det krävs ett dokument som beskriver verksamhetsprinciperna samt 11 anläggningar av vilka det krävs säkerhetsrapport. Av dessa anläggningar är 16 belägna i kustområdet inom det cirka 700 hektar stora storindustriområdet i Karleby (Kokkola Industrial Park). I den omedelbara närheten av storindustriområdet finns en TFÄ-bangård avsedd för transport av farliga ämnen. Av Yxpila hamn krävs en extern räddningsplan.

Räddningsverket ska alltid vid behov eller minst med tre års intervaller granska, korrigera och uppdatera den externa räddningsplanen. Vid granskningen ska beaktas förändringar som har skett i fråga om objektet, i räddningsverksamheten och i beredskapen för den samt i tillämpningen av ny teknik och nya kunskaper.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket utarbetar och upprätthåller de externa planerna i enlighet med kraven. Det informeras om dem i samarbete med verksamhetsidkaren minst vart femte år.
- Övningar som gäller den externa räddningsplanen genomförs med föreskrivna intervaller i samarbete med verksamhetsidkaren och de myndigheter som deltar i räddningsverksamheten.

Behov av att utveckla servicenivån

Arbetet med att utarbeta och upprätthålla externa räddningsplaner samt med att ordna storolycksövningar kräver mer arbetsinsats av sakkunniga.

Utnyttjandet av respons från övningar utvecklas inom räddningsverksamheten.

4.3.6 Övriga planer inom räddningsväsendet (som inte förutsätts genom förordning)

Inga särskilda som borde beaktas.

4.4 Frivilligverksamhet inom räddningsväsendet

Det finns ingen separat lag om frivilligverksamhet i Finlands lagstiftning, utan bestämmelser om frivilligverksamhet är utspridda i flera olika lagar. Till exempel definieras begreppet frivilligverksamhet inte i lagstiftning på nationell nivå.

Frivilligverksamhet bedrivs vanligtvis via föreningar. Föreningsfriheten regleras i grundlagen (731/1999), enligt vilken föreningsfriheten inkluderar rätten att utan tillstånd bilda föreningar, höra till eller inte höra till föreningar och delta i föreningars verksamhet.

De centrala bestämmelserna som reglerar räddningsbranschen och räddningsverksamheten finns i räddningslagen, vars kapitel 7 (paragraferna 51–54) behandlar frivilligverksamhet inom räddningsväsendet.

Frivilliga organisationer och personer kan anlitas för att bistå räddningsväsendet i utbildnings-, rådgivnings- och upplysningsuppgifter och räddningsverksamhet, dock inte i uppgifter som innebär avsevärd utövning av offentlig makt, såsom att utöva myndighetsbefogenheter eller utföra inspektioner eller tillsyn.

Den skyldighet att agera i en olyckssituation som krävs enligt 3 § i räddningslagen räknas inte som frivilligverksamhet, utan är en persons allmänna handlingsskyldighet. På samma sätt är den skyldighet att delta i räddningsverksamhet som krävs enligt 37 § i räddningslagen inte frivilligverksamhet, utan ett myndighetsbaserat förordnande som inte bygger på frivillighet.

Med frivillig räddningsverksamhet avses i inrikesministeriets publikation 2022:21 (Valtakunnallinen ohje pelastuslaitoksille vapaaehtoisten voimavarojen hyödyntämiseksi pelastustoiminnassa, Nationell instruktion för räddningsverken om utnyttjande av frivilliga resurser inom räddningsverksamheten) deltagande i eller stödjande av räddningsverksamhet i en allmännyttig sammanslutnings (förenings) namn, vilket baserar sig på frivillighet och den frivilliga inte får ersättning.

Med frivilliga avses i instruktionen:

1. Personer som utan ersättning verkar och arbetar i frivilligorganisationers namn.
2. Personer som inte tillhör någon organisation men som frivilligt och utan ersättning har förbundit sig till att vara en del av räddningsverkens räddningsverksamhet (t.ex. byarnas beredskapsgrupper).
3. Oorganiserad och mer informell frivilligverksamhet (särskilt vid storolyckor eller störningssituationer), dvs. så kallade spontana frivilliga.

4.4.1 Användning av frivilliga vid produktion av räddningsväsendets tjänster

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

De registrerade föreningar, dvs. avtalsbrandkårer, som fungerar i bakgrunden till räddningsverkets personal i bissyssla kan relaterat till frivilligverksamhet ha bl.a. följande uppgifter:

- Brandkårsungdomsverksamhet
- Stödavdelningar (förplägnad)
- Veteranverksamhet
- Underhållsverksamhet
- Säkerhetskommunikation

För uppgifterna betalas i regel lön till den som utför arbetet, alternativt kan ersättning betalas till föreningen. Verksamheten stöddas även genom föreningsersättningar. Deltagande i räddningsverksamheten sker alltid i ett anställningsförhållande.

Utöver frivilliga brandkårsföreningar verkar det ett stort antal andra organisationer inom räddningsbranschen. De så kallade räddningstjänstorganisationernas grundläggande uppgift är att söka, rädda och skydda olycksoffer och andra nödställda samt att stödja räddningsverksamheten. De räddningstjänstorganisationer som upprätthåller person- eller materialresurser som kan användas vid larmuppdrag kan kallas för beredskapsorganisationer.

Frivilliga räddningstjänsten (FRT) är ett nätverk av organisationer vars larmgrupper stöder myndigheter vid olyckor och i andra krissituationer. Enligt det samarbetsprotokoll som upprättats mellan inrikesministeriet och

Finlands Röda Kors (2018) koordinerar Finlands Röda Kors över 50 organisationer genom den Frivilliga räddningstjänsten. Målet med koordineringen är att säkerställa att myndigheterna har vid behov ett heltäckande och aktionsberett nätverk av kunniga hjälpare för överenskomna larmuppgifter vid storolyckor och i störningssituationer.

Räddningshundverksamheten är en viktig del av räddningsverkets prestationsförmåga vid ruinräddning. Prestationsförmågan hos Finlands Flygräddningssällskap utnyttjas särskilt inom flygspaningsverksamhet. Räddningsverket använder vid behov den tjänst som Regionförvaltningsverket tillhandahåller. Räddningsverket har identifierat och beaktat oorganiserade frivilligresurser, till exempel när det gäller oljebekämpningsuppdrag.

Mål och bedömning av behovet

Målet är att främja kartläggningen och utnyttjandet av regionens frivilligresurser i räddningsverksamheten.

Räddningsverket identifierar och bedömer uppgifter som lämpar sig för frivilliga i förhållande till servicebehovet, krav- och risknivån samt frivilliga aktörers prestationsförmåga. Besluten om lämpliga uppgifter formas utifrån förhållandet mellan insats och nytta.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket upprätthåller en lägesbild över prestationsförmågorna i fråga om räddningsverksamhet hos de frivilliga organisationerna som verkar i området.
- Räddningsverkets mål är att producera räddningsväsendets tjänster i samarbete med personal i huvudsyssla och personal i bisyssla samt de föreningar som verkar i bakgrunden till dem, det vill säga avtalsbrandkårerna.
- Räddningsverket utnyttjar prestationsförmågan hos andra frivilliga organisationer med beaktande av nytta och insats.

Behov av att utveckla servicenivån

Målet är att identifiera andra frivilliga aktörer som finns att tillgå än brandkårerna och bedöma möjligheterna att utnyttja deras prestationsförmåga och upprätta eventuella avtal före utgången av år 2027.

4.4.2 Främjande av frivilligverksamheten inom räddningsväsendet

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Betydelsen av frivilliga aktörer och organisationer inom beredskap har identifierats i Statsrådets principbeslut, i säkerhets- och försvarspolitiska redogörelserna samt i Säkerhetsstrategin för samhället.

Räddningsväsendets myndigheter ska enligt 52 § i räddningslagen i mån av möjlighet främja verksamhetsförutsättningarna för frivilliga organisationer som anlitas i räddningsväsendets uppgifter. Räddningsväsendets myndigheter har skyldighet att i sin verksamhet beakta åtgärder för att främja frivilligverksamhet, och dessa bör synas som dokumenterade mål och åtgärder i besluten om räddningsverkens servicenivå och i deras verksamhetsplaner.

Mellersta Österbottens räddningsverk följer med verksamheten hos föreningarna för de brandkårssammanslutningar som verkar i bakgrunden till personal i bisyssla genom verksamhetsberättelser, vilka utgör grunden för utbetalningarna till de frivilliga föreningarna. Ersättningsgrunden är verksamhetens aktivitetsgrad (ungdoms-, larm- och stöдавdelning) och den personal som deltar i den.

Personal i bisyssla har en representant i räddningsverkets ledningsgrupp, vilket gör att synpunkterna hos personalen i bisyssla beaktas i beslutsfattandet och deras delaktighet i beslutsfattandet säkerställs. För personal i bisyssla har godkänts en separat anvisning om ihåggkommanden.

Det finns utvecklingsbehov i utnyttjandet av prestationsförmågorna inom den frivilliga räddningstjänsten och bland oorganiserade frivilliga samt i att främja deras verksamhetsförutsättningar.

Mål och bedömning av behovet

Räddningsverket stöder föreningar bakom personal i bisyssla särskilt relaterat till ungdoms- och stödverksamhet och strävar efter att upprätthålla deras livskraft.

Räddningshundverksamheten stödjars i mån av möjlighet. Prestationsförmågan hänför sig särskilt till befolknings-skyddsverksamhet.

Personal har utbildats för flygspaning och samarbetsövningar har ordnats. Ansvaret har i och med räddningsverkets områdesförändring överförs till Österbottens välfärdsområde.

Frivilliga aktörer stödjars enligt avtal om det identifieras prestationsförmågor som räddningsverket kan utnyttja. Samarbetet inom frivilligverksamheten utvecklas i mån av möjlighet.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Samarbetet mellan frivilliga aktörer och räddningsverket utvecklas aktivt.
- Räddningsverket uppdaterar områdes- och föreningsavtalen gällande personal i bisyssla före år 2027 i samarbete med brandkårssammanslutningarna som verkar i bakgrunden till personal i bisyssla, så att avtalen motsvarar servicebehovet och nuläget i verksamheten.

- Andra frivilliga aktörer stödjas enligt avtal som eventuellt upprättas om det identifieras prestationsförmågor som räddningsverket kan utnyttja.

Behov av att utveckla servicenivån

Målet är att skapa en modell för att utreda prestationsförmågan inom frivilligverksamheten i området och för att främja förmågan enligt behovet.

4.4.3 Hälsoundersökningar för dem som hör till avtalsbrandkårer och andra motsvarande sammanslutningar

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Räddningsverket ansvarar för hälsoundersökningarna enligt avtal.

Mål och bedömning av behovet

Finns inget behov av att fastställa.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket ansvarar för hälsoundersökningarna för dem som deltar i räddningsverksamhet.

Behov av att utveckla servicenivån

Inga utvecklingsbehov för närvarande.

4.4.4 Utbildning av personal i bisyssla och avtalspersonal

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Räddningsverket ska se till att personal i bisyssla samt personal i avtalsbrandkårer eller andra sammanslutningar som ingått avtal och som deltar i räddningsverksamheten har utbildning enligt Räddningsinstitutets läroplan såsom det föreskrivs i räddningslagen. Minimikravet är att grundkursen i räddningsverksamhet (släckningskurs) har genomförts. Av den som deltar i ett räddningsdykningsuppdrag krävs dessutom att hen har genomfört den kurs som uppdraget förutsätter enligt den läroplan som har fastställts av Räddningsinstitutet.

Räddningsinstitutet använder termen avtalspersonal i sitt utbildningssystem. Till avtalspersonal hör räddningsverkets personal i bisyssla samt personalen vid avtalsbrandkårer som avses i 25 § i räddningslagen och personal som tillhör någon annan sammanslutning som ingått ett avtal och som deltar i räddningsverksamhetens uppdrag på basis av ett arbetsavtal eller något annat avtal, till exempel ett brandkårsavtal. Med stöd av räddningslagen (379/2011) och lagen om Räddningsinstitutet (607/2006) har det fastställts en gemensam nämnare som omfattar alla dessa tre personalgrupper. Utbildningen kan ordnas som egen verksamhet eller köpas som tjänst, exempelvis

av ett förbund inom räddningsbranschen. Räddningsverket har i huvudsak ordnat utbildningen som egen verksamhet.

Mål och bedömning av behovet

Målet är att årligen ordna åtminstone grundkursen i räddningsverksamhet, en första hjälpen-kurs och kursen i vägtrafikräddning för att upprätthålla en tillräcklig prestationsförmåga. Förstavården ansvarar för utbildningen i fråga om första insatsen. Antalet personer som utbildas bör vara något större än avgången. Dessutom ordnas grundutbildning för krävande uppgifter och andra specialuppgifter enligt behovet.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Utbildningen för personal i bisyssla genomförs som egen verksamhet eller som köpt tjänst.
- Årligen erbjuds möjlighet att söka om plats på minst grundkursen i räddningsverksamhet, första hjälpen-kursen och kursen i vägtrafikräddning.
- Utöver de kurser som ordnas årligen arrangeras vid behov även andra kurser.
- Räddningsverket ansvarar för utbildningen av ansvariga utbildare.
- Den personal som deltar i räddningsverksamhet är utbildad i enlighet med utbildningssystemet och läroplanen för avtalspersonal.

Behov av att utveckla servicenivån

Ordandet av kurser standardiseras för att öka antalet deltagare. Vi strävar efter att öka incitamenten för att söka sig till rollen som utbildare.

4.5 Beredskap för befolkningsskyddet som räddningsväsendets myndigheter ansvarar för

Enligt 65 § i räddningslagen ska myndigheterna inom räddningsväsendet sörja för samordningen av den verksamhet och de planer som krävs för de befolkningsskyddsuppgifter för vilka de ansvarar. Välfärdsområdesfullmäktige beslutar om samordningen av den verksamhet och de planer som förutsätts för befolkningsskyddsuppgifterna samt om de resurser som ska användas för detta.

Enligt 64 § 1 momentet i räddningslagen ska räddningsväsendets myndigheter förbereda sig på att sköta befolkningsskyddsuppgifter som hör till deras verksamhetsområde med tillräckliga planer och förberedelser genom att:

- 1) sörja för den bedömning av krigstida hot och konsekvenserna av dem som befolkningsskyddsuppgifterna förutsätter,

- 2) utbilda och anslå personal samt lednings- och specialpersonal inom befolkningsskyddet samt annan personal för befolkningsskyddsuppgifter,
- 3) se till att lednings-, bevaknings- och larmsystem för befolkningsskyddet inrättas och upprätthålls,
- 4) skapa beredskap för sådan förflyttning av befolkning som avses i 121 § i beredskapslagen, och
- 5) vidta även andra motsvarande åtgärder.

Enligt den skyldighet att vidta förberedelser som fastställs i beredskapslagen ska välfärdsområdena genom beredskapsplaner och förberedelser för verksamhet under undantagsförhållanden samt genom andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter sköts så bra som möjligt också under undantagsförhållanden.

Beredskapen i fråga om befolkningsskyddet baserar sig på bedömningen av krigstida hot och bedömningen av konsekvenserna av dem, vilket förutsätts för befolkningsskyddsuppgifterna. Verksamheten genomförs bland annat genom materielanskaffningar, planering, utbildning samt genom att anslå personal och befolkningsskyddets lednings- och specialpersonal samt annan personal för befolkningsskyddsuppgifter. Samtidigt säkerställs inrättandet och upprätthållandet av befolkningsskyddets lednings-, bevaknings- och larmsystem, skapas beredskap för sådan förflyttning av befolkning såsom avses i 121 § i beredskapslagen och vidtas även andra motsvarande åtgärder. För att stödja genomförandet av uppgifterna kommer krav i fråga om prestationsförmågan att fastställas under den period det nya servicenivåbeslutet gäller.

4.5.1 Den planering som befolkningsskyddsberedskapen förutsätter

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Befolkningsskyddet och beredskapen för det är en lagstadgad uppgift för räddningsväsendet. Befolkningsskyddsberedskap omfattar bedömning av krigstida hot och konsekvenserna av dem, reservering och utbildning av nödvändig personal, upprätthållande av lednings-, bevaknings- och larmsystem, beredskap för förflyttning av befolkningen samt andra stödjande åtgärder. Därmed hör följande uppgifter till välfärdsområdets räddningsverk:

- planering av beredskapen för befolkningsskydd,
- samordning av planerna gällande de befolkningsskyddsuppgifter som ligger under räddningsväsendets ansvar,
- fastställande av välfärdsområdets befolkningsskyddsorganisation,
- reservering av den personal som behövs för befolkningsskyddsuppgifter,
- utbildning av lednings- och specialpersonal för befolkningsskydd,
- ordnande av sådana ledningslokaler och övriga förutsättningar som möjliggör räddningsverksamhet under undantagsförhållanden, samt
- samarbete med kommunerna.

En del av denna uppgift är att producera bedömningar av krigstida hot och konsekvenserna av dem. Bedömningen gällande hot görs tillsammans med militärmyndigheter som har en lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter för bedömning av krigstida hot och deras konsekvenser. På grund av det nya världsläget håller bedömningar, planer och processer samt, på nationell nivå, planeringsgrunder på att uppdateras i stor omfattning. Detta arbete inleddes under den föregående perioden för servicenivåbeslutet och är ännu inte slutfört. Planeringen styrs av nationella och regionala riskbedömningar samt av de riskanalyser för räddningsverksamhet och undantagsförhållanden som genomförts i samarbete.

Räddningsverkets beredskapsplan innehåller uppgifter om de arrangemang som tryggar räddningsverkets kritiska funktioner under normala förhållanden, i störningssituationer och under undantagsförhållanden. Beredskapsplanen och de därtill hörande övriga planerna används från störningssituationer under normala förhållanden ända till befolkningsskyddssituationer under undantagsförhållanden. Räddningsverkets beredskapsplan har inte tidigare i tillräcklig grad tagit ställning till de åtgärder som hänför sig till befolkningsskyddet. Som ett tillägg till den plan som uppdateras under servicenivåbeslutets giltighetstid utarbetas en separat befolkningsskyddsplan som bygger på ovannämnda riskanalyser samt på ett omfattande samarbete mellan myndighets-, kommunala och organisationsaktörer.

Räddningsverkets befolkningsskyddsresurser har baserat sig på räddningsverkets personalstruktur. Efter att välfärdsområdet inlett sin verksamhet har uppdateringen av civilskyddsorganisationen och dess samlade resurser inletts.

Räddningsverket producerar en lägesbild för civil beredskap, genom vilken man strävar efter att identifiera och förutse utvecklingen av olika samhälleliga och regionala fenomen på strategisk nivå. Situationsbilden för civil beredskap används aktivt i myndighetssamarbete för informationsdelning och informationsutbyte mellan olika aktörer. Att ta fram lägesbilden för civil beredskap är ett nödvändigt och nyttigt verktyg i utvecklingen av räddningsverkets verksamhet. De resurser som kan riktas till räddningsverkets beredskap och planeringen av befolkningsskyddet uppgår till cirka 1,5–2 årsverken.

Inom räddningsväsendets område finns det tillräckligt med plats i befolkningsskyddsrummen för nästan alla invånare i stadskärnorna. I småhusdominerade områden råder det brist på platser i befolkningsskyddsrum på grund av byggnadsbestämmelserna. På glesbygden, där det finns få befolkningsskyddsrumspatser, måste befolkningen vara beredd på att söka skydd inomhus och vid behov i tillfälliga skydd om vilka det ges separata anvisningar. Det finns inga allmänna befolkningsskyddsrum i Mellersta Österbotten, utan skyddsrummen är avsedda för personer som vistas i fastigheter som tillhör bostadsbolag eller arbetsplatser. Antalet befolkningsskyddsplatser i Mellersta

Österbotten är 43 672, vilket motsvarar cirka 64 % av regionens invånarantal. Byggandet av nya befolknings- skyddsrum styrs i samarbete med byggnadstillsynen. Befintliga skyddsrum inspekteras och ett register upprätt- hålls över skyddsrummen i regionen.

Mål och bedömning av behovet

Målet för den period under vilken det nya servicenivåbeslutet gäller är att välfärdsområdets räddningsväsende utvecklar sina planer så att organisationens förutsättningar att agera i störningssituationer och under undantags- förhållanden förbättras i enlighet med 64 § i räddningslagen genom att säkerställa ledningsfunktioner och funkt- ionsförmågan och genom att höja försörjningsberedskapen. Därtill är målet att räddningsverket utvecklar och producerar högkvalitativa riskanalyser gällande undantagsförhållanden samt lägesbild för civil beredskap i samar- bete med försvarsmakten och andra myndigheter.

Räddningsverket utarbetar, utvecklar och uppdaterar räddningsverkets beredskaps-, befolkningsskydds- och eva- kueringsplaner. På grund av organisationsförändringen och det nya världsläget kräver uppdateringen och framta- gandet av dessa planer en större insats och mer fördjupad sakkunskap än tidigare. Som stöd för upprättandet av ovannämnda planer används den nationella och regionala riskbedömningen som görs regelbundet samt rädd- ningsväsendets och undantagsförhållandenas riskanalyser, så att en aktuell lägesbild och förståelse över rådande hot och tillhörande risker upprätthålls.

Utvecklandet av beredskapen för befolkningsskydd stöder också uppnåendet av räddningsväsendets nationella strategiska mål. I målen anges separat att räddningsväsendet har omedelbar förmåga att agera planmässigt i alla säkerhetssituationer samt att den regionala och nationella beredskapen och förberedelserna möjliggör skydd av befolkningen under alla förhållanden.

Under den servicenivåbeslutsperiod som nu avslutas, under år 2025, fanns det en projektanställd för utveckling av välfärdsområdets gemensamma beredskap, finansierad med VAKE-medel. Denna resurs på viss tid gjorde det möjligt att inleda utvecklingsarbetet, men en långsiktig utveckling av välfärdsområdets gemensamma beredskap kräver fortfarande ytterligare resurser eller omfördelning av befintliga resurser. Detta skulle säkerställa att stär- kandet av strukturer, införandet och etableringen av verksamhetsmodeller och kontinuitetshanteringen blir en integrerad del av den sektorsövergripande beredskapsverksamheten i Mellersta Österbotten.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket producerar och utvecklar planer gällande befolkningsskyddet som beredskapen förutsätter och som räddningsväsendets myndigheter ansvarar för. Räddningsverket genomför dessutom andra bered- skaps- och befolkningsskyddsplaner som den bedömer vara kritiska.

- Man säkerställer årligen att planerna är uppdaterade och de utarbetas till behövliga delar i samarbete med välfärdsområdets övriga verksamhetsområden samt andra myndigheter och samarbetspartner.
- Välfärdsområdets räddningsväsende fastställer och beskriver räddningsverkets organisation i undantagsförhållanden samt intervallet för uppdateringen av den.
- Räddningsverket koordinerar och genomför samverkan mellan myndigheter, planering och hotbedömning som hänför sig till beredskap för undantagsförhållanden.
- Räddningsverket producerar och upprätthåller en lägesbild över den civila beredskapen.

Behov av att utveckla servicenivån

Under servicenivåbeslutets giltighetstid bör man utveckla en planeringsprocess och en beskrivning för att uppdatera beredskaps-, befolkningsskydds- och evakueringsplanerna samt andra planer som bedömts vara kritiska med tanke på beredskapen. Beskrivningen ska innehålla en definition av en tillräcklig uppdateringsfrekvens för anvisningarna samt en beskrivning av samarbetspartners.

Under den kommande perioden för servicenivåbeslutet säkerställs det att räddningsväsendets beredskaps-, befolkningsskydds- och evakueringsplan samt riskanalysen gällande undantagsförhållanden är uppdaterade.

När det gäller uppgifterna inom befolkningsskyddet är en utmaning att beredskapen inom befolkningsskyddet genomförs regionalt och att det inte finns en nationellt enhetlig och uppdaterad anvisning att tillgå.

4.5.2 Samordningen av den verksamhet och de planer som krävs för befolkningsskyddsuppgifter

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Välfärdsområdets räddningsväsende gör ett nära samarbete med bland annat regionförvaltningsmyndigheten, försvarsmakten, NTM-centralen, socialväsendet, kommunala aktörer samt andra myndigheter och föreningar. Målet med detta samarbete har varit att så högkvalitativt som möjligt samordna åtgärder och planer som gäller beredskap och befolkningsskydd. Samarbetet bygger på aktiv samverkan, samarbetsavtal, handräckning, samarbete i fråga om beredskapsplanering, expertstöd och samarbete i samband med övningar.

I slutet av år 2019 inrättade räddningsverket beredskaps- och säkerhetsforumet Keski-Pohjanmaan Alueturva, som har sammanträtt aktivt och har genom sin verksamhet möjliggjort gemensamma diskussioner mellan de kritiska aktörerna i området samt gjort det möjligt att skapa en gemensam lägesbild över beredskap och säkerhet. Med beaktande av befolkningsskyddssituationer utnyttjas Alueturva vid behov i störningssituationer och under undantagsförhållanden, inklusive befolkningsskyddssituationer.

Under år 2025 har räddningsverket i enlighet med 2 § i Statsrådets förordning om samarbete vid befolknings- skyddsberedskap (570/2024) tillsatt en samarbetsgrupp för befolkningskyddet. Samarbetsgruppen verkar i an- slutning till Keski-Pohjanmaan Alueturva under namnet Alueturvas VSS-sektion (väestön siviilisuoja, civilskydd av befolkningen). Till VSS-sektionen kallas representanter från välfärdsområdets social- och hälsovårdsväsende, försvarsmakten, närings-, trafik- och miljöcentralen, regionförvaltningsverket samt alla kommunerna i området.

Samarbetsgruppens uppgift är att behandla de centrala helheterna inom beredskapen för befolkningskydd i en- lighet med förordningen. I detta ingår beaktande av slutsatserna av bedömningen av krigstida hot och konsekven- serna av dem i verksamheten inom olika branscher samt beredskap för eventuell förflyttning av befolkningen i enlighet med 121 § i beredskapslagen (1552/2011). I samarbetsgruppen granskas ansvarsfördelningen och resur- sanvändningen mellan myndigheter, institutioner och affärsverk i fråga om att ordna inkvartering, bespisning och försörjning för förflyttad befolkning. Därutöver planeras ledningen och samordningen av befolkningskyddet, görs en bedömning av befolkningskyddssituationen i området och man förbereder sig för att ta i bruk befolknings- skyddsrum och för att leda skyddsåtgärder. I förberedelserna beaktas även krigstida samarbete inom räddnings- verksamheten, användning och övertagande av områden, lokaler och varor, rörelse- och vistelsebegränsningar, befolkningens egen beredskap samt kommunikationen inom dessa helheter.

Mål och bedömning av behovet

Under servicenivåbeslutsperioden utvecklar välfärdsområdets räddningsväsende för sin del samordningen av verksamhet och planer inom samarbetsområdet för att sköta de ansvar som avses i 65 § i räddningslagen. Dessu- tom är målet att vidareutveckla och genomföra ett ännu tätare samarbete med myndigheter, kommunala aktörer och organisationer.

Ett centralt mål är att inleda och etablera verksamheten för den samarbetsgrupp för befolkningskyddet som av- ses i Statsrådets förordning om samarbete vid befolkningskyddsberedskap, samt att tillsammans med kritiska aktörer uppdatera eller skapa de nödvändiga planerna och gemensamma verksamhetsmodellerna för att kunna fullgöra de lagstadgade uppgifterna.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Välfärdsområdet ingår de nödvändiga avtalen om samverkan med olika myndigheter, kommuner och sam- manslutningar.
- Räddningsverket koordinerar den samverkan och den samordning av planer som befolkningskyddsuppgifter under undantagsförhållanden förutsätter tillsammans med försvarsmakten, NTM-centralen, välfärdsområdets socialtjänster, kommunala aktörer samt andra myndigheter och föreningar.

- Räddningsverket koordinerar och samordnar planeringen och samverkan i fråga om befolkningsskyddet i välfärdsområdet.
- Räddningsverket utvecklar det övergripande samarbetet och samverkan mellan välfärdsområdenas räddningsverk inom samarbetsområdet.
- Räddningsverket utvecklar och deltar på nationell nivå i samverkan kring beredskap tillsammans med andra räddningsverk och aktörer.
- Samarbetet med olika myndigheter intensifieras.
- Räddningsverket deltar i beredskapsövningar som ordnas av inrikesministeriet och regionförvaltningsverket.
- Räddningsverket deltar i verksamheten i den regionala samarbetsgruppen enligt Statsrådets förordning om välfärdsområdenas beredskap för störningssituationer inom social- och hälsovården.

Behov av att utveckla servicenivån

Vid övergången till välfärdsområdet behöver de avtal som gäller samverkan uppdateras så att de motsvarar välfärdsområdets verksamhet. Under servicenivåbeslutsperioden inleds arbetet för att skapa och uppdatera samverkansavtal som gäller samordningen av räddningsverkets befolkningsskydds- och beredskapsuppgifter så att de motsvarar välfärdsområdets organisation. Verksamheten ska fortsätta under kommande servicenivåbeslutsperioder.

Under servicenivåbeslutsperioden ska resurser styras till att utveckla samordningen av myndigheternas planer, till exempel genom att utnyttja samarbetsgrupper för beredskap.

Uppfyllandet av skyldigheten som är i enlighet med 65 § i räddningslagen kräver en omfördelning av resurser utifrån en bedömning av den föregående servicenivåbeslutsperioden och arbetsfördelningen, det förändrade säkerhetsläget och förändringarna som välfärdsområdet medför.

4.5.3 Välfärdsområdets befolkningsskyddsorganisation

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

I befolkningsskyddsuppgifter ingår bland annat att varna befolkningen, att evakuera, att ge skydd i befolkningsskyddsrum, släcknings- och räddningsverksamhet samt medicinalvård. Vid sidan om räddningsväsendet har de myndigheter som sköter relaterade uppgifter även under normala förhållanden ansvar för befolkningsskyddet.

Räddningsverket har en snabbt införbar plan och verksamhetsmodell för att höja beredskapen och för att inrätta en befolkningsskyddsorganisation samt ändamålsenliga lokaler och material för att stödja organisationen i utförandet av dess uppgifter. Behovet av befolkningsskyddsuppgifter kan uppstå till exempel till följd av en särskilt allvarlig storolycka i området eller ett militärt hot.

Planerna för hur räddningsverkets verksamhet organiseras och hur ledningen under undantagsförhållanden ska genomföras finns redan, men uppdateringen av dem för att motsvara framtida risker har inletts. På servicenivå-beslutsperiodens uppgiftslista står att skapa samordnade planer och register som beskriver välfärdsområdets befolkningsskyddsorganisation för att säkerställa att befolkningsskyddsorganisationen kan fullgöra de uppgifter som krävs av den.

Det har inte tidigare gjorts upp någon plan för välfärdsområdets befolkningsskyddsorganisation. Före det här har planen varit Mellersta Österbottens och Jakobstadsområdets räddningsverks plan. Efter att välfärdsområdet inlett sin verksamhet är endast de lokaler, det materiel och det material som tidigare administrerats av räddningsverket gemensamt känt. Arbetet med att skapa de planer och register som beskriver välfärdsområdets befolknings-skyddsorganisation har inletts, processen pågår och genomförs delvis tillsammans med andra aktörer inom välfärdsområdet.

Planerna för hur räddningsverkets egen verksamhet organiseras och leds under krig och under andra undantagsförhållanden finns, men uppdateringen av dem för att motsvara framtida risker har påbörjats. Utifrån den nationella och regionala riskbedömningen, den riskbedömning som förmedlats till räddningsverket av Försvarmakten samt med beaktande av det förändrade säkerhetsläget, är en aktiv uppdatering och ett aktivt upprätthållande av dessa lokaler kritiska funktioner med tanke på kontinuiteten i fråga om och tryggheten av räddningsverkets verksamhet.

Välfärdsområdets uppgift är att genom beredskapsplanering och förhandsförberedelser säkerställa att det inom sitt verksamhetsområde kan sköta de uppgifter som hör till skyddet av människor och egendom samt räddningsverksamheten, liksom också den samverkan som uppgifterna förutsätter, även i störningssituationer och under undantagsförhållanden, så att inga människoliv och ingen egendom går förlorad på grund av bristfälliga beredskapsarrangemang.

Till befolkningsskyddet hör bland annat beredskapen att genomföra evakueringar och utrymning och att ta emot befolkning samt att ordna handledning för ibruktagandet av fasta och tillfälliga befolkningsskyddsrum. Välfärdsområdet reserverar personal (VAP) för befolkningsskyddsuppgifter i alla situationer i samhället i samarbete med räddningsverket. Reserveringarna uppdateras regelbundet i samarbete med försvarmaktens lokala regionalbyrå.

Mål och bedömning av behovet

Välfärdsområdet ska säkerställa att sammansättningen och resurserna inom befolkningsskyddsorganisationen är på en nivå som möjliggör skötseln av de lagstadgade befolkningsskyddsuppgifterna som hör till räddningsväsen-

det. Målet är att utveckla de planer, resurser och befolkningsskyddsformationer som anknyter till befolkningsskyddsorganisationen, såsom strålningsmättnings- och ruinräddningsgrupper. Räddningsverket ansvarar för genomförandet av ovannämnda uppgifter i enlighet med 64 § i räddningslagen och 120 § i beredskapslagen.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Välfärdsområdets räddningsväsende koordinerar och verkställer de planer som beskriver befolkningsskyddsresurserna och befolkningsskyddsformationer, såsom strålningsmättnings- och ruinräddningsgrupper, samt genomför användningen och ibruktagandet av dessa för att uppfylla ansvaret enligt 64 § i räddningslagen och 120 § i beredskapslagen.
- Planerna som fastställer personal, material och lokaler för den befolkningsskyddsorganisation som ligger under räddningsmyndigheternas ansvar granskas årligen.
- Personal reserveras för räddningsverkets behov enligt den mängd som bedömts i beredskapsplanen.

Behov av att utveckla servicenivån

Under servicesnivåbeslutsperioden fortsätter det mer detaljerade fastställandet av personalens uppgifter och placeringar under undantagsförhållanden. Verksamheten ska vara kontinuerlig och omfatta såväl fastställandet av individers uppgifter som introduktionsprocessen för nya personer. Räddningsverket har inom sin egen organisation utsett befolkningsskyddsformationer som under en befolkningsskyddssituation ansvarar för släcknings-, räddnings-, första hjälpen-, underhålls-, röjnings- och rengöringsuppgifter samt andra jämförbara uppgifter som är nödvändiga för att skydda befolkningen.

Uppfyllandet av befolkningsskyddsskyldigheterna enligt 64, 65 och 66 § i räddningslagen samt 120 § i beredskapslagen kräver ett noggrannare fastställande av resurser med hänsyn till en bedömning av den servicesnivåbeslutsperiod som avslutats och arbetsfördelningen, det förändrade säkerhetsläget och de förändringar som välfärdsområdet medfört. Mängden reserverad personal och omsättningen på kompetens kan påverka kritiska funktioner under undantagsförhållanden. Förteckningen över reserverade personer följs upp årligen.

4.5.4 Reservering av den personal som behövs för befolkningsskyddsuppgifter

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Personalreserveringar (s.k. VAP-reserveringar) är en i 89 § i värnpliktslagen föreskriven metod för företag och organisationer att reservera personal för eget bruk även i krissituationer som motsvarar undantagsförhållanden. Då är arbetstagarens uppgift under krigstid att fungera hos sin arbetsgivare för att trygga samhällets vitala funktioner. Enligt 65 § i räddningslagen ska varje myndighet anslå den personal som den behöver för befolkningsskyddsuppgifter.

Räddningsverkets personalreserveringar är à jour och har granskats och uppdaterats vid behov årligen. För räddningsverksamhet under undantagsförhållanden har det reserverats personal för att bemanna räddningsverkets ledningscentral samt de befolkningsskyddsformationer som verkar inom skyddsavsnitt. Omsättningen på den reserverade personalen kan påverka möjligheterna att genomföra kritiska funktioner under undantagsförhållanden. Om användningen av lokaler avtalas med försvarsmakten och andra aktörer i området. För krigstid har det gjorts fordons- och materielreserveringar (ATV). I fråga om reserveringar beaktar man i fortsättningen också de fordon som ägs av brandkårer i bisyssla. När det gäller reservering av arbetsmaskiner utreds den regionala koordineringen för att minimera överlappande användningsbehov.

Mål och bedömning av behovet

Välfärdsområdets räddningsväsende ska vara berett att verka också under undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen. Behovet av befolkningsskyddsuppgifter kan uppstå till exempel på grund av ett mot Finland riktat väpnat angrepp eller annat så allvarligt angrepp att det kan jämföras med ett väpnat angrepp och förhållandena omedelbart efter ett angrepp, ett mot Finland riktat avsevärt hot om väpnat angrepp eller om annat så allvarligt angrepp att det kan jämföras med ett sådant väpnat angrepp, en synnerligen allvarlig storolycka och förhållandena omedelbart efter den, en pandemi som till sina verkningar kan jämföras med en synnerligen allvarlig storolycka eller någon annan händelse som väsentligt och i stor skala hindrar eller lamslår nödvändiga samhällsfunktioner eller som på något annat till allvarlighetsgraden jämförbart sätt synnerligen allvarligt och väsentligt äventyrar samhällets funktionsförmåga eller befolkningens livsbetingelser.

Identifierade centrala scenarier som ger upphov till behov av befolkningsskydd i verksamhetsmiljön för Mellersta Österbottens välfärdsområdes räddningsväsende är enligt den regionala riskbedömningen (2022) bland annat:

- Användning av militärt våld
- Storskalig störning i vattenförsörjningen
- Allvarlig kemikalie- eller explosionsolycka
- Storskaliga evakueringar
- En vinterstorm med långvarig köldperiod
- Omfattande gräs- eller skogsbrand
- Dammolycka
- En olje- eller kemikalieskada till havs
- Översvämning i hav, i vattendrag eller av dagvatten
- Stormar och kraftigt oväder
- Smittsamma sjukdomar (pandemier)

Målet är att precisera verksamhetsmodellen för reservering av personal, fordon och arbetsmaskiner. Utvecklingsarbetet genomförs i samarbete med Försvarsmakten och i enlighet med deras anvisningar.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsverket ansvarar för att anslå den personal som behövs för befolkningsskyddsuppgifter i samarbete med regionalbyrån vid överenskomna tidpunkter, dock med högst tre års mellanrum.
- Välfärdsområdets räddningsväsende bedömer förändringar i sin verksamhetsmiljö och uppdaterar verksamhetsmiljöanalysen enligt principen om ständiga förbättringar och med stöd av riskhanteringsmetoden.
- Personal reserveras för räddningsverksamhet under undantagsförhållanden samt för befolkningsskyddsuppgifter minst i den omfattning som full beredskap under undantagsförhållanden förutsätter.
- Räddningsverket granskar och vid behov upprätthåller årligen de reserveringar av personal som har gjorts för undantagsförhållanden inom den egna organisationen.
- Välfärdsområdet och räddningsverket samordnar reserveringen av de fordon och arbetsmaskiner som behövs och är i bruk vid överenskomna tidpunkter, dock med högst tre års mellanrum.
- Räddningsverket bedömer förändringar i sin verksamhetsmiljö som kan påverka befolkningsskyddsuppgifter eller allokeringen av resurser för dessa.

Behov av att utveckla servicenivån

Personalomsättningen kan orsaka en minskning av mängden reserverad personal. Listan över reserverad personal bör följas med aktivt och jämföras med dem som arbetar i organisationen, och man bör reservera en mängd personal som överskrider lite den mängd som behövs.

4.5.5 Utbildningsbehov för lednings- och specialpersonal inom befolkningsskyddet

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Enligt 64 § i räddningslagen (379/2011) ska räddningsväsendets myndigheter förbereda sig på att sköta sin verksamhet under undantagsförhållanden med tillräckliga planer och förberedelser, genom att utbilda och anslå personal samt lednings- och specialpersonal inom befolkningsskyddet för uppgifter under undantagsförhållanden.

Enligt 67 § i räddningslagen kan inrikesministeriet och regionförvaltningsverket på framställning av välfärdsområdets räddningsmyndighet förordna ledningen och annan specialpersonal inom befolkningsskyddet att högst tio dygn om året delta i befolkningsskyddsutbildning som Räddningsinstitutet ordnar. Räddningsverket har under år 2025 inlett en planmässig utbildningsprocess för den lednings- och specialpersonal som behövs för befolkningsskyddsuppgifter. Utbildningsbehovet påverkas av ansvars- och personalförändringar som välfärdsområdet medför

samt av organisationsplanen för undantagsförhållanden som uppdateras under servicenivåbeslutsperioden. För närvarande har inga resurser anvisats för att producera tjänsten.

Mål och bedömning av behovet

Målet är att planmässigt utnyttjande av utbildningsprogrammet för befolkningsskydd gör det möjligt att bilda en funktionsduglig befolkningsskyddsorganisation för undantagsförhållanden. Utöver scenarier gällande undantagsförhållanden påverkas befolkningsskyddet och behovet av utbildning för och antalet av befolkningsskyddets lednings- och specialpersonal av de risker för storolyckor som finns i Mellersta Österbottens område. Scenarierna gällande undantagsförhållanden har definierats närmare i riskanalysen gällande undantagsförhållanden.

Målet är att utveckla utbildningen för befolkningsskyddsformationer och skapa en grund för utvecklingen av grundutbildningen i beredskap för befolkningsskydd. För att säkerställa att utbildningarna är tillräckligt täckande och för att möjliggöra uppföljningen av dem är målsättningen att utveckla ett utbildningsregister i anslutning till befolkningsskyddsregistret.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Lednings- och specialpersonalen inom befolkningsskyddsorganisationerna utbildas på Räddningsinstitutets kurser, och utbildningen kompletteras med resurser från räddningsverket, välfärdsområdet eller samarbetsområdet.
- Räddningsverket ansvarar för att det finns tillräckligt med utbildad lednings- och specialpersonal inom befolkningsskyddet både under normala förhållanden och under undantagsförhållanden.
- Räddningsverket genomför den utbildningsplan för befolkningsskyddets lednings- och specialpersonal som fastställts med stöd av 64 § och 67 § i räddningslagen och som räddningsväsendets myndigheter har ansvar för.
- Räddningsverket upprättar och upprätthåller ett utbildningsregister för befolkningsskyddets lednings- och specialpersonal.

Behov av att utveckla servicenivån

Genomförandet av de skyldigheter som anges i 64 §, 65 § och 67 § i räddningslagen förutsätter, utöver utvecklingen av ett utbildningsprogram för befolkningsskydd, en kartläggning av kompetensbehoven. Grunden för kartläggningen utgörs av de verksamhetsområdesspecifika särskilda kraven gällande de beskrivna uppgifterna i organisationen för undantagsförhållanden.

Personalomsättningen kan påverka tillgången på lednings- och specialpersonal inom befolkningsskyddet. Prestationsförmågan i fråga följs upp årligen.

4.5.6 Säkerställande av ledningsförutsättningarna under undantagsförhållanden

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Räddningsverket har ordnat ledningslokaler och andra förutsättningar i enlighet med 77 § i räddningslagen så att ledning av räddningsverksamheten och befolkningsskyddet är möjlig även under undantagsförhållanden. På grund av det försämrade världsläget har kraven på skyddsnivån för ledningslokaler skärpts, bland annat i fråga om informations- och lokalsäkerhet.

Planeringen och genomförandet av geografiskt utspridd ledningsverksamhet under undantagsförhållanden har inletts. Räddningsverket har förberett sig på att säkerställa ledningsfunktionerna under undantagsförhållanden bland annat genom utrustningsanskaffningar, olika reservkraftsystem, reservkommunikationsförbindelser samt självförsörjning i fråga om bränsleförsörjning. Även andra nödvändiga förutsättningar för räddningsverksamheten och ledningen av den har tryggats med ändamålsenliga reservsystem och utbildningar.

Räddningsverket använder i sin ledningsverksamhet under både normala förhållanden och undantagsförhållanden ett säkerhetsnät (TUVE) som uppfyller kraven på hög beredskap och säkerhet och som räddningsverket har skyldighet att använda enligt lagen om verksamheten i den offentliga förvaltningens säkerhetsnät. Utöver detta upprätthåller räddningsverket ett reservkommunikationssystem och reservdataförbindelser samt reservsystem för fältledning och larmande i störningssituationer.

Räddningsverket har gjort personalreserveringar hos försvarsmakten (VAP) för att säkerställa att räddningstjänster kan produceras även under undantagsförhållanden. Förutsättningarna för ledning under undantagsförhållanden beaktas också i räddningsverkets centrala byggnads- och materielanskaffningar.

Mål och bedömning av behovet

Det är nödvändigt att säkerställa ledningsförutsättningarna under undantagsförhållanden för att räddningsverket ska kunna tillhandahålla räddningstjänster även under undantagsförhållanden. Målet är att räddningsverket har moderna och störningssäkra ledningslokaler för undantagsförhållanden, med en tillräcklig skydds- och säkerhetsnivå så att förutsättningarna för kontinuitet i ledningsfunktionerna tryggas.

Målet är att räddningsverket har tillgång till ett tillförlitligt kommunikations- och ledningssystem som täcker hela verksamhetsområdet samt tillhörande reservsystem, så att förutsättningarna för kontinuitet i kommunikations- och dataförbindelserna säkerställs.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Säkerheten i fråga om räddningsverkets lokaler utvecklas delvis även för att säkerställa kontinuiteten i funktionerna under undantagsförhållanden.
- Räddningsverket utvecklar sina ledningsfunktioner så att de motsvarar de krav i fråga om prestationsförmågan som framkommit i riskanalyser gällande allvarliga störningssituationer och militär användning av maktmedel.
- Räddningsverket har och det upprätthåller de skyddsrum som ledningen av räddningsväsendet förutsätter, system för varning av befolkningen, kommunikations- och ledningssystem samt ledningsförutsättningar och deras reservsystem för undantagsförhållanden såsom 77 § i räddningslagen förutsätter.
- Undantagsförhållanden beaktas i fråga om räddningsverkets materialanskaffningar och materiella beredskap.

Behov av att utveckla servicenivån

På grund av det förändrade internationella säkerhetsläget, vilket även konstaterats i de nationella och regionala riskbedömningarna, utgör påverkansförsök mot kommunikationssystemen ett hot mot kontinuiteten i räddningsverkets verksamhet. Ett identifierat utvecklingsbehov är också anskaffning av reservkommunikations- och larmsystem som motsvarar behoven hos befolkningsskyddsformationerna, samt utbildning i användningen av dem och kontinuerligt upprätthållande av kompetensen.

I planeringen av förberedelser och i beredskapsplaneringen ska man i bred omfattning granska hur ledningsförutsättningarna uppfylls under undantagsförhållanden. När det gäller materiell beredskap ska de resurser som behövs fastställas utifrån riskanalysen gällande undantagsförhållanden på ett sådant sätt att de även motsvarar den prestationsförmåga som situationer med beväpnad påverkan kräver.

4.5.7 Samarbete med kommunerna

En beskrivning av servicen och servicenivån i nuläget

Enligt 14 § i lagen om välfärdsområden ska välfärdsområdet och kommunerna inom dess område åtminstone för varje fullmäktigeperiod förhandla om samarbetet, målen och arbetsfördelningen vid skötseln av sina uppgifter. Vid förhandlingarna kan det avtalas åtminstone om de samarbetsstrukturer och verksamhetsmodeller samt den kommunikation som samarbetet kräver.

Välfärdsområdesfullmäktige beslutar om samarbetsstrukturerna och verksamhetsmodellerna i fråga om samarbetet som görs med kommunerna och om kommunikationen som samarbetet kräver. Samarbetet kunde gälla till exempel stöd för kommunernas beredskapsplanering. Det strategiska samarbetsavtalet mellan kommunerna och välfärdsområdet godkändes av regiondelegationen i början av år 2025. I avtalet och i dess bilaga har också avtalats om principerna för välfärdsområdets och kommunernas gemensamma beredskap.

De uppgifter inom befolkningsskyddet som åligger statens, välfärdsområdets och kommunens myndigheter, institutioner och affärsverk samt andra offentliga samfund liksom också beredskapen för dessa uppgifter hör till tjänsteplikterna för tjänste- och befattningsinnehavare vid dessa organisationer och till uppgifterna för person i arbetsavtalsförhållande. Räddningsväsendets myndigheter ansvarar för samordningen av den verksamhet och de planer som de befolkningsskyddsuppgifter som de har ansvar för förutsätter.

Effektiv verksamhet under undantagsförhållanden och inom befolkningsskyddsuppgifter kräver friktionsfritt samarbete mellan olika organisationer och samordning av funktioner. Denna funktionsförmåga skapas genom arbetsformer, en kultur, nätverkande och övningar som skapats under normala förhållanden.

I Mellersta Österbotten verkar det regionala beredskapsforumet Keski-Pohjanmaan Alueturva, vars medlemmar består bland annat av myndighetsaktörer i området, kommunernas ledande tjänsteinnehavare samt det kritiska näringslivet och representanter för organisationer. Genom Alueturva skapas en gemensam säkerhetslägesbild och en gemensam förståelse över nationellt och regionalt betydande risker, och verksamheten samordnas bland annat genom informationsutbyte, intensifierat samarbete och genom att ordna övningar. Räddningsverket fungerar som ordförande för Alueturva-forumet. Utöver Alueturva har räddningsverket också tillsatt en samarbetsgrupp för befolkningsskyddet enligt statsrådets förordning om samarbete vid befolkningsskyddsberedskap (SRf 570/2024). Även kommunerna i området är representerade i samarbetsgruppen.

Mål och bedömning av behovet

Målet är att beredskapsplanerna för kommunernas och räddningsverket i Mellersta Österbotten är inbördes kompatibla och uppdaterade och att den verksamhet som beredskapsplanerna förutsätter har övats tillräckligt ofta. Dessutom är målet att kommunerna kan, i enlighet med vad som avtalats om kommunsamarbete vid kommunförhandlingar, utnyttja räddningsverkens sakkunskap i utvecklingen av beredskapsplaneringen och att de får lägesuppgifter och stöd för sin verksamhet vid störningssituationer.

Välfärdsområdesfullmäktiges beslut om servicenivån

- Räddningsväsendets myndigheter ansvarar för samordningen av den verksamhet och de planer som de befolkningsskyddsuppgifter som de har ansvar för förutsätter.

Behov av att utveckla servicenivån

Utvecklingsbehovet består av att fördjupa samarbetet för att hantera och göra förberedelser i fråga om de risker som har identifierats i området. Under servicenivåbeslutsperioden utnyttjas Keski-Pohjanmaan Alueturva för att

Keski-Pohjanmaan pelastuslaitos
Mellersta Österbottens räddningsverk

rikta beredskapsarbetet till de risker som har identifierats i området, till exempel i form av övningar eller gemensam planering. Räddningsverket stöder kommunernas beredskapsplanering och genomför samarbete i enlighet med det som har avtalats i förhandlingarna mellan välfärdsområdet och kommuner.

UTVECKLINGSPLAN

Enligt 9 § i Inrikesministeriets förordning om beslut om räddningsväsendets servicenivå (1225/2022) ska servicenivåbeslutet innehålla en plan för utveckling av servicenivån. I denna utvecklingsplan beskrivs sådana ändringsbehov i fråga om och beslut om servicenivån som medför betydande omfördelningar av resurser, stora investeringar eller tillägg i driftsbudgeten vid ordnandet av räddningsväsendet. Utvecklingsplanen innehåller målen och tidtabellen för utvecklandet av tjänsterna och deras kvalitet samt en uppskattning av deras kostnadseffekter. Utvecklingsplanen är indelad i två delar, där utvecklingsbehoven först beskrivs skriftligt och där det i slutet finns en sammanfattning av utvecklingsbehoven i tabellform. Tyngdpunkten i utvecklingsarbetet ligger på att uppfylla lagstadgade skyldigheter, och planen består av beslutsspecifika utvecklingsbehov.

I fråga om olycksförebyggande arbete är målet att utveckla säkerhetskommunikationen så att räddningsverkets personal deltar brett i säkerhetskommunikationen. Bland annat strävar man efter att främja användningen av personal i bisyssla i säkerhetskommunikationen. Den information som erhålls genom brandutredningar ska utnyttjas i ännu större omfattning. Kompetensen som gäller brandutredning och klarläggande av räddningsverksamhetens förlopp ska stärkas inom räddningsverket. Målet är att med en personalresurs på viss tid stödja brandutredningar genom utbildningar inom organisationen. Genomförandet av kontroller av hemmens säkerhet och kvalitetsrevisioner ska utvecklas ytterligare under servicenivåbeslutsperioden. Räddningsverket följer olycksutvecklingen och analyserar olycksdata, men utnyttjandet av slutsatserna behöver stärkas ytterligare. Samarbetet med andra myndigheter i fråga om datainsamling och analys fördjupas bland annat genom samarbetsstrukturer inom beredskapen. Räddningsväsendet ska ytterligare stärka sin egenkontroll under den kommande servicenivåbeslutsperioden, bland annat genom att i en större omfattning utnyttja de slutsatser som framkommer i egenkontrollen i kvalitetsutveckling och utbildning. Industrins expansion som pågår i välfärdsområdets område, gruvverksamheten och komplexa industribyggnadshelheter förutsätter att räddningsväsendets resurser stärks med en vakans som brandingenjör uppskattningsvis under år 2027. Ytterligare satsningar behöver också göras i fråga om räddningsväsendets riskanalys- och förberedningsarbete samt i fråga om genomförandet av beredskapsinspektioner, vilket skulle främjas i och med den nya vakans som planeras.

Under den nya servicenivåbeslutsperioden säkerställs funktionen hos systemet för befolkningsskyddslarm under alla förhållanden. Räddningsverket måste särskilt utveckla sin beredskap under tjänstetid inom sitt område.

Till följd av höjd pensionsålder har genomsnittliga åldern hos personalen på stationen i Karleby stigit, vilket oundvikligen leder till en situation där alla inte har möjlighet att upprätthålla den fysiska prestationsförmåga och behörighet som krävs för krävande uppgifter. Det har identifierats ett behov av tilläggsresurser (5 årsverken) för att upprätthålla prestationsförmågan för krävande uppgifter och för att korrigera brister i aktionsberedskapstider.

Vid sidan om att den fysiska prestationsförmågan har försämrats måste man dock beakta den specialkompetens som är viktig för räddningsverkets totala prestationsförmåga, bland annat vad gäller specialmateriel och fartyg. Utgångspunkten är att personalresurserna riktas till olika arbetstidsmodeller enligt servicebehovet och prestationsförmågan. Med ett ökat antal personal svaras också på en minskande bemanning på stationer med personal i bisyssla till följd av urbanisering samt svaras på målet i fråga om att uppnå aktionsberedskapstiderna i Karleby växande storindistriområde och i glesare bosatta områden, särskilt under tjänstetid. Tillägget förbättrar även prestationsförmågan i fråga om specialmateriel och fartyg särskilt under somrarnas semestrar. Förändringen inverkar också på underhålls-, utbildnings- och testningsverksamheten. Målsättningen är en miniminivå på 1+4 under tjänstetid.

För att förebygga personalbrist ska räddningsverket fästa särskild vikt vid rekrytering, utveckla konkurrenskraften, arbetshälsan, arbetarskyddet och interna utbildningen. På glest befolkade landsbygdsområden måste man fästa särskild vikt vid att det finns tillräckligt med personal i bisyssla för att tjänsterna ska kunna tryggas enligt beslutet. Räddningsverket satsar på att motivera personalen i bisyssla, på deras möjligheter att delta och på att öka antalet utbildare, vilket förutsätter ytterligare satsningar från och med år 2027.

För att ordna räddningsverksamhetens tjänster behöver räddningsverket nödvändiga investeringar i materiel och fordon enligt planen, tre tunga fordon per år fram till år 2030. Under servicenivåbeslutsperioden utarbetas det en plan för att modernisera den åldrande fordonmaterielen för att säkerställa tillgängligheten av tjänster. Under servicenivåbeslutsperioden uppdateras fastighetsstrategin i fråga om räddningsväsendets lokaler och man reagerar proaktivt på stigande risker och servicebehov. I och med den växande industrin söder om Karleby kan räddningsväsendet behöva en ny brandstation och fyra årsverken gällande personal i huvudsyssla från och med år 2028. För att utveckla den marina oljebekämpningen strävar man efter extern finansiering och förbereder sig på att förnya den befintliga fartygsflottan från och med år 2029 i enlighet med investeringsplanen.

För att utveckla prestationsförmågan i fråga om miljöskydd till nivå B behöver räddningsverket ytterligare satsningar på materielinvesteringar, expertarbete och utbildning av personal. Under servicenivåbeslutsperioden uppdaterar räddningsverket sina planer och utbildar personal för genomförande av värdlandets stödåtgärder (HNS). Genomförandet av denna uppgift kan kräva en tidsbunden personalresurs för att säkerställa att utvecklingen når en nationellt enhetlig nivå. Man strävar efter att få antalet personal i bisyssla, deras funktionsförmåga och behörigheter till målnivån på varje brandstation. Detta kräver ytterligare satsningar på utbildning för personalen (grundkurser, veckovisa övningar), på arbetet som närmaste chef, rekrytering och på skyddsutrustning för personal i bisyssla i takt med att antalet personal ökar från och med år 2027.

För att uppdatera och hantera den helhet av planer som förutsätts i inrikesministeriets förordning om planer för räddningsväsendet (1363/2018) behöver räddningsverket ytterligare satsningar på expertarbete. Det krävs en ökad expertinsats också med tanke på arbetet med att utarbeta och upprätthålla externa räddningsplaner samt att ordna storolycksövningar. Utvecklingen av insatsplaneringen och larmanvisningen fortsätter tillsammans med de närliggande räddningsverken. Det utarbetas nödvändiga samarbetsavtal tillsammans med de närliggande räddningsverken under servicenivåbeslutsperioden. Under giltighetstiden för det nya servicenivåbeslutet upprättar räddningsverket nödvändiga samarbetsavtal med frivilliga aktörer. Målet är att identifiera andra aktörer än de frivilliga brandkårerna och bedöma möjligheterna att utnyttja deras prestationsförmåga. Till räddningsverksamhetens expertuppgifter och arbete som närmaste chef behövs minst en tilläggsresurs som motsvarar ett årsverke.

För att främja uppgifterna i fråga om beredskap inom räddningsväsendet och befolkningsskyddsberedskapen har räddningsverket haft ett anställningsförhållande på ett årsverke på viss tid fram till slutet av år 2025. Målet är att göra resursen permanent under den servicenivåbeslutsperiod som inleds för att säkerställa att alla uppgifter som hör till beredskapshelheten kan skötas. Med ett permanent resurstillägg skulle räddningsverket kunna fortsätta med det omfattande och täta samarbetet kring utvecklingen av beredskapen med välfärdsområdets olika verksamhetsområden samt regionalt. Räddningsverkets mål är att vidareutveckla reservkommunikationssystemet. För att säkerställa verksamheten under undantagsförhållanden behöver räddningsverket ytterligare satsningar på utbildning och upprätthållande av kompetens. Det krävs extra satsningar särskilt på utbildning som rör krigstida hot och hybridpåverkan för hela personalen.

Dessutom fortsätter räddningsverket att utveckla sitt kunnande inom ledarskap genom utbildningar och kompetenskartläggningar. I fråga om ledarskapskompetens stärks helheterna gällande coachande ledarskap och personalledning. Satsningar på arbete som närmaste chef under servicenivåbeslutsperioden förbättrar organisationens förutsättningar att utföra sina grundläggande uppgifter. Under servicenivåbeslutsperioden behöver räddningsverket ytterligare satsningar för att i sin verksamhet uppfylla kraven i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen. Satsningarna kräver en expertresurs på ett årsverke på viss tid i tre år, externa kvalitetsrevisioner och permanenta kostnader på ungefär 80 000 euro årligen från och med år 2027 för tjänster som är i enlighet med kraven.

I utvecklingsplanen har sådana tilläggssatsningar lyfts fram som kan bli nödvändiga om verksamhetsmiljön förändras under den kommande servicenivåbeslutsperioden. De tilläggssatsningar som har antecknats i utvecklingsplanen genomförs enligt de ekonomiska ramarna, och separata beslut fattas om dem i samband med verksamhets- och ekonomiplaneringen.

Utvecklingsmål	Tidsplanen för genomförandet (år)	Tillägg till driftsbudgeten (€)	Investeringsbehovet (€)	Inverkan på årsverken
Resursbehovet för olycksförebyggande arbete och tillsyn i enlighet med förändringarna som sker i verksamhetsmiljön. Personalresurs för planering av säkerhetskommunikation och utbildning.	2027-	85 000 €/år		ett permanent tillägg på 1 årsverke
Kompletteringsutbildning i brandutredning och bedömning av räddningsverksamhetens förlopp för personalen. Det är möjligt att, för att utveckla verksamheten, avtala om samarbete kring utredningar med räddningsverk i andra välfärdsområden.	2027–2028	15 000 € [2027] 15 000 € [2028]		
Tre tunga fordon per år som ersättande investeringar för att ersätta gamla och uttjänta fordon (tankbilar och släckbilar).	2026–2030		1,2 miljoner euro/år	
Räddningsväsendet kan behöva en ny brandstation till följd av växande industri och ökade risker söder om Karlaby.	2028		2,5 miljoner €	
För att säkerställa tillräcklig prestationsförmåga för krävande uppgifter och för att trygga den dagtida styrkan och, när riskerna ökar, ett personaltillägg till ny brandstation när servicenätet utvidgas. (Har kompletterats utifrån regionförvaltningsverkets utlåtande)	2027-	350 000 €/år		ett permanent tillägg på 5 årsverken

Utvecklingsmål	Tidsplanen för genomförandet (år)	Tillägg till driftsbudgeten (€)	Investeringsbehovet (€)	Inverkan på årsverken
Ökning av antalet personal i bisyssla samt utveckling av personalens prestationsförmåga och behörigheter till målnivån. Indirekta kostnader som följer av ett ökat personalantal gäller upprätthållande av kompetens och skyddsutrustning. Satsningar på att stärka motivationen hos personal i bisyssla, på att öka deras möjligheter att delta och på att utöka antalet utbildare. Målet är att utöka antalet personal i bisyssla särskilt på de brandstationer där målnivån i fråga om styrkan och avgångstiderna inte uppnås.	2027-	200 000 €/år		Genomförandet förebygger permanent behov av personal i huvudsyssla inom räddningsverksamheten
Utökning av arbete som expert och som närmaste chef inom räddningsverksamheten. Det finns ett identifierat underskott i fråga om tillräckligheten av arbetsinsats bland annat i kompetenshantering, arbete som närmaste chef vid stationerna och i planerings- och uppbyggnadsarbetet gällande aktionsberedskap, såsom utvecklingen av prestationsförmågan inom bekämpning av miljöskador och CBRN. I arbetet med att utarbeta och upprätthålla externa räddningsplaner och i ordnandet av storolycksövningar.	2027-	85 000 €/år		ett permanent tillägg på 1 årsverke
Ökad insats av expertarbete. För att sköta räddningsverkets uppgifter gällande beredskap och befolkningsskydd.	2027-	85 000 €/år		1 årsverke som permanent tillägg (omvandling av vakansen på viss tid som finansierats med utvecklingsmedel för år 2025 till en ordinarie vakans)
Ytterligare satsningar för att uppfylla kraven i lagen om informationshantering inom den offentliga förvalt-	2027-	85 000 € årligen 2027–2029 samt		1 årsverke tidsbestämt för tre års tid

Utvecklingsmål	Tidsplanen för genomförandet (år)	Tillägg till driftsbudgeten (€)	Investeringsbehovet (€)	Inverkan på årsverken
ningen. Arbetsinsats av expert på viss tid samt reservering för externa revisioner. Permanenta kostnader för tjänster som är i enlighet med kraven.		permanenta kostnader på 80 000 €/år		

Tabell 6. Sammanställning av utvecklingsplanen